Projekt nr 87

Opinia: Komisji Gospodarki, Budżetu i Inwestycji

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ŚWIERKLANIEC

z dnia ..... 2025 r.

w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 12 ust. 1 oraz art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustawy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1688)

Rada Gminy Świerklaniec uchwala:

§ 1. 1. Zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec**.**

2. Integralną częścią niniejszej uchwały są:

1) Załącznik nr 1 – część tekstowa;
2) Załącznik nr 2 – część graficzna – rysunek Zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec w skali 1 : 10 000 – uwarunkowania stan istniejący użytkowania terenów;
3) Załącznik nr 3 – część graficzna – rysunek Zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec w skali 1 : 10 000 – uwarunkowania środowiskowo - kulturowe;
4) Załącznik nr 4 – część graficzna – rysunek Zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec w skali 1 : 10 000 – ustalenia studium w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego;
5) Załącznik nr 5 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych na podstawie art. 11 pkt. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do wyłożonego projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec;
6) Załącznik nr 6 - Dane przestrzenne o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świerklaniec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŚWIERKLANIEC

CZĘŚĆ A - UWARUNKOWANIA ROZWOJU

CZĘŚĆ B - USTALENIA STUDIUM

CZĘŚĆ C - SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

ZAŁACZNIK NR 1
Do Uchwały Rady Gminy Świerklaniec.....

ŚWIERKLANIEC .....2025 r.

ZESPÓŁ SPORZĄDZAJĄCY OPRACOWANIE:

- mgr inż. arch. Mirella Ruczka - główny projektant
- mgr inż. arch. Wiesław Chmielewski - projektant sprawdzający
- mgr inż. Piotr Mocek
- mgr inż. Mateusz Węgrzyk
- techn. bud. Adam Piórecki
- mgr Grażyna Skotarczyk
- mgr Tomasz Miłowski - firma "Geologic" Rybnik

Zmiana stadium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec – mgr inż. arch. Anna Kłoszewska-Wanik

Zmiany zostały naniesione w kolorze czerwonym.

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE 1

I. PODSTAWA OPRACOWANIA 2
1.1 PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA 2
1.2 PODSTAWA MERYTORYCZNA 2

CZĘŚĆ A

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU 3
2.1 DANE OGÓLNE - DEMOGRAFIA 3
2.2 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU 4
2.2.1 Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów *4*
2.2.2 Infrastruktura techniczna *7*
2.2.3 Określenie granic jednostki osadniczej *8*
2.3 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY 9
2.4 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 10
2.4.1 Położenie fizyczno-geograficzne *10*
2.4.2 Budowa geologiczna *11*
2.4.3 Wody powierzchniowe i zagrożenie powodziowe *12*
2.4.4 Wody podziemne *15*
2.4.5 Klimat i warunki topoklimatyczne *17*
2.4.6 Powierzchnia ziemi *18*
2.4.6.1 Ukształtowanie terenu, zjawiska osuwiskowe *18*
2.4.6.2 Gleby *19*
2.4.7 Zasoby naturalne *24*
2.4.8 Środowisko przyrodnicze *26*
2.4.9 Obszary chronione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 ..... *28*
2.4.10 Krajobraz *31*
2.4.11 Jakość środowiska *32*
2.4.11.1 Jakość powietrza *32*
2.4.11.2 Jakość wód powierzchniowych *38*
2.4.11.3 Jakość wód podziemnych *39*
2.4.11.4 Klimat akustyczny *40*
2.4.11.5 Jakość gleb *41*
2.4.11.6 Pola elektromagnetyczne *42*
2.5 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ ORAZ REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH 42
2.5.1 Zarys historii rozwoju gminy *42*
2.5.2 Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego *43*
2.5.3. Obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków *45*
2.5.4 Archeologia *62*
2.5.5 Dobra kultury współczesnej i krajobrazy priorytetowe określone przez audyt krajobrazowy 63
2.6 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA 63
2.6.1 Rynek pracy, zatrudnienie, stan bezrobocia *63*

2.6.2 *Dostępność infrastruktury technicznej* 64
2.6.3 *Dostępność komunikacji* 65
2.6.4 *Dostępność telekomunikacji* 66
2.6.5 *Dostępność oświaty* 66
2.6.6 *Dostępność usług medycznych* 67
2.6.7 *Świadczenia socjalne* 68
2.7 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA 68
2.8 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 68
2.8.1 *Analiza sytuacji ekonomicznej, środowiskowej i społecznej* 68
2.8.2 *Prognozy demograficzne* 69
2.8.3 *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę* 72
2.8.3.1 *Zapotrzebowanie na nową zabudowę* 73
2.8.3.2 *Szacunek chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej* ... 74
2.8.3.3 *Szacunek chłonności obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej* 76
2.8.3.4 *Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z szacunkami chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę* 76
2.8.3.5 *Możliwość finansowania wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych gminy związanych z lokalizacją nowej zabudowy – potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji tych zadań* 77
2.9 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW 78
2.10 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 79
2.11 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH 79
2.12 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA 80
2.13 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 80
2.14 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI 80
2.14.1 *Komunikacja* 80
2.14.2 *Zaopatrzenie w wodę* 82
2.14.3 *Gospodarka ściekowa* 82
2.14.4 *Zaopatrzenie w energię elektryczną* 82
2.14.5 *Zaopatrzenie w gaz* 82
2.14.6 *Zaopatrzenie w ciepło* 82
2.14.7 *Telekomunikacja* 83
2.14.8 *Odpady komunalne* 83
2.14.9 *Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW* 84
2.15 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH 85
2.16 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ 85

CZĘŚĆ B

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 86
3.1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW 86
3.2 KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA

TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY 90

3.2.1 Ustalenia ogólne dotyczące kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów 90

3.2.2 Ustalenia dotyczące przeznaczeń i wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów poszczególnych obszarów polityki przestrzennej 93

3.3 OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 106

3.4 OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 109

3.5 KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 111

3.5.1 Komunikacja 111

3.5.2 Zaopatrzenie w wodę 113

3.5.3 Gospodarka ściekowa 114

3.5.4 Zaopatrzenie w gaz 114

3.5.5 Zaopatrzenie w ciepło 114

3.5.6 Zaopatrzenie w energię elektryczną 114

3.5.7 Telekomunikacja 114

3.5.8 Gospodarka odpadami komunalnymi 114

3.5.9 Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu ... 115

3.6 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM 115

3.7 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM 115

3.8 OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ 115

3.9 OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE 116

3.10 KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ 116

3.11 OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH 116

3.12 OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY 117

3.13 OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY 117

3.14 OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE 117

3.15 GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH 117

3.16 INNE OBSZARY PROBLEMOWE ORAZ OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM 118

CZĘŚĆ C

IV. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ 120

V. BIBLIOGRAFIA 125

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument jest zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec, które przyjęte zostało przez Radę Gminy Świerklaniec Uchwałą Nr III/27/19 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 28 stycznia 2019 r.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyniknęła z konieczności dostosowania ustaleń studium do stale zmieniających się potrzeb mieszkańców. Aktualizacja terenów przeznaczonych pod zabudowę wynikających z wydanych już decyzji administracyjnych tj. Pozwoleń na budowę, a także z nowopozyskanych przez Gminę Świerklaniec ternów w sąsiedztwie istniejących terenów mieszkaniowych oraz konieczność dostosowania do stale zmieniających się przepisów a mających realny wpływ na politykę związaną z zagospodarowaniem przestrzennym powoduje konieczność pochylenia się nad jego rozwiązaniami.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, wskazuje lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pełni zatem trzy podstawowe funkcje:

- stanowi akt polityki przestrzennej gminy określając politykę rozwoju przestrzennego gminy,
- wpływa na zasady kształtowania przestrzeni określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego koordynując ich ustalenia,
- studium może również stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

Studium, określając ogólne kierunki i zasady rozwoju przestrzennego gminy jest kompromisem pomiędzy polityką rozwoju prowadzoną przez władze gminy, oczekiwaniami mieszkańców oraz obiektywnymi potrzebami i wymaganiami funkcjonalnymi danej jednostki osadniczej.

Dokument studium składa się z trzech części:

- A – uwarunkowania rozwoju gminy,
- B – ustalenia studium
- C – synteza ustaleń studium i uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Integralną część studium stanowią również następujące rysunki:

- Rysunek Nr 1 - Uwarunkowania rozwoju gminy - stan istniejący użytkowania terenów – 1 : 10 000
- Rysunek Nr 2 - Uwarunkowania rozwoju gminy, w zakresie: infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe – 1 : 10 000
- Rysunek Nr 3 - Ustalenia studium w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego 1: 10 000

Część A studium – „Uwarunkowania rozwoju gminy" stanowi podstawę merytoryczną ustaleń polityki przestrzennej gminy, zapisanej w części B dokumentu studium – „Ustalenia studium".

Uwarunkowania uwzględnia się w studium, natomiast ich się nie ustala. Zbiór uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy nie zawiera wytycznych ani ustaleń wiążących przy sporządzaniu planów miejscowych.

Uwarunkowania te należy jednak uwzględniać w rozwiązaniach proponowanych w planach miejscowych.

Kolejna zmiana studium uwarunkowań I kierunków zagospodarowania przestrzennego wyniknęła z konieczności dostosowania ustaleń studium do stale zmieniających się potrzeb mieszkańców. Aktualizacja terenów przeznaczonych pod zabudowę wynikających z wydanych już decyzji administracyjnych tj. Pozwoleń na budowę, a także z nowopozyskanych przez Gminę Świerklaniec ternów w sąsiedztwie istniejących terenów mieszkaniowych oraz konieczność dostosowania do stale zmieniających się przepisów a mających realny wpływ na politykę związaną z zagospodarowaniem przestrzennym powoduje konieczność pochylenia się nad jego rozwiązaniami.

I. PODSTAWA OPRACOWANIA

1.1 PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklaniec stanowią:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- uchwała Nr XXX/210/2016 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 15 września 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklaniec".
- Uchwała Nr XL/289/21 z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przystpienia do zmiany studium uwarunkoń i kieruów zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec.

Zgodnie z § 1 ust. 2 tej uchwały zmianę studium sporządza się w granicach administracyjnych gminy.

Zgodnie z art. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy do zadań własnych gminy.

1.2 PODSTAWA MERYTORYCZNA

Podstawę merytoryczną stanowią:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju - 2030
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+ wraz z zmianami
- Strategia rozwoju gminy Świerklaniec do 2030 r.
- obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklaniec.

CZĘŚĆ A - II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

2.1 DANE OGÓLNE - DEMOGRAFIA

Gmina Świerklaniec położona jest w północnej części województwa śląskiego, w mezoregionie Równina Opolska (318.57). Gmina posiada zróżnicowany, ciekawy krajobraz, który tworzą pofałdowaniai wyniesienia w jej środkowej części oraz obniżenia tworzące krajobraz równinny w części południowej. Różnica poziomów pomiędzy południową i północną częścią gminy wynosi 49,1 m. Podział administracyjny kraju lokuje gminę jako część powiatu tarnogórskiego, a odległość dzieląca gminę od stolicy województwa – Katowic, wynosi około 24 km.

Gmina składa się z czterech sołectw (Świerklaniec, Nakło Śląskie, Orzech i Nowe Chechło) zajmujących powierzchnię około 45 km^2 (4472 ha), które zamieszkuje 12356 osób (stan na 2022 r.). Gmina Świerklaniec graniczy z miastami Miasteczko Śląskie (północ), Tarnowskie Góry (zachód), Radzionków (południowy zachód), Piekary Śląskie (południe), Będzin (południowy wschód) oraz gminą Ożarowice (wschód).

Gminę wg danych Urzędu Statystycznego w Katowicach - charakteryzują następujące dane dotyczące stanu roku 2019:

- ludność ogółem - 12248 osób – 12 356 (2022 r.)
- ludność w wieku przedprodukcyjnym - 2271 osób
- ludność w wieku produkcyjnym - 7577 osób
- ludność w wieku poprodukcyjnym - 2400 osób
- ludność w powiecie tarnogórskim:
  - w wieku przedprodukcyjnym - 16,5 %
  - w wieku produkcyjnym – 63,2 %
  - w wieku poprodukcyjnym - 20,3 %
- gęstość zaludnienia w gminie - 278 osób/km^2
- gęstość zaludnienia w powiecie tarnogórskim - 218 osób/km^2
- liczba osób na 1 mieszkanie w gminie – 3,4M/mieszkanie
- liczba osób na 1 mieszkanie w powiecie tarnogórskim 3,2 M/mieszkanie
- liczba bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - 2,5%
- liczba bezrobotnych w gminie - 191 osób

Gmina zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego jest ośrodkiem lokalnym położonym w obszarze wiejskim obszaru funkcjonalnego Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej, w skali którego jest gminą uczestniczącą w procesach rozwojowych. W skali regionu gminę charakteryzuje położenie w strefie silnego oddziaływania ośrodków miejskich, dostęp do miejsc pracy poza rolnictwem, dostęp do podstawowych usług publicznych, dostępność komunikacyjna do usług wyższego rzędu.

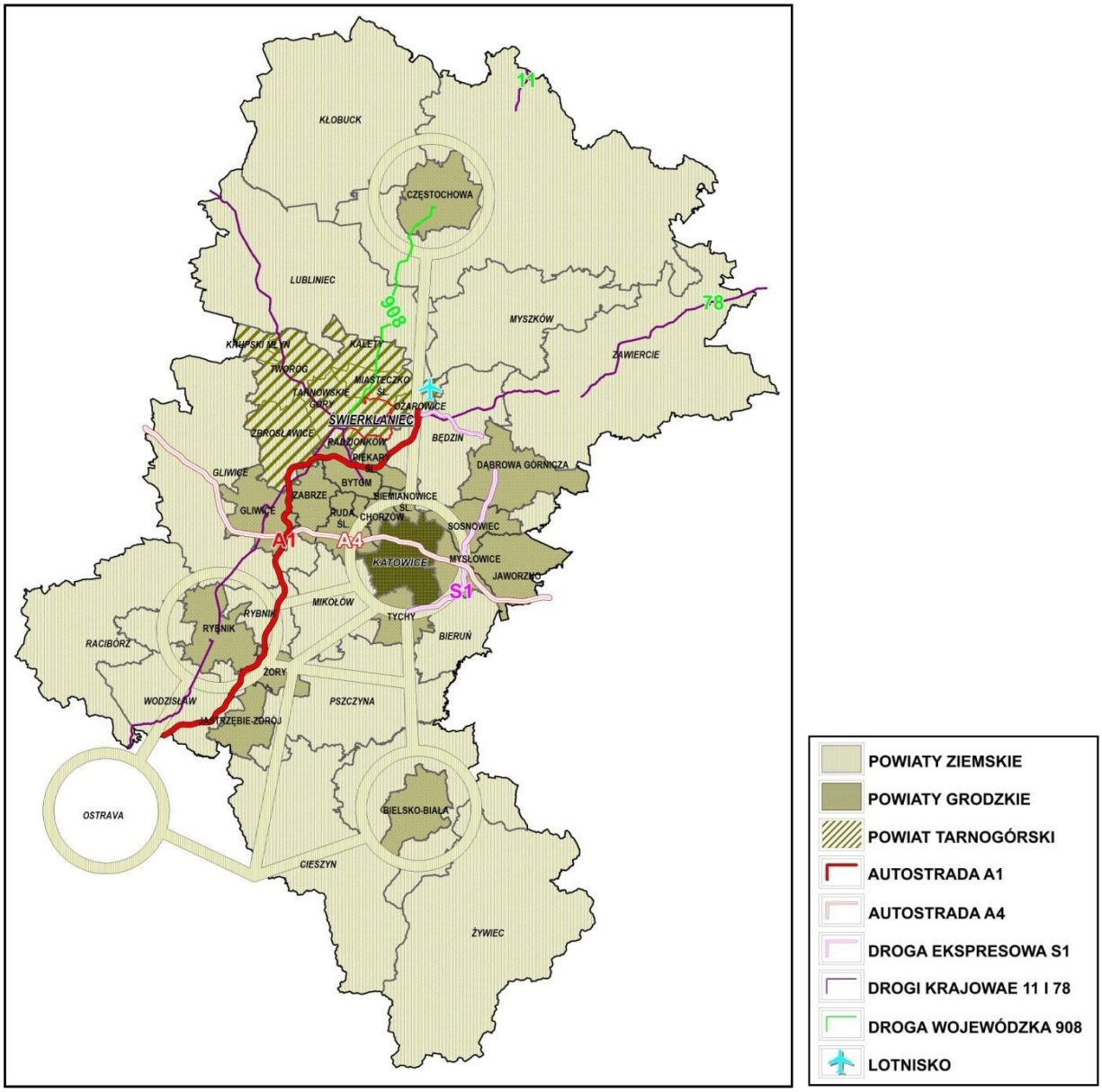

POŁOŻENIE GMINY ŚWIERKLANIEC W UKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

2.2 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

2.2.1 Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów

Na rysunku studium Nr 1 - Uwarunkowania rozwoju gminy - stan istniejący użytkowania terenów w skali 1:10000, pokazano stan przeznaczenia i zagospodarowania terenów wg mapy zasadniczej, ortofotomapy i ewidencyjnej uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach oraz na podstawie inwentaryzacji w terenie.

Na rysunku pokazano tereny określające podstawową strukturę osadniczą oraz użytkowania na obszarze gminy.

W tabeli Nr 1 zestawiono powierzchnie jako charakterystykę stanu zagospodarowania terenów na obszarze gminy.

Tabela Nr 1. Stan zagospodarowania terenów na obszarze gminy Świerklaniec

L.p.	Rodzaj przeznaczenia i użytkowania terenu	Powierzchnia [ha]	% powierzchni ogólnej gminy
1	Tereny zabudowy mieszkaniowej	298,33	6,67
2	Tereny zabudowy usługowej	42,85	0,96
3	Tereny zabudowy produkcyjnej	18,04	0,41
4	Tereny cmentarzy	3,10	0,07
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	60,88	1,36
6	Tereny lasów	2018,75	45,14
7	Tereny zadrzewień	66,51	1,49
8	Tereny rolne	469,97	10,51
9	Tereny zieleni niskiej	440,85	9,86
10	Wody powierzchniowe	701,53	15,69
11	Parki, ogrody działkowe	202,88	4,54
12	Drogi	148,32	3,3
	Ogółem	4472,01	100,0

Z analizy powyższych danych można wyprowadzić następujące wnioski:

- użytkowania terenów wymienione w poz. 1-3, 5 i 11 tabeli stanowią obszar urbanizacji gminy, który łącznie obejmuje powierzchnię około 588,2 ha, czyli około 13,15 % powierzchni ogólnej gminy,
- użytkowania pozostałych terenów wymienione w tabeli stanowią obszar wyłączony z urbanizacji, który łącznie obejmuje około 3883,81 ha, czyli około 86,85 % powierzchni ogólnej gminy,
- proporcja powierzchni zurbanizowanej gminy do jej powierzchni ogólnej oznacza, że Świerklaniec ma jeszcze znaczne możliwości rozwoju zabudowy, przy czym aby rozwój ten był zrównoważony, należy zachować tereny wyłączone z zabudowy, jako tereny bioklimatyczne, decydujące również o jakości życia w gminie,
- w urbanizacji gminy należy uwzględnić istniejące nieużytki, które obejmują prawie 10 % powierzchni ogólnej gminy,
- charakterystyczny jest duży udział powierzchni lasów w powierzchni ogólnej gminy 45,14 %, które wraz z występującymi zadrzewieniami stanowią 46,50 % powierzchni ogólnej gminy,
- pomimo rozczłonkowanej struktury zabudowy w gminie, aż 11,29 % jej powierzchni stanowią tereny rolnicze,
- w wyniku działań inwestycyjnych następuje stały rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Analiza układu przestrzennego w stanie istniejącym zagospodarowania przestrzennego gminy pozwala na następującą charakterystykę tego układu:

- układ terenów zurbanizowanych tworzony jest w 4 skupiskach ukształtowanych historycznie i rozwijających się organicznie poprzez obudowę dróg i powiększenie zabudowy na obrzeżach sołectw, trudno jest wyróżnić znaczące koncentracje zabudowy. Poszczególne sołectwa rozwijają się organicznie przy braku działań w kierunku organizacji przestrzennej poszczególnych rejonów,
- stopniowe łączenie się zabudowy wydzielonych przestrzennie sołectw Świerklaniec i Orzech,
- znaczny obszar kompleksów leśnych obejmujący północną część sołectw Świerklaniec i Nakło Śląskie oraz niewielki obszar w południowej części sołectwa Świerklaniec,

- największe kompleksy terenów rolnych występują w południowej części sołectwa Orzech i Świerklaniec, w zachodniej i środkowej części sołectwa Nakło Śląskie, pozostałe tereny rolne występują na niedużych areałach pomiędzy zabudową mieszkaniową,
- tereny usługowe koncentrują się w centralnych rejonach poszczególnych sołectw,
- w północnej części gminy wśród lasów zlokalizowane są obiekty wypoczynkowo - rekreacyjne skupione nad Zalewem Nakło - Chechło, tworzą dość chaotyczny układ zabudowy,
- we wschodniej części gminy utworzony został zbiornik Kozłowa Góra jako zabezpieczenie wody pitnej dla województwa śląskiego oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- obszar Parku Świerklaniec tworzy krajobraz kulturowo - przyrodniczy i jest ważnym elementem rozwoju gminy.

2.2.2 Infrastruktura techniczna

a) w zakresie zaopatrzenia w wodę:

Gmina Świerklaniec zaopatrywana jest w wodę przez Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacjiw Katowicach SUW „Bibela" i SUW „Wymysłów", Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tarnowskich Górach „ SUW Miedary", i Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklańcu ujęcie Wapienniki studnia S-1. Ponadto pozwolenia wodno-prawne na pobór wód posiadają Gmina Świerklaniec (boisko sportowe - ul. Leśna 3 w Nowym Chechle), Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej (4 studnie) oraz Firma "Ogród Śląski" (studnia podstawowa i awaryjna, ul. Tarnogórska 75). Długość sieci zasilanej w wodę przez te firmy wynosi 60,5 km, a liczba przyłączy do budynków wynosi 3588. Występuje dodatkowy pobór wody przez indywidualnych odbiorców z własnych studni przydomowych. Na obszarze gminy znajduje się powierzchniowy zbiornik wody pitnej „Kozłowa Góra" z ujęciem wody i stacją uzdatniania zlokalizowaną poza granicą gminy w Gminie Bobrowniki.

Przez teren gminy przebiegają wodociągi magistralne PWiK Katowice o średnicach ø 800mm i ø 600mm.

b) w zakresie odprowadzenia ścieków:

Zgodnie z Uchwałą nr XVII/149/19 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 21 października 2019 r. w sprawie wyzaczenia Aglomeracji Świerklaniec o łącznej liczbie mieszkańców 11528 obejmującej zabudowane tereny miejscowości Świerklaniec, Orzech, Nakło Śląskie I Nowe Chechło. Z uwagi na bak pełnego objęcia siecią kanalizacyjną wszystkich miejscowości w niektórych rejonach utrzymane zostaną zbiorniki bezodpływowe, okresowo opróżniane z wywozem ścieków do punktów zlewniowych lub bezpośrednio na oczyszczalnie. Dotyczy to głównie zabudowy letniskowej przy zbiorniku Nakło Chechło. Utrzymana zostaje również możliwość budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Obecnie długość kanalizacji sanitarnej wynosi 37 km, a liczba przyłączy do budynku 1532.

c) w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną:

Odbiorcy na obszarze gminy zaopatrywani są w energię elektryczną z sieci niskiego napięcia poprzez stacje transformatorowe.

Sieć średniego napięcia zaopatrywana jest ze stacji energetycznych zlokalizowanych poza terenem gminy. Sieć średniego napięcia jest dobrze rozwinięta, a stacje transformatorowe pokrywają zapotrzebowanie.

Przez teren gminy przebiegają tranzytowe linie wysokiego napięcia 110kV relacji Wierzbowa - Miasteczko, Tarnowski Góry – Miasteczko, Powstańców – Tarnowskie Góry.

d) w zakresie zaopatrzenia w gaz:

Na teren Gminy gaz dociera z gazociągu tranzytowego wysokiego ciśnienia DN 150 CN 6,3 MPa relacji Tworzeń - Tworóg poprzez dwie stacje redukcyjno-pomiarowe SRP Nowe Chechło i SRP Nakło Śląskie. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć rozdzielczą przesyłającą do odbiorców gaz ziemny siecią średniego i niskiego ciśnienia. Ponadto przez teren gminy przebiega gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia DN 400 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice - Ząbkowice.

Sieciom gazowym towarzyszą strefy uciążliwości zwane strefami kontrolowanymi, w których występują ograniczenia w zabudowie i użytkowaniu terenu w zależności od wieku i średnicy gazociągu oraz ciśnienia tłoczonego gazu.

e) w zakresie zaopatrzenia w ciepło:

Na obszarze gminy występują różnorakie systemy grzewcze tak zbiorowe jak i indywidualne. Spalane paliwa posiadają różną kaloryczność jak i powodują różną jakościowo i ilościowo emisję pyłów i gazów do atmosfery.

Różny jest też stopień termoizolacji zabudowy mieszkaniowej i usługowej tak w zakresie przenikalności murów jak i stolarki okiennej, jednakże sytuacja ta ulega stałej zmianie. Nowe budynki posiadają już nowe technologie i nie wymagają dużego zapotrzebowania na ciepło natomiast budynki starsze są w coraz większym stopniu zasilane przez alternatywne, przyjazne dla środowiska źródła ciepła.

f) w zakresie telekomunikacji:

W gminie występuje mieszany system telekomunikacji kablowy i bezprzewodowy. W chwili obecnej w gminie zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej z możliwością wyboru operatora.

g) w zakresie odpadów komunalnych:

Na obszarze gminy zorganizowana jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Odbywa się również zbiórka odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych poprzez Punkty Mobilne, jak też istnieje możliwość dostarczania na Gminny Plac Gospodarczy gruzu i odpadów podlegających biodegradacji.

2.2.3 Określenie granic jednostki osadniczej

Na rysunku studium Nr 2 określono granice jednostki osadniczej gminy Świerklaniec, rozumianej jako wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkany przez ludzi.

Granice terenów tworzących jednostkę osadniczą Świerklaniec wyznaczono w nawiązaniu do występujących granic urbanizacji określonych przez istniejącą zabudowę kubaturową oraz liniową.

Można przyjąć, że rozwój zabudowy w granicach tak określonej jednostki będzie uzupełnieniem jej struktury funkcjonalno-przestrzennej, a nie rozlewaniem się urbanizacji na zewnątrz jednostki osadniczej.

Jest to obszar występujący w 2 rejonach obejmujący te części gminy w granicach administracyjnych, na których występuje stosunkowo zwarty układ zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami jej towarzyszącymi. Obszar ten obejmuje powierzchnię około 1576,1 ha, czyli około 37,5 % całej powierzchni gminy.

GRANICE JEDNOSTKI OSADNICZEJ

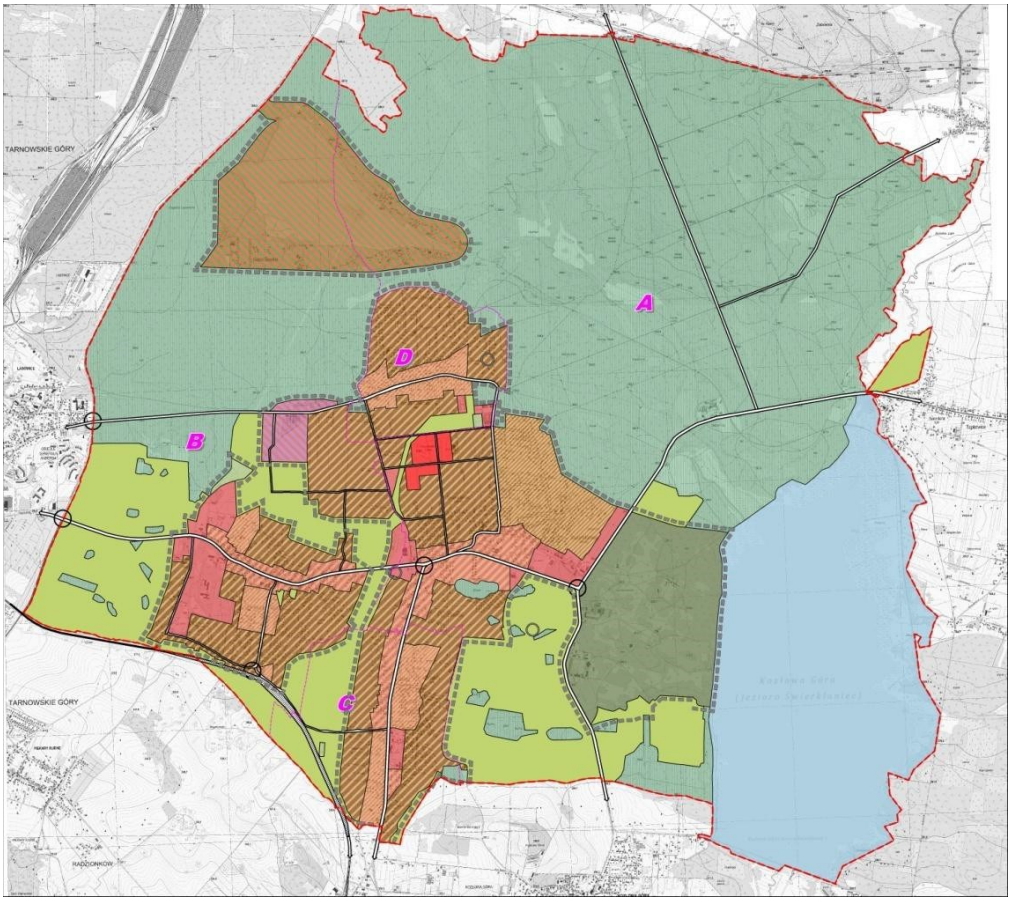

GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY	U2 OBSZARY USŁUGOWE	US OBSZAR REKREACYJNO - WYPOCZYNKOWY
GRANICE WYDZIELENIA I OZNACZENIA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH GMINY - SOŁECTWA: A - ŚWIERKLANIEC B - NAKŁO ŚLĄSKIE C - ORZECH D - NOWE CHECHŁO	UM OBSZARY USŁUGOWO - MIESZKANIOWE	WS OBSZAR ZBIORNIKA WODNEGO "KOZŁOWA GÓRA"
GRANICE JEDNOSTKI OSADNICZEJ	MU1 OBSZARY MIESZKANIOWO - USŁUGOWE	OP1 OBSZAR PARKU HISTORYCZNEGO
OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ	MU2 OBSZARY MIESZKANIOWE	ZL OBSZARY LEŚNE
UK OBSZARY KSZTAŁTOWANIA CENTRUM GMINY	MU3 OBSZARY MIESZKANIOWE Z ZABUDOWĄ ROLNICZĄ	BR OBSZARY ROLNICZE WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY
	PU OBSZARY PRODUKCYJNO - USŁUGOWE	ZC TERENY CMENTARZY WRAZ Z GRANICĄ TERENÓW W ODLEGŁOŚCI 50 M

2.3 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym "ład przestrzenny" to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Przy takiej definicji pojęcia ładu przestrzennego, oceniając układ osadniczy i stan zagospodarowania obszaru gminy pokazany na rysunku "Stan zagospodarowania terenów" stwierdza się, że uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z tego zagadnienia są następujące:

- przestrzeń gminy nie tworzy harmonijnej całości. Wynika to z zróżnicowania poszczególnych sołectw pod względem zajmowanego obszaru jak również struktury zabudowy. Tereny zabudowy charakteryzują się dużym przemieszaniem form zabudowy zarówno pod względem pełnionych funkcji jak i gabarytów i geometrii dachów. Na ocenę braku harmonijności przestrzeni - wpływ ma również

duże rozproszenie zabudowy powodujące "zacieranie" się granic pomiędzy terenami zurbanizowanymi i użytkowanymi przyrodniczo,

- istniejąca struktura własnościowa powoduje, że rozwój zabudowy następuje w sposób niefunkcjonalny z wykorzystaniem nienormatywnych dojazdów realizowanych w dużej części na zasadzie służebności drogowych,
- przestrzenie publiczne, jako istotny element kształtowania wizerunku gminy i jego poszczególnych sołectw jak również ważne miejsca integracji mieszkańców rozwijane są na bazie historycznych, tradycyjnych obiektów zlokalizowanych w centralnych rejonach sołectw. Tereny przestrzeni publicznej nie tworzą jednak czytelnego systemu nawet w układzie poszczególnych sołectw. Istotną przestrzeń publiczną stanowi teren parku, który przyciąga zarówno mieszkańców jak i osoby przyjezdne z sąsiednich gmin.

W celu ochrony i poprawy ładu przestrzennego w gminie należałoby:

- jednoznacznie określić granice pomiędzy terenami dla rozwoju zabudowy oraz terenami chronionymi przed zabudową, jako system równoważący urbanizację gminy,
- zwiększyć ilość dróg dojazdowych spełniających parametry dróg publicznych klasy "dojazdowa",
- określić w przestrzeni poszczególnych sołectw tereny, które stanowiły będą przestrzeń publiczną.

2.4 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.4.1 Położenie fizyczno-geograficzne

Gmina Świerklaniec dzieli się wyraźnie na dwie części: część centralną i zachodnią, które są w dużej mierze zurbanizowane oraz część wschodnią i północną, która obejmuje lasy oraz Zbiornik Kozłowa Góra i Zbiornik Nakło - Chechło. Opracowaniem objęto cały teren gminy. Powierzchnia gminy wynosi ok. 4463 ha. Wg danych GUS za 2022 r. w całej gminie zamieszkiwało 12356 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 178 osób na km^{2,} a w gminie zaznacza się stały wzrost zatrudnienia. Na terenie gminy wydziela się cztery sołectwa: Nakło Śląskie, Nowe Chechło, Orzech i Świerklaniec. Baza danych Teryt dzieli gminę w ten sam sposób. Świerklaniec graniczy od zachodu z miastem Tarnowskie Góry, od północy z Miasteczkiem Śląskim, od wschodu z gminą Ożarowice, od południowego wschodu z gminą Bobrowniki, od południa z miastem Piekary Śląskie i z miastem Radzionków.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego[1] północna i centralna część gminy znajduje się w prowincji Niż Środkowopolski (31), podprowincji Nizina Środkowopolska (318), w makroregionie Nizina Śląska (318.5), w mezoregionie Równina Opolska (318.57). Część południowo-zachodnia gminy (sołectwo Orzech oraz południowa część sołectwa Nakło Śląskie) znajduje się w prowincji Wyżyny Polskie (34), podprowincji Wyżyna Śląsko – Krakowska (341), makroregionie Wyżyna Śląska (341.1), mezoregionie Garb Tarnogórski (341.12).

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski centralna i północna część gminy leży w Dziale Brandenbursko-Wielkopolskim B, Krainie Dolnośląskiej B.5, Okręgu Borów Stobrawskich, Turawskichi Niemodlińskich B.5.3, Podokręgu Tworoskim B.5.3.g. Część południowa gminy leży w Dziale Wyżyn Południowopolskich C, Krainie Górnośląskiej C.3, Okręgu Górnośląskim Właściwym C.3.1.e, Podokręgu Będzińskim C.3.1.e.

2.4.2 Budowa geologiczna

W podłożu[2] gminy dominują utwory wapienia muszlowego (środkowy trias) i triasu dolnego zalegające na utworach karbonu wykształconych w postaci miąższego kompleksu utworów terygenicznych kulmu (ponad 600 m), które stanowią szarogłazy, zlepieńce, łupki i miejscami wapienie (wizen) oraz niewielkiej miąższości (ok. 50 m) górnokarbońskie iłowce, mułowce, piaskowce z pokładami węgla kamiennego warstw pietrzykowickich, gruszowskich, jaklowieckich i porębskich (namur dolny). W zachodniej i centralnej części gminy występują wapienie, margle oraz dolomity warstw błotnickich i gogolińskich (trias środkowy). Znajdują się one w podłożu sołectw Orzech, Nakło Śląskie i Nowe Chechło oraz północnej części Świerklańca. W podłożu centralnej i południowej części sołectwa Świerklaniec występują dolomity, margle i wapienie oraz piaskowce, mułowce i iłowce czerwono-brunatne warstw świerklanieckich, których wiek określono na trias dolny oraz iłowce, mułowce, piaskowce i węgiel kamienny warstw pietrzkowickich, gruszowskich, jaklowieckich i porębskich. We wgłębnej budowie geologicznej gminy widoczne jest oddziaływanie ruchów górotwórczych. Po spokojnej sedymentacji w triasie dolnym, środkowym i częściowo górnym co najmniej dwie fazy orogenezy waryscyjskiej doprowadziły do powstania licznych dyslokacji nieciągłych (uskoków) i charakterystycznej budowy blokowo-schodowej. Pierwsza miała miejsce na pograniczu retyku i liasu (granica trias/jura), a druga w górnej jurze lub dolnej kredzie. W wyniku tych ruchów powstał dzisiejszy obraz tektoniczny tego regionu. W podłożu gminy występują następujące warstwy geologiczne:

- TmH – wapienie, margle i dolomity warstw błotnickich i gogolińskich – trias środkowy, anizyk – część zachodnia gminy;
- Tp3 - dolomity, margle i wapienie - część centralna;
- Ts – piaskowce, mułowce i iłowce czerwono-brunatne warstw świerklanieckich – część centralnai północno-wschodnia;
- Cn3 – iłowce, mułowce, piaskowce i węgiel kamienny warstw pietrzkowickich, gruszowskich, jaklowieckich i Porębskich - część południowo-wschodnia;

Powierzchniową budowę geologiczną terenu gminy opisuje Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Bytom[3]. Najstarszymi osadami, których wychodnie odsłaniają się bezpośrednio na powierzchni są łupki i piaskowce z węglem warstw porębskich, grodzieckich i florowskich, ich wiek to karbon. Odsłaniają się one na południe od Parku Świerklaniec. Na powierzchni centralnej i południowej części gminy występują rozległe powierzchni skał triasowych. Trias dolny reprezentują piaski i iły czerwone i pstre, wapieniei dolomity oraz wapienie gruboławicowe, dolomityczne i wapienie jamiste. Trias środkowy z kolei reprezentowany jest przez warstwy gogolińskie, które składają się z wapieni płytowych, falistych,zlepieńcowatych i komórkowych. Warstwy triasu dolnego przeważają w części południowo-wschodniej gminy (rejon wzgórza z romantycznymi ruinami), zaś w części centralnej (rejon Nakła Śląskiego) dominują warstwy triasu środkowego. Na skałach triasowych miejscami występują wysepki jurajskich warstw, które składają się z glinek ogniotrwałych, żwirów i zlepieńców. Osady mezozoiczne tworzą wzniesienia w części centralnej i południowej obszaru, a więc kolejno są to: wzgórza pomiędzy Orzechem i Świerklańcem, południowa część Nakła Śląskiego, rejon Chachelskiej Góry oraz południowo-zachodnia część Nakła, przy granicy z Tarnowskimi Górami. Przez wiele stuleci warstwy triasowe i jurajskie były eksploatowane dla różnych potrzeb, stąd też na powierzchni terenu w wielu miejscach widoczne są ślady wyrobisk tzw. warpii.

[1] Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, PWN, Warszawa 2002 r.;
[2] Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979 r.;
[3] Biernat S., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Bytom, PIG, Warszawa, 1955 r.

Na pozostałym obszarze gminy, a więc w części północnej i północno-wschodniej dominują rozległe utwory czwartorzędowe (plejstocen) reprezentowane przez piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe oraz gliny pylaste i gliny zwałowe zdeponowane podczas Zlodowacenia Środkowopolskiegoi Zlodowacenia Bałtyckiego (plejstocen). Na nich zalegały piaski eoliczne w wydmach tworzące wzgórza, zostały one jednak już wyeksploatowane na terenie dawnej kopalni piasku podsadzkowego, obecnie w miejscu tym znajduje się Zbiornik Chechło-Nakło. Piaski eoliczne w wydmach znajdują się również w północno-wschodniej części gminy, udokumentowane tu zostały złoża kruszyw Żyglin IV i Żyglin VI. W rejonie zbiornika Kozłowa Góra pierwotnie występowały rozległe osady namułów związane z doliną Brynicy, w ich podłożu dominowały powszechne w tej części osady plejstoceńskich piasków i żwirów. Po wybudowaniu zbiornika osady te zostały przykryte taflą wody, podobnie jak i w przypadku zbiornika Chechło-Nakło.

2.4.3 Wody powierzchniowe i zagrożenie powodziowe

Wody płynące

Przez teren gminy przepływają tylko cztery cieki, które posiadają własne hydronimy, jest to Brynica oraz uchodzące do niej: Dopływ spod Siemoni, Rów Świerklaniecki i Potok spod Nakła. Brynica właściwie na terenie gminy nie płynie w swoim korycie, lecz tworzy zbiornik Kozłowa Góra, przez który przepływa. Sieć hydrograficzna gminy jest bardzo uboga, na co ma wpływ głównie budowa geologiczna podłoża (łatwoprzepuszczalne skawernowane i strzaskane warstwy triasowe oraz przepuszczalne piaski czwartorzędowe). Potok spod Nakła, Rów Świerklaniecki oraz Dopływ spod Siemoni to cieki niewielkiei właściwie mają charakter nieco większych rowów melioracyjnych. Praktycznie brak jest tu również sieci zwykłych rowów melioracyjnych, nieco więcej tego typu obiektów pojawia się na terenach leśnych.

Wody stojące

Na terenie gminy znajdują się dwa duże zbiorniki: Chechło-Nakło o powierzchni ok. 84 ha i Kozłowa Góra o powierzchni 434 ha. Poza tymi dwoma dużymi zbiornikami udział wód powierzchniowych stojących jest znikomy. W centralnej części gminy znajduje się tu jedynie kilka niewielkich oczek wodnych na terenach przydomowych ogrodów. Na terenie całej gminy zinwentaryzowano ok. 37 różnego typu zbiorników wodnych, z czego jednak zdecydowana większość to niewielkie oczka wodne właściwie nieistotne dla hydrografii terenu. Łączna powierzchnia zbiorników wód powierzchniowych to ok. 535 ha, z czego na zbiornik Chechło-Nakło i Świerklaniec przypada 517 ha. Spośród pozostałych zbiorników wymienić tu należy jedynie tzw. Cejmanowe Doły czyli dwa niewielkie stawy w rejonie ul. Kopernika i ul. Wierzbowej w Nakle Śląskim, które według różnych źródeł stanowiły pozostałość eksploatacji rud ołowiu, srebra i żelaza w okresie od XIV do XIX wieku. Obecnie stawy te położone są pośród terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i pełnią funkcję zieleni urządzonej. Ich powierzchnia to ok. 0,34 ha i 0,24 ha. Na terenie parku w Świerklańcu znajduje się staw ściśle związany z założeniem parkowym o powierzchni ok. 7,25 ha, staw ten obecnie pełni funkcję dekoracyjną. Staw ten założony jest na Rowie Świerklanieckim. Drugi staw, który również niegdyś związany był z założeniem parkowym, usytuowany jest na północ od DK78. Staw zasilają wody Potoku spod Nakła, obecnie staw pełni funkcje głównie przyrodniczą, gdyż liczne są tu szuwary. W północnej części gminy znajduje się duży zbiornik Chechło-Nakło. Jezioro powstało w 1973 roku po zalaniu wyrobisk kopalni piasku, jego powierzchnia to ok. 84 ha. Jezioro pełni ważną funkcję rekreacyjną i wypoczynkową. Wokół zalewu znajdują się liczne ośrodki wypoczynkowe i kempingi, wypożyczalnie kajaków, łodzi, rowerów wodnych, trasy spacerowe. Jezioro charakteryzuje się piaszczystymi plażami. Linie brzegową tworzą piaski, trawy i trzcinowiska. Wzdłuż jeziora znajduje się dróżka asfaltowa, miejscami gruntowa. Wokół jeziora rozpościerają się głównie lasy sosnowe. Wody jeziora zasilane są opadami oraz dopływami wód podziemnych Drugim bardzo ważnym zbiornikiem na terenie gminy jest zbiornik Kozłowa Góra.

Kozłowa Góra[4] - zbiornik zaporowy utworzony przez spiętrzenie wód Brynicy, położony na południowo-wschodnim obrzeżu gminy Świerklaniec. Popularna i oficjalna nazwa zbiornika pochodzi od Kozłowej Góry, dzielnicy Piekar Śląskich. Zbiornik powstał według projektu inżyniera Jana Stonawskiego, który był też głównym kierownikiem budowy tego zbiornika. Zbiornik Kozłowa Góra został wybudowany na terenach nieużytków dawnego pogranicza rosyjsko-pruskiego. Został on utworzony w latach 1933-1939 dla celów

militarnych i stanowił element systemu umocnień stałych i polowych (np. schrony bojowe, zapory przeciwczołgowe, stanowiska artylerii) Obszaru Warownego „Śląsk". Zbiornik był więc elementem krajobrazu warownego, którego elementy występują w okolicach zbiornika do dnia dzisiejszego.W pierwszych latach powojennych (1948-1951), w związku z ciągłymi niedoborami wody w regionie górnośląskim, zbiornik zaadaptowano do funkcji rezerwuaru wody pitnej wodociągowej wznosząc stację uzdatniania wody. Podstawowe parametry morfometryczne zbiornika Kozłowa Góra przedstawiają się następująco:

- minimalny poziom piętrzenia - 275,10 m n.p.m.
- normalny poziom piętrzenia - 278,56 m n.p.m.
- maksymalny poziom piętrzenia - 278,93 m n.p.m.
- powierzchnia zbiornika przy minimalnym poziomie piętrzenia - 1,40 km^2
- powierzchnia zbiornika przy normalnym poziomie piętrzenia - 5,50 km^2
- powierzchnia zbiornika przy maksymalnym poziomie piętrzenia - 5,87 km^2
- pojemność martwa zbiornika - 0,67 mln m3
- pojemność przy normalnym poziomie piętrzenia - 13,05 mln m^3
- pojemność przy maksymalnym poziomie piętrzenia (całkowita) - 15,30 mln m^3

Przy normalnym poziomie piętrzenia pozostałe parametry morfometryczne wynoszą:

- głębokość średnia zbiornika - 2,4 m
- głębokość maksymalna - 4,5 m
- długość zbiornika - 3,6 km
- średnia szerokość zbiornika - 1,5 km
- wskaźnik wydłużenia zbiornika - 2,40
- długość linii brzegowej - 12,5 km
- uwyspienie - 0,0%
- wskaźnik odsłonięcia zbiornika - 229
- wskaźnik rozwinięcia objętości zbiornika - 1,60
- wskaźnik kształtu misy zbiornika (wskaźnik głębokościowy) - 0,53
- stała rezerwa powodziowa - 2,79 mln m^3.

[4] Na podstawie: wikipedia

Brzegi zbiornika są zróżnicowane. Na południu zamyka go betonowa tama. Od strony zachodniej częściowo północno-zachodniej otacza go ziemno-betonowy wał. W części północnej znajduje się ujście Brynicy z rozległymi trzcinowiskami. Od wschodu brzeg jest naturalny, płaski, z szuwarami, trzcinowiskami i podmokłymi łąkami. Zbiornik posiada znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe – strefa cofkowa to ważne miejsce lęgowe wielu gatunków ptaków mające status krajowej rangi ostoi ptactwa wodnego, a wokół akwenu występują liczne walory kulturowe np. pozostałości obszaru warownego, park pałacowy z zabytkową zabudową w Świerklańcu. Zbiornik pełni funkcję zaopatrzenia w wodę pobliskiej stacji uzdatniania wody Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów, spełnia również zadania przeciwpowodziowe. W ograniczonym zakresie jest wykorzystywany turystyczno-rekreacyjnie. W przeszłości pełnił funkcje militarno-obronne i jest jednym z nielicznych przykładów zbiornika wybudowanego i przez kilka lat wykorzystywanego wyłącznie do realizacji tego typu potrzeb. Zbiornik położony jest tuż na północ od zwartej aglomeracji przemysłowej Górnego Śląska, na południowy wschód od rozległego kompleksu Lasów Lubliniecko-Tarnogórskich. Leży z dala od dolin Odry i Wisły, które są głównymi szlakami wędrówek ptaków na Śląsku i daleko od innych większych zbiorników wodnych. Z tego względu jest ważną lokalną ostoją ptaków.[5] W jego otoczeniu stwierdzono 202 gatunki ptaków, z tego 78 gatunków lęgowych i 124 gatunki przelotnych i zimujących. Bogactwo jego awifauny pozwala stawiać go w jednym rzędzie z największymi akwenami Górnego Śląska: Jeziorem Goczałkowickim, Zbiornikiem Łąka czy Jeziorem Turawskim. Kozłowa Góra ma szczególne znaczenie dla gatunków wodno-błotnych. Lęgną się tu gatunki figurujące w polskiej Czerwonej Księdze, jak bąk, rybitwa białowąsa, zielonka, sieweczka obrożna, a także gatunki chronione Dyrektywą Siedliskową UE: kropiatka, derkacz, zimorodek, dzierzba gąsiorek. Najliczniej reprezentowana jest mewa śmieszka, której kolonie liczyły maksymalnie 230 par. Kolonie lęgowe perkoza zausznika liczą okresowo do 90 gniazd. Z drapieżnych w trzcinowiskach zakładają gniazda 1-2 pary błotniaków stawowych.

Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Świerklaniec nie występują zagrożenia powodziowe. KZGW nie wskazywał na terenie gminy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, co związane jest położeniem gminy na obszarze wyżynnym (górne części cieków) oraz budową geologiczną podłoża (spękane utwory wapiennei dolomitowe nie sprzyjające retencjonowaniu wody). Pomimo, że na terenie samej gminy nie występują zagrożenia powodziowe, to jednak zbiornik Kozłowa Góra pełni ważną rolę dla ochrony przeciwpowodziowej gmin położonych poniżej zbiornika, gdyż przechwytuje znaczną część wód opadowych z tej części zlewni.

Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie gminy nie znajdują się ujęcia wód powierzchniowych, brak jest również stref ochronnych tego typu ujęć. Zbiornik Kozłowa Góra jest rezerwuarem wody pitnej, ale samo ujęcie znajduje się po południowej stronie zbiornika, już na terenie gminy Bobrowniki. Dla zbiornika nie została utworzona strefa ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Jednolite części wód powierzchniowych

Na terenie gminy Świerklaniec wyróżnia się następujących pięć zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Stoła od źródła do Kanara PLRW6000181181649
- Potok spod Nakła PLRW20006212632
- Rów Świerklaniecki PLRW20006212652
- Zbiornik Kozłowa Góra PLRW20000212639
- Brynica od źródeł do zbiornika PLRW20005212619

[5] Ostański Mariusz, Kościelny Henryk: *Ptaki lęgowe zbiornika Świerklaniec*. w: "Przyroda Górnego Śląska" nr 58, zima 2009, s. 8-9

Stoła od źródeł do Kanara przynależy do zlewni Odry, pozostałe zaś do zlewni Wisły. Spośród wszystkich wymienionych powyżej zlewni JCWP tylko w obrębie zlewni Stoła od źródła do Kanara brak jest cieku. Na obszarze pozostałych zlewni występują cieki, których hydronimy odpowiadają nazwom JCWP (Potok spod Nakła, Rów Świerklaniecki, Zbiornik Kozłowa Góra, Brynica).

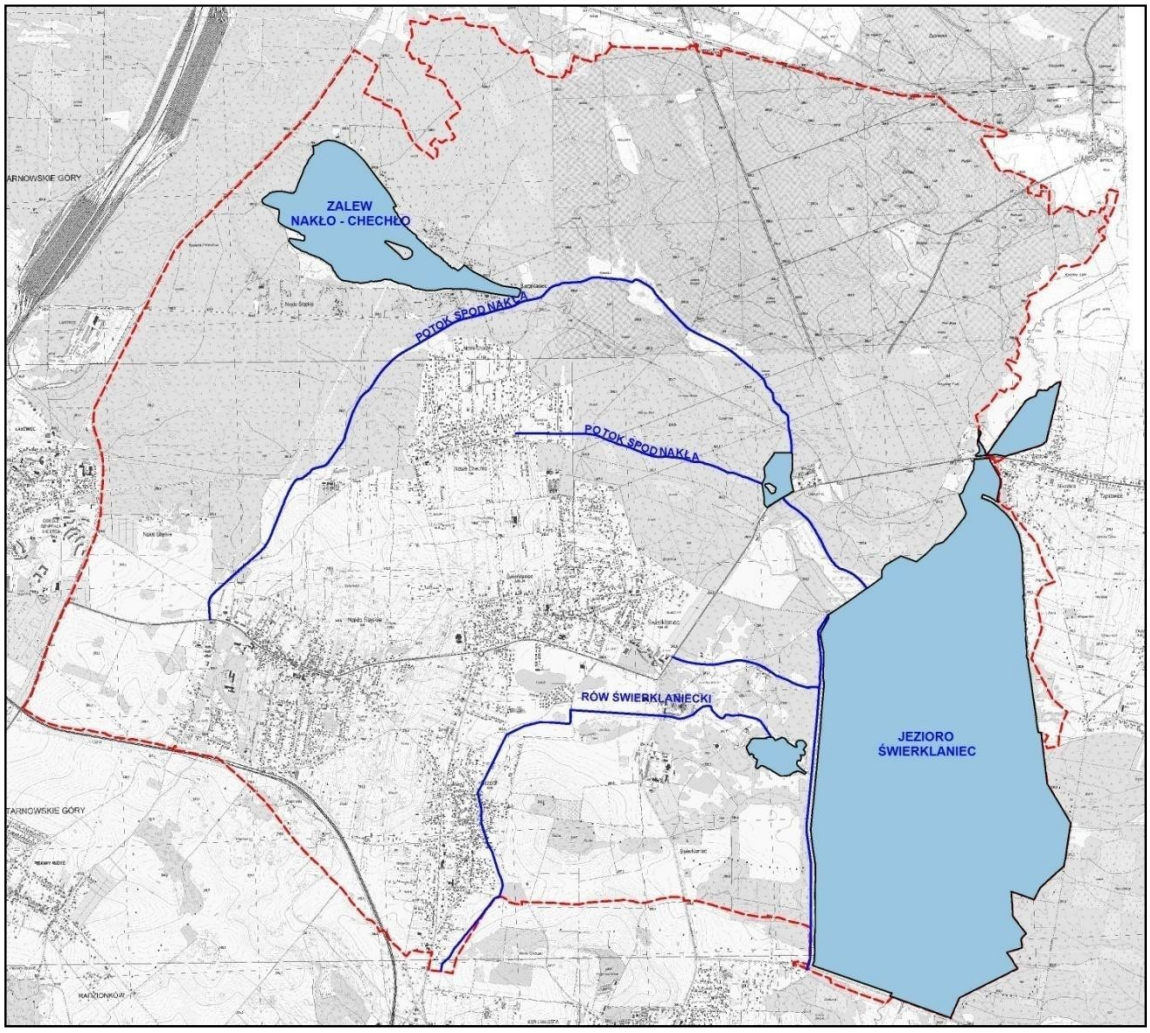

2.4.4 Wody podziemne

Regionalizacja hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:200000 ark. Gliwice[6] zachodnia i centralna część gminy wchodzi w skład Regionu Bytomsko-Olkuskiego (XV) w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w węglanowych utworach triasu (nazwane kompleksem wodonośnym serii węglanowej triasu). Część wschodnia została włączona do Regionu Górnośląskiego XVI, Podregion Katowicki XVI2, gdzie główny użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach karbońskich, podrzędnie zaś czwartorzędowych.

[6] Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986 r.;

Użytkowe poziomy wodonośne

Szczegółowo hydrogeologię analizowanego terenu opisuje arkusz Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000 ark. Bytom[7]. Na całym terenie gminy w podłożu występują użytkowe poziomy wodonośne, zostały one wydzielone w utworach triasowych (przeważająca część gminy) i w utworach karbońskich (rejon zbiornika Kozłowa Góra).

Piętro wodonośne triasu występuje na przeważającej części gminy, jedynym wyjątkiem jest tu rejon zbiornika Kozłowa Góra. W profilu hydrogeologicznym triasu wydziela się dwa poziomy wodonośne: retui wapienia muszlowego o miąższościach zmieniających się w zależności od położenia od kilku do prawie 200 m; średnia miąższość wynosi ok. 105 m. Główny poziom wodonośny stanowią szczelinowo-krasowo-porowe wapienie i dolomity warstw tarnowickich, diploporowych i karchowickich i górażdżańskich (wapień muszlowy). Poziom retu występuje w wapieniach warstw gogolińskich i dolomitach górnych ogniw retu, który podścielają iły, margle i iłowce dolnych ogniw retu i stropowej części warstw świerklanieckich. Oba poziomy wodonośne triasu pozostają ze sobą w więzi hydraulicznej, dzięki lokalnemu brakowi ciągłości izolującej marglistej serii górnych warstw gogolińskich oraz dolomityzacji i wtórnego spękania tych warstw. Głębokość zalegania utworów zawodnionych wynosi 15 do 50 metrów. Zasilanie triasowego kompleksu wodonośnego odbywa się na obszarach bezpośrednich wychodni oraz pośrednio przez utwory czwartorzędowe. Wody triasowego poziomu wodonośnego eksploatowane są na potrzeby zaopatrzenia ludności tej części Górnego Śląska przez wielootworowe ujęcie wód podziemnych Bibiela, które znajduje się ok. 7 km na północ od granic opracowania, na terenie gminy Miasteczko Śląskie. Wieloletnia eksploatacja kompleksu wodonośnego serii węglanowej triasu doprowadziła do obniżenia pierwotnego ciśnienia piezomertycznego od 40 m do 50 m. Mapa Hydrogeologiczna ark. Bytom wydziela w utworach triasowych cztery jednostki hydrogeologiczne: $2aT_{1,2}III$, $3aT_{1,2}/T_{1,1}IV$, $7aT_{1,2}IV$, $8aT_{1,2}/T_{1,1}IV$, $10aT_{1/1}I$. Stopień zagrożenia tych wód jest w części centralnej i zachodniej gminy bardzo wysoki, zaś w części wschodniej wysoki. W rejonie zbiornika Kozłowa Góra stopień zagrożenia został określony jako niski. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 10 do 30 m^3/h, jedynie w niewielkiej zachodniej części gminy wydajność jest większa niż 70 m^3/h. Jakość wód jest dobra, ale może być nietrwała z uwagi na brak izolacji.

Piętro wodonośne karbonu stanowią poziomy związane z piaskowcami w warstwach rudzkich, siodłowychi brzeżnych. Poziomy wodonośne w obrębie warstw rudzkich zasilane są poprzez infiltrację wód z poziomu wodonośnego dolnego pstrego piaskowca. W rejonach długotrwałej eksploatacji węgla wodonośne piaskowce w warstwach rudzkich i siodłowych zostały częściowo lub całkowicie odwodnione. W warstwach brzeżnych zawodnienie piaskowców jest bardzo słabe. Mapa Hydrogeologiczna ark. Bytom wydziela w utworach karbońskich jednostkę hydrogeologiczną 11bC3II. Stopień zagrożenia tych wód jest niski, gdyż znajduje się tu zbiornik Kozłowa Góra oraz w podłożu występuje warstwa izolacyjna. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 10 do 30 m^3/h. Jakość wód jest dobra, ale może być nietrwała z uwagi na brak izolacji.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 126 poz. 878) praktycznie cały teren gminy znajduje się w obrębie udokumentowanego GZWP nr 327 Zbiornik Lubliniec-Myszków. Niewielka południowa część gminy znajduje się z kolei w granicach GZWP nr 330 Zbiornik Gliwice w podobszarze ochronnym A2 – zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 25 września 2023 r. (DZ.Urz. woj śląskiego z 27 września 2023 r. poz. 7220). W obrębie GZWP nr 330 Zbiornik Gliwice zasięgi obu GZWP pokrywają się. Na terenie gminy Świerklaniec GZWP nie zostały wydzielone w części południowo-wschodniej, w rejonie zbiornika Kozłowa Góra, gdzie w górotworze występują piętra wodonośne karbonu.

[7] Kropka J., Kowalczyk A., Rubin K. Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Bytom, PIG, Warszawa 1998 r.;

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych teren gminy Świerklaniec niemal w całości przynależy do JCWPd nr 111. Jedynie niewielki, zachodni skrawek gminy wchodzi w skład JCWPd nr 110.

Ujęcia wód podziemnych

Na terenie gminy Świerklaniec występują ujęcia wód podziemnych, brak jest stref ochrony bezpośredniej lub pośredniej tego typu ujęć za wyjątkiem projektowanej strefy ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych:

1. Ujęcie wody podziemnej wraz z zaproponowaną strefą ochrony – terenem ochrony bezpośredniej i pośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych studnią Świerklaniec – 2 (nr. w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 98B);
2. Ujęcie wody podziemnej wraz z zaproponowaną strefą ochrony – terenem ochrony bezpośredniej i pośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wody podziemnej z utworów triasowych – pstrego piaskowca w Świerklańcu (nr. w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 779);
3. Ujęcie wody podziemnej wraz z zaproponowaną strefą ochrony – terenem ochrony bezpośredniej i pośredniej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych z utworów triasowych sla studni ST – 1 "Orzech" w Świerklańcu (nr. w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 1969);
4. Ujęcie wody podziemnej wg Dokumentacji hydrogeologicznej określającej zasoby dla studni gospodarczej z utworów triasu, przyjętej zawiadomieniem Starosty Tarnogórskiego z dnia 26 sierpnia 2003 r. (nr. W Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 2145);
5. Ujęcie wody podziemnej wg Dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych z utworów triasowych w Świerklańcu, przyjętej zawiadomieniem Starosty Tarnogórskiego z dnia 11 lipca 2005 r. (nr. W Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 2556);
6. Ujęcie wody podziemnej wg Dokumentacji hydrogeologicznej zasobów eksploatacyjnych (studni wierconej) ujęcia S-1 z utworów triasowych zlokalizowanego na działce o numerze ewidencyjnym 4109/381 obręb 0001 położonej w miejscowości Nakło Śląskie, zatwierdzonej decyzją Starosty Tarnogórskiego z dnia 13.06.2022 r. (nr. W Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Katowicach WAG – 4681);
7. Projektowana strefa ochrony – teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych "Bibiela" wg Dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych "Bibiela", zatwierdzonego decyzją Marszałka Województwa Śląskiego nr 246/OS/2013 z dnia 24 stycznia 2013 r.

2.4.5 Klimat i warunki topoklimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy znajduje się w regionie klimatycznym Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Klimat tego obszaru, podobnie jak klimat całej południowej Polski odznacza się dużą nieregularnością i zmiennością typów pogody. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7 – 8°C, czas trwania okresu wegetacji wynosi 205 - 215 dni. Przeciętny czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi ok. 60 - 70 dni. Wysokości średniego rocznego opadu wynoszą odpowiednio 690 i 701 mm (na posterunkach opadowych w Świerklańcu i Zabrzu Rokitnicy. Cechą charakterystyczną strefy klimatu umiarkowanego jest występowanie najwyższych opadów w półroczu letnim, tzn. od maja do października.

2.4.6 Powierzchnia ziemi

2.4.6.1 Ukształtowanie terenu, zjawiska osuwiskowe

Ukształtowanie terenu

Teren gminy w całości znajduje się w obrębie Garbu Tarnogórskiego, który obejmuje tereny pomiędzy Tarnowskimi Górami i Bytomiem. Mezoregion ten stanowi rozczłonkowana płyta wapienia muszlowego (trias środkowy), opadająca progiem tektoniczno–denudacyjnym ku Wyżynie Katowickiej. Garb Tarnogórski przecinają doliny rzeczne Brynicy, Dramy i Potoku Rokitnickiego, z czego dwie ostatnie znajdują się jednak poza granicami opracowania. Zachodnia część Garbu Tarnogórskiego to fragment mikroregionu Garbu Laryszowskiego o szerokiej i falistej wierzchowinie. Część środkową stanowi Płaskowyż Tarnowicki. Jest to niski próg strukturalny o wysokości rzędu 300 – 320 m n.p.m. zbudowany z wapieni i dolomitów kruszconośnych (rejon Tarnowskich Gór). W jego obrębie zaznaczają się garby i kopulaste wzniesienia oraz głębokie obniżenia dolinne wypełnione plejstoceńskimi piaskami, pokryte lasami grądowymi na wyniesieniach i sosnowymi w obniżeniach (okolice Stolarzowic). Wschodnią część Garbu Tarnogórskiego tworzy rozległa równina erozyjno-denudacyjna Kotlina Józefki.[9]

Bezpośrednio na terenie gminy wyróżnić można wyniesione części zbudowane z triasowych ostańców. Wyniesienie to ciągnie się garbem o kierunku południowy - zachód północny – wschód, począwszy od Nakła Śląskiego, przez Chachelską Górę, a skończywszy na Nowym Chechle. Podobną formą antyklinalną są wzgórza w części południowej Świerklańca, na których ulokowane są tzw. Romantyczne Ruiny, ich kontynuacją poza terenem gminy jest Kozłowa Góra (348 m n.p.m.), charakterystyczne wzgórze położone już na terenie miasta Piekary Śląskie. Wschodnia część Świerklańca usytuowana jest na skłonie rozległej doliny Brynicy, zaś część północnai północno-wschodnia gminy (a więc północne części Nowego Chechła oraz rejon zbiornika Chechło- Nakło) w obrębie rozległych płaskich wodnolodowcowych wysoczyzn morenowych i równindenudacyjnych.

Najwyżej położonym punktem w obrębie gminy jest wzgórze w Nakle Śląskim o wysokości ok. 340 m n.p.m. położone na północ od ul. Grzegorza. Inne istotne punkty kulminacyjne gminy to dwa wzgórza z romantycznymi ruinami o wysokościach 318 i 330 m n.p.m. oraz Chachelska Górka 319 m n.p.m. W ukształtowaniu terenu wyróżnia się dolina Rowu Świerklanieckiego, dzięki której wzgórza z romantycznymi ruinami wydają się bardzo eksponowane i mają dużą wartość krajobrazową. W części południowo-zachodniej gminy (na granicy z Tarnowskimi Górami) również znajduje się triasowe wyniesienie wyraźnie zaznaczające się w ukształtowaniu terenu, tym bardziej, że wierzchołki porośnięte są tu niewielkimi remizami leśnymi. Wysokości w części wschodniej i północnej terenu gminy wynoszą ok. 290 – 300 m n.p.m. co odpowiada powierzchni zrównania denudacyjnego. Teren ten głównie porastają rozległe lasy sosnowe o charakterze monokultur. Istotnym elementem ukształtowania terenu północnej części gminy jest Zbiornik Chechło-Nakło, który stanowi zalane wyrobisko po eksploatacji piasku. Skarpy dochodzą tu do 10 metrów, zbiornik ma dużą wartość krajobrazową i turystyczną. Drugim równie istotnym elementem jest zbiornik Kozłowa Góra, który właściwie zajmuje znaczną część dawnej doliny Brynicy w obrębie gminy Świerklaniec. Dolina Brynicy powyżej i poniżej zbiornika ma charakter dość naturalny, a rzeka miejscami nawet meandruje i tworzy rozlewiska. Na terenie gminy jej ukształtowanie zostało znacznie zmienione, nie mniej jednak zbiornik ten, podobnie jak zbiornik Chechło-Nakło pełni ważną funkcję krajobrazową i turystyczną. Na terenie gminy w wielu miejscach, zwłaszcza w Nakle Śląskim oraz na Chachelskiej Górze widoczne są liczne ślady dawnej eksploatacji kruszców, dolomitów i wapieni, są to tzw. warpia. Ze wzgórz położonych w Nowym Chechle, Nakle i Świerklańcu, ze względu na duże ekspozycje i duże wysokości względne roztaczają się rozległe, bardzo interesujące krajobrazy niemal we wszystkich kierunkach. Z kolei ze względu na płaskie ukształtowanie terenu równiny denudacyjnej w północnej części gminy oraz jej porośnięcie monokulturowymi lasami nie występują tu ciekawe ekspozycje widokowe.

Zjawiska osuwiskowe

Na podstawie analizy danych kartograficznych, wizji terenowej i danych Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (PIG), na terenie gminy Świerklaniec nie stwierdza się występowania terenów osuwisk i zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

2.4.6.2 Gleby

Użytkowanie terenu

Teren gminy dość wyraźnie dzieli się na dwie części: północną i wschodnią z lasami i zbiornikiem Chechło-Nakło i zbiornikiem Kozłowa Góra oraz centralną i południową, gdzie znajdują się zurbanizowane części poszczególnych sołectw oddzielone terenami rolnymi. Użytki rolne zajmują ok. 504,72 ha, co stanowi ok. 11,29% całej powierzchni gminy. Lasy łącznie z zadrzewieniami zajmują ok. 2085 ha, co stanowi 46,63% powierzchni gminy. Charakterystyczne dla gminy jest, że powierzchnie leśne są rozległe i zdecydowanie dominują w części północnej i północno-wschodniej, zaś część centralna i południowa jest praktycznie pozbawiona większych powierzchni leśnych. Wszystkie grunty zabudowane zajmują ok.627,20 ha, co stanowi ok. 14,08% powierzchni terenu gminy. Mimo niezbyt dobrych gleb oraz trudnych warunków upraw grunty rolne pozostają w użytkowaniu. Lasy znajdują się w części północnej i stanowią część rozległych Lasów Lublinieckich, gdzie dominują lasy o charakterze gospodarczym, przeważnie monokultury sosnowe. W części centralnej i południowej trwają obecnie silne procesy urbanizacyjne, powstaje tu bowiem szereg nowych budynków mieszkaniowych jednorodzinnych. W użytkowaniu terenuzaznacza się duży udział wód powierzchniowych stojących, na który składają się dwa zbiorniki Chechło-Nakło i Kozłowa Góra. Wg ewidencji gruntów powierzchnia wód stojących na terenie gminy to ok. 684 ha, czyli 15% jej całej powierzchni. Wszystkie tereny, których nie tworzą gruntów zurbanizowanych, a więc tereny rolne, lasy i wody zajmują na terenie gminy łącznie ok. 85% jej powierzchni, należy jednak przypuszczać, że udział ten będzie się zmniejszał, głównie ze względu na powiększanie się terenów budowlanych w południowej i centralnej części gminy.

Typy gleb

Na terenie gminy Świerklaniec dominują gleby brunatne właściwe oraz gleby brunatne wyługowane i kwaśne (odpowiednio 21,14% gleb i 19,83% gleb gminy). Duży jest tu również udział rędzin o słabo wykształconym profilu, zajmują one ok. 15,40% powierzchni gminy, a łączny udział wszystkich rędzin to 25,07% (razem z rędzinami brunatnymi). Stosunkowo duży jest również udział gleb bielicowychi pseudobielicowych, zajmują one 13,22% powierzchni gleb. Na terenie gminy występują jeszcze czarnoziemy zdegradowane i gleby szare, gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe, mady oraz gleby murszowo-mineralne i murszowate, jednak ich udział jest zdecydowanie mniejszy. Gleby brunatne występują częściej w południowo-zachodniej części gminy, zwykle występują one w niższych częściach triasowych wzgórz. Rędziny dominują w szczytowych partiach triasowych wzgórz w Świerklańcu, Naklei Orzechu. W dolinie Rowu Świerklanieckiego częściej spotyka się mady oraz czarne ziemie zdegradowane. Udział poszczególnych typów gleb przedstawiono na wykresie poniżej.

Kompleksy przydatności rolniczej

Na terenie gminy Świerklaniec dominują dwa główne kompleksy rolniczej przydatności gleb: 6 – kompleks żytni słaby (26,75% powierzchni gleb) oraz 3 – kompleks pszenny wadliwy (20,21% powierzchni gleb). Mniejszy udział prezentują 2z – użytki zielone średnie (12,31% powierzchni gleb), 5 – kompleks żytni dobry (11,70% powierzchni gleb), 2 – kompleks pszenny dobry (9,96% powierzchni gleb) oraz 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe (8,39% powierzchni gleb). Pozostałe kompleksy gleb mają zdecydowanie mniejsze rozprzestrzenienie.

[8] Kropka J., Kowalczyk A., Rubin K. Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Bytom, PIG, Warszawa 1998;
[9] Jochemczyk L., Wilk S., Mapa Geośrodowiskowa Polski ark. Bytom, PIG, Warszawa 2002 r.;

Bonitacja gleb

Na terenie gminy Świerklaniec wśród gruntów rolnych zdecydowanie dominują grunty orne zajmując aż 81,44%. Łąki i pastwiska są w zdecydowanej mniejszości zajmując odpowiednio 12,62% i 5,95% wszystkich gruntów rolnych. Na terenie gminy przeważają grunty rolne klas średniodobrych (IV, IVa, IVb), które zajmują łącznie ok. 51,71% wszystkich gruntów pozostających w użytkowaniu rolnym. Mniejszy, choć wciąż dość wysoki jest udział gruntów rolnych klas słabych (V i VI), które zajmują ok 37,12% ogółu powierzchni gruntów rolnych. Grunty klas dobrych (III, IIIb) zajmują łącznie zaledwie 11,29% powierzchni gminy. Grunty orne pokrywają dość równomiernie całą południową i centralną część gminy. Pastwiska występują niewielkimi płatami pośród terenów rolnych, głównie na tych terenach, które trudniejsze byłydla prowadzenia prac polowych. Łąki zajmują większe powierzchnie jedynie w dolinie Rowu Świerklanieckiego oraz miejscami w dolinie Brynicy (na obrzeżach zbiornika Kozłowa Góra). Geograficzne rozmieszczenie gleb klasy IV oraz V i VI jest w miarę równomierne w całej centralnej i południowej części gminy. Wyróżnić można natomiast położenie gleb klasy III, które grupują się na łagodnych wzniesieniachtriasowych wzgórz (wzgórza z Romantyczną Ruiną, wzgórza w południowo-zachodniej części Nakła Śląskiego).

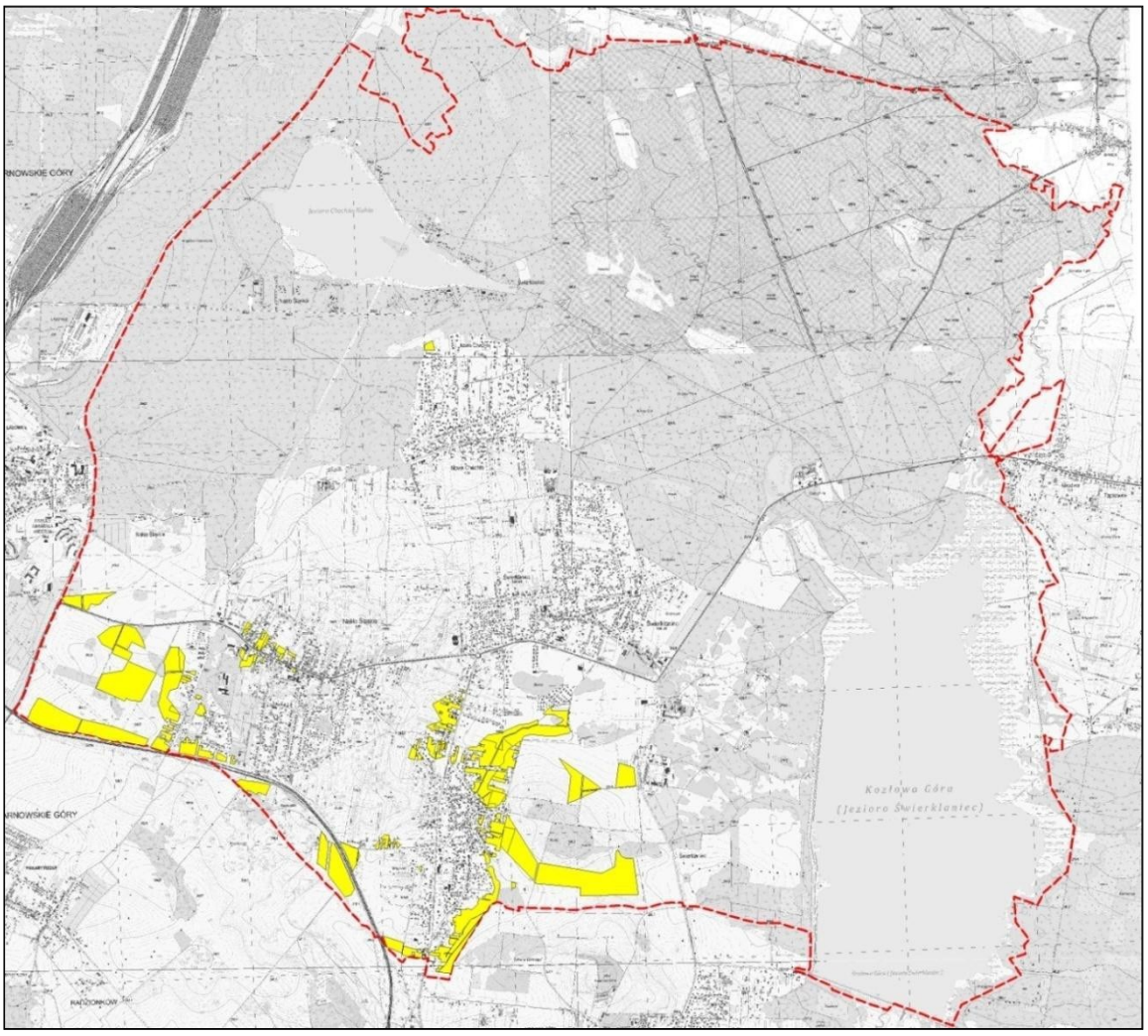

Zasoby naturalne

Na terenie gminy znajdują się cztery udokumentowane złoża kopalin: „Pole Brynica", „Chechło", Żyglin IV" i „Żyglin VI". Dwa pierwsze z nich to złoża piasków podsadzkowych, dwa ostanie zaś to złoża kruszyw naturalnych, czyli piasków. Związane są one z rozległymi polami żwirów i piasków wodnolodowcowych deponowanych w okresie Zlodowacenia Północnopolskiego i Zlodowacenia Środkowopolskiego i występują w północnej części gminy. W części centralnej i południowej gminy w ukształtowaniu terenu zachowały się liczne ślady dawnych łomików i warpii, które wykorzystywane były do eksploatacji wapieni, dolomitów oraz kruszców ołowiu, cynku i srebra. Przykładem są tu tzw. Cejmanowe Doły, Chachelska Góra, rejon tzw. Wapienników (tu eksploatacja kontynuowała się na terenie Radzinkowa), czy rejon południowo-wschodniej części gminy (remizy leśne porastają tu również dawne łomiki). Obecnie eksploatacja ta ma już wyłącznie znaczenie historyczne, brak tu jakichkolwiek udokumentowanych złóż. Co więcej brak jest również dobrze zachowanych dawnych kamieniołomów czy warpii, większość z nich została już bardzo mocno zarośnięta roślinnością oraz na skutek procesów erozyjnych została zdenudowana. Poniżej opisano obecnie udokumentowane złoża gminy:

- Pole Brynica (ID Midas 228) - złoże piasków podsadzkowych znajdujące się na wschód od złoża „Chechło". Udokumentowane zostało w 1958 r. w kategorii C1 i zajmuje powierzchnię 156 ha. Serię złożową budują piaski plejstoceńskie o miąższości od 2 do 17 m, przykryte nadkładem o średniej grubości 0,30 m. Zawartość frakcji o wymiarach do 2 mm wynosi średnio 97,19 %. W obrębie złoża „Brynica" znajdują się dwa złoża kruszywa naturalnego: „Żyglin IV" i „Żyglin VI".

- Chechło (ID Midas 236) - złoże piasku podsadzkowego udokumentowane w 1957 r.i eksploatowane w latach od 1960 do 1968 r., zostało ono rozpoznane szczegółowoi udokumentowane w kategorii B. Miąższość złoża kształtuje się w granicach od 0,30 – 19 m,a powierzchnia udokumentowania złoża wynosi 1173 ha. Zawartość ziaren o wymiarach do 2 mm dochodzi do 100%. Eksploatacja złoża została zaniechana. W ramach eksploatacji tego złoża powstała niecka, która następnie została zalana wodą w wyniku czego powstał zbiornik Nakło-Chechło. Część złoża, która została wyeksploatowana, a gdzie następnie powstał zbiornik oraz zabudowa letniskowa powinna zostać wyłączona z zasobów, gdyż piasek został wyeksploatowany, a powstałe po 1973 r. zagospodarowanie uniemożliwia eksploatację pozostałego złoża. Sprawy te jednak wykraczają poza zagadnienia planowania przestrzennego;

- Żyglin IV (ID Midas 5107) – złoże o powierzchni 10,2 ha, serię złożową stanowiły tu szare piaski różnoziarniste. Złoże było przedmiotem eksploatacji na początku lat 90 XX w. Wyrobisko eksploatacyjne zostało zrekultywowane, ale brak jest danych o pozostałych zasobach. Prawdopodobnie pozostałe w złożu zasoby przekwalifikowano do pozabilansowych.

- Żyglin VI (ID Midas 17508) - złoże kruszywa naturalnego „Żyglin VI" stanowi ciąg wzgórz wydmowych. Jego powierzchnia przed rozpoczęciem eksploatacji wynosiła 70,7 ha. Piaski z tego złoża charakteryzują się punktem piaskowym wynoszącym 93,9 % i zawartością pyłów mineralnych 4,7%. Dla eksploatacji części złoża wydana została we wrześniu 2016 r. koncesja na wydobycie, a eksploatacja została rozpoczęta w marcu 2017 r. i została zakończona w 2018 r. Obszar i teren górniczy Żyglin VI/1 zostały wygaszone 25 kwietnia 2018 r. Po przeprowadzonej eksploatacji dokonano zbilansowania złoża i obecnie jego powierzchnia wynosi ok. 50,45 ha. Po zakończeniu eksploatacji teren złoża jest rekultywowany w kierunku leśnym.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o złożach z terenu gminy Świerklaniec.

Tabela 6 Udokumentowane złoża kopalin gminy Świerklaniec

ID Midas	Złoże/	Obszar Górniczy/ Teren górniczy	Kopalina	Zasoby geologiczne bilansowe[10]	Stan zagospodarowania
228	Pole Brynica	-	Piaski podsadzkowe	10843 tys. m^3	Złoże rozpoznane szczegółowo
236	Chechło	-	Piaski podsadzkowe	45876 tys. m^3	Eksploatacja złoża zaniechana
5107	Żyglin IV		Kruszywa naturalne	b.d.	Eksploatacja złoża zaniechana
17508	Żyglin VI	Żyglin VI/1/Żyglin VI/1 – wygaszony 25 kwietnia 2018 r.	Kruszywa naturalne	6835 tys. t	Eksploatacja części złoża zaniechana Koncesja: 2331/OS/2016 Data wydania: 2016-09-27 Termin ważności: 2051—12-31 Termin wygaszenia: 2018-04-25 Użytkownik: Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe "BUD-LAS" sp. z o.o .

2.4.7 Środowisko przyrodnicze

Teren gminy, ze względu na sposób zagospodarowania, dość wyraźnie dzieli się na dwie części, mające zupełnie odmienny charakter: część północną i wschodnią w skład której wchodzą głównie lasy stanowiące część tzw. Lasów Lublinieckich wraz ze zbiornikiem Chechło-Nakło i zbiornikiem Kozłowa Góra oraz część centralną i południową o charakterze rolniczym i zurbanizowanym.

Roślinność potencjalna

Obecnie na terenie gminy praktycznie nie występują naturalne zbiorowiska roślinne. Pierwotna roślinność terenu gminy reprezentowana była przez:[11]

- niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe siedlisk wodnogruntowych okresowo lekko zabagnionych (*Fraxino-alnetum*) – 5;
- grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe (*Tilio-Carpinetum*) odmiana małopolska z bukiem i jodłą; forma wyżynna, seria uboga – 17;
- żyzna buczyna sudecka (*Dentario enneaphylli-Fagetum*) - 30
- kontynentalne bory mieszane (*Querco roboris – Pinetum*) – 47;
- suboceaniczne śródlądowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego (*Leucobryo – Pinetum*) – 49.

Spośród wyżej wymienionych siedlisk obecnie ostały się jedynie niewielkie fragmentyw postaci drobnych płatów leśnych czy nawet pojedynczych drzew. Fragmenty lasów łęgowych zachowały się w dolinach cieków (głównie w dolinie Brynicy powyżej zbironika) jednak nie są to duże powierzchnie. Grądy subkontynentalne i buczyny są właściwie nieobecne na terenie gminy, w miejscu ichwystępowania ulokowały się centralne części poszczególnych miejscowości. Można domniemywać, że pozostałością tych drzewostanów mogą być pojedyncze drzewa stanowiące pomniki przyrody (Aleja Lipowa przy ul. Lipowej) oraz park w Nakle czy park w Świerklańcu. Zgodnie z mapą roślinności potencjalnej w północnej części gminy występowały kontynentalne bory mieszane oraz suboceaniczne śródlądowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego. Rozległe tereny leśne występujące w gminie stanowią dalekie nawiązanie do tych zbiorowisk, jednak są one silnie przekształcone w wyniku intensywnie prowadzonejgospodarki leśnej i zaznaczają się w nich wszystkie jej negatywne cechy: juwenalizacja, monotypizacja, pinetyzacja, fruitecetyzacja i cespityzacja. Należy uznać, za Matuszkiewiczem[12], że są to fazy degeneracyjne borów mieszanych powstałe skutkiem zastąpienia naturalnego drzewostanu przez sztuczną monokulturę sosny. Dolina Brynicy, w której naturalnie występowały zbiorowiska łęgowe na terenie gminy została całkowicie antropogenicznie zmieniona pod zbiornik Kozłowa Góra.

[11] Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.

[12] Matuszkiewicz W., Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2007 r.

Roślinność rzeczywista

Jak to już wspomniano powyżej teren gminy, ze względu na sposób zagospodarowania, dość wyraźnie dzieli się na dwie części, mające zupełnie odmienny charakter: część północną i wschodnią w skład której wchodzą głównie lasy stanowiące część tzw. Lasów Lublinieckich wraz ze zbiornikiemChechło-Nakło i zbiornikiem Kozłowa Góra oraz część centralną i południową o charakterze rolniczym i zurbanizowanym.

W centralnej i południowej części gminy (a więc głównie zurbanizowane części czterech sołectw Nakło Śląskie, Orzech, Nowe Chechło i Świerklaniec) dominują tereny zabudowane, choć pomiędzy poszczególnymi sołectwami rozciągają się tereny rolne. Właściwie w tej części gminy brak jest bardziej wartościowych czy naturalnych elementów przyrody ożywionej. Wyróżnić tu można jedynie kilka terenów: Park w Nakle Śląskim, Aleja Lipowa (pomnik przyrody),teren Cejmanowych Dołów (dwa oczka wodne stanowiące prawdopodobnie dawne wyrobiska kruszców i rud żelaza), dwa zadrzewione wzgórza z romantycznymi ruinami na wschód od sołectwa Orzech, Parkw Świerklańcu oraz zadrzewione wzgórza otoczone polami w południowo-wschodniej części sołectwa Nakło Śląskie. Innych interesujących pod względem przyrodniczym elementów właściwie tu brak. Należy tu jeszcze wspomnieć o szczycie tzw. Chachelskiej Górki, gdzie znajdują się pozostałości wyrobisk, ale są one mocno niewidoczne, a całość tego terenu porasta roślinność ruderalna oraz zadrzewienia, w których przeważa robinia akacjowa. Na terenach położonych pomiędzy Nakłem Śląskim, Świerklańcem i Nowym Chechłem oraz w południowej części Nakła znajduje się szereg pozostałości po dawnej eksploatacji tzw. warpii. Niestety i one słabo zaznaczają się w terenie, często zasypane są odpadami i porasta je roślinność ruderalna. Zadrzewienia porastające wzgórza z romantycznymi ruinami oraz wzgórza w południowo- zachodniej części Nakła Śląskiego nie mają większej wartości przyrodniczej, gdyż dominują tu różnegorodzaju klony, a także topole, czy nawet robinie akacjowe, ale mają one dużą wartość krajobrazową, stanowią również ważny element biocenotyczny.

Północną i północno-wschodnią część gminy stanowią rozległe powierzchnie leśne. Lasy te stanowią część rozległych Lasów Lublinieckich, mają jednak niewielką wartość przyrodniczą. Występują tu głównie monotonne powierzchnie monokultur sosnowych intensywnie gospodarowane przez Lasy Państwowe. Praktycznie brak pośród tych lasów jakichś bardziej naturalnych siedlisk, pomimo, że zajmują niemal połowę powierzchni gminy to trudno napisać o nich cokolwiek więcej. Mimo niskiej wartości przyrodniczej lasy te pełnią oczywiście ważną funkcję klimatyczną, funkcje korytarza ekologicznego, a także doskonałe miejsce do uprawiania sportu i rekreacji.

W północno-zachodniej części gminy znajduje się zbiornik Chechło-Nakło o powierzchni ok. 84 ha powstały w 1973 r. w wyniku zalania wyrobisk kopalni piasku. Zbiornik ten pełni głównie rolę rekreacyjno-wypoczynkową, jego funkcja przyrodnicza jest mniejsza. Ze względu na dużą głębokość i nachylenie skarp, cechuje się niewielką ilością zbiorowisk szuwarowych. Głównie reprezentowane one są przez wąski pas nadbrzeżnych trzcin w zachodniej części zbiornika. Wokół jeziora rozlokowane są domki letniskowe, campingi, hotele, restauracje itp. infrastruktura służąca wypoczynkowi. Brzegi zbiornika zinwentaryzowano i wydzielono te miejsca, gdzie znajdują się pasy trzcinowisk. Występują one na brzegu zachodnim oraz w części północno-zachodniej (tu z wyjątkiem dwóch plaż, gdzie brak jest szuwarów). Trzcinowiska nie są zbyt szerokie, maja zwykle ok. 5 do 10 metrów szerokości, miejscami mniej niż 5 metrów, ale zdarza się również kilka miejsc, gdzie szerokość pasa trzcin dochodzi do 20 m. Pomimo niewielkiej szerokości w pasie szuwarów stwierdzono gniazdowanie gatunków związanych z tego typu siedliskami, a więc głównie trzciniak oraz kaczki krzyżówki i łyski. Na pozostałym brzegu zbiornika brak jest trzcinowisk, stanowią one zwykle plaże, mola, przystanie itp. lub też dno zbiornika opada stromo, co uniemożliwia rozwój roślin. Wyspa znajdująca się na środku zbiornika jest całkowicie pozbawiona wartościowych siedlisk. Rośnie tu niskowiekowy las o charakterze gospodarczym z dębem i brzozą. Brzegi wyspy są dość strome, brak jest tu jakiejkolwiek roślinności nadbrzeżnej czy pasa szuwarów.

Kolejnym ważnym elementem gminy jest zbiornik Kozłowa Góra. Szerzej został on opisany w rozdziale dotyczącym wód powierzchniowych. Tu można wspomnieć, że brzegi zbiornika od strony południowej (zapora) i zachodniej pozbawione są większej wartości przyrodniczej, zaś jego część północna, a zwłaszcza ujścia Brynicy i Potoku spod Nakła pełnią bardzo ważną funkcję przyrodniczą, zwłaszcza dla ptactwa wodno-błotnego. Rozległe pasma szuwarów stanowią doskonałe schronienie oraz bazę pokarmową. Sam zbiornik jest wymieniany jako ważny element na mapie migracji ptaków stanowiąc tzw. przystanek regionalny. W tej części gminy warto wymienić jeszcze dolinę Potoku spod Nakła, która im

bliżej zbiornika, tym większa wartość przyrodniczą posiada. O ile w rejonie zbiornika Chechło-Nakło jest to zwykły ciek o charakterze rowu melioracyjnego, o tyle w dolnym biegu w otoczeniu potoku coraz szerszy jest pas zieleni łęgowej. Największą wartość w dolinie tego cieku ma staw usytuowany w pobliżu DK78 (na północ od niej) oraz szeroka, porośnięta szuwarami dolina położona po południowo-wschodniej stronie DK78, łącząca się bezpośrednio ze zbiornikiem Kozłowa Góra. Bardzo ciekawym pod względem przyrodniczym elementem jest również dolina Brynicy powyżej DK78. Zbiegają się tu granice trzech gmin: Miasteczko Śląskie, Ożarowice i Świerklaniec. Rzeka płynie tu szeroką doliną, mocno meandrując, dolinę zaś porastają łąki, miejscami dość podmokłe.

Duża część gminy pozbawiona jest bardziej wartościowych (tzn. naturalnych) elementów przyrodniczych. Wszystkie tereny, które reprezentują podwyższoną wartość przyrodniczą zostały wskazane w rozdziale 2.4.9 jako proponowane do objęcia ochroną.

2.4.8 Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.

Ustanowione formy ochrony przyrody

Na terenach gminy Świerklaniec znajdują się cztery formy ochrony przyrody, są to cztery pomniki przyrody: drzewa (dąb szypułkowy w miejscowości Świerklaniec, wiąz szypułkowy w miejscowości Nakło Śląskie I dąb szypułkowy w miejscowości Nowe Chechło) oraz aleja lipowa. Na terenie gminy nie zostały wyznaczone jakiekolwiek obszarowe formy ochrony przyrody.

Aleja Lipowa znajduje się w Nakle Śląskim po obu stronach ul. Lipowej. Drzewa zostały uznane pomnikiem przyrody Rozporządzeniem nr 38/97 Wojewody Katowickiego z dnia 27 lutego 1997r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomniki przyrody pojedynczych tworów przyrody żywej na terenie gmin: Katowice, Ornontowice, Rudziniec, Sośnicowice, Świerklaniec, Wojkowice (Dz. Urz. nr 6, poz. 51). Ochroną objęte są 82 drzewa.

Drugim pomnikiem przyrody na terenie gminy jest dąb szypułkowy „Emanuel" o obwodzie 420 cm. Dąb ten został objęty ochroną na podstawie Uchwały nr XXII/127/16 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 28 stycznia 2016 roku w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Emanuel". Drzewo znajduje sięw sołectwie Świerklaniec, w rejonie ul. Wiosennej, na działce nr 695/6.

Trzecim pomnikiem przyrody jest wiaz szypułkowy "Działkowiec" o obwodzie 143 cm. Wiąz został objęty ochroną na podstawie Uchwała nr XLIX/362/21 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 30 września 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Działkowiec". Drzewo znajduje się w sołectwie Nakło Śląskie, ul. Dzierżonia 4, dz. ew. nr 590/16, obręb Nakło Śląskie, k.m. 1

Czwartym pomnikiem przyrody na terenie gminy jest dąb szypułkowy „Dąb Powstań Śląskich" o obwodzie 90 cm. Dąb ten został objęty ochroną na podstawie Uchwała nr XLV/341/21 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Dąb Powstań Śląskich". Drzewo znajduje się w sołectwie Nowe Chechło, ul. Lasowicka, dz. ew. nr 1671/1, obręb Chechło Nowe, k.m. 1.

Proponowane formy ochrony przyrody

Na podstawie opracowania ekofizjograficznego z 2022 r. opracowanego przez Natalię Durkę – Kamińską wskazano na terenie gminy kilka obszarów, które należałoby objąć ochroną ze względu na swoje wartości przyrodnicze lub krajobrazowe a geneza objęcia ich ochroną sięga począdków 2000 r.

1) *Świerklaniecki zespół przyrodniczo-krajobrazowy - zlokalizowany na terenie miejscowości Świerklaniec i w obszarze zabytkowego parku; stanowi unikatowe nagromadzenie okazałych drzew i krzewów. Celem ochrony jest zachowanie zróżnicowania zbiorowisk leśnych, wodnych i torfowisk*
2) *Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Zalewu Nakło-Chechło - celem ochrony jest stworzenie warunków pozwalających na naturalny rozwój środowiska roślinnego w rejonie zbiornika wodnego*
3) *Zespół przyrodniczo krajobrazowy park w Nakle Śląskim- stanowi liczne nagromadzenie okazów drzew w większości pochodzenia rodzimego, przedłużenie parku stanowi aleja lipowa objęta ochroną jako pomnik przyrody. Miejsce to stanowi również siedlisko ptaków gniazdujących*
4) *Zespół przyrodniczo-krajobrazowy zadrzewione wzgórza w Orzechu - celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych wzgórz w okolicy miejscowości Orzech*
5) *Użytek ekologiczny Wyspa na Zalewie Nakło-Chechło - celem ochrony jest zachowanie dogodnych warunków umożliwiających naturalny rozwój roślinności w rejonie oligotroficznego środowiska wodnego oraz dla zapewnienia ostoi dla ptactwa wodnego, ochronę należy zapewnić ze względu na charakter rekreacyjny tego obszaru i związaną z tym antroporesję.*
6) *Użytek ekologiczny Starorzecza Bizja - celem ochrony tego obszaru jest zachowanie naturalnej roślinności terenów podmokłych w Dolinie Brynicy.*
7) *Użytek ekologiczny Łęgi olszowe i rozlewiska - celem ochrony jest zachowanie a w niektórych przypadkach przywrócenie do zbliżonego naturalnego środowiska naturalnych ekosystemów na siedliskach podmokłych.*
8) *Użytek ekologiczny Warpie w rejonie Chachelskiej Góry - celem ochrony jest rzeźba terenu powstała w wyniku eksploatacji dla dawnego górnictwa metali nieżelaznych.*

Jednocześnie wskazywano również Cejmanowe Doły jako stanowisko dokumentacyjne oraz stanowisko dokumentacyjne Świerklaniec, którego nie udało się jednak zweryfikować (nie wiadomo o który teren chodziło autorom dawniejszych opracowań, nie został on oznaczony na mapach). Teren wokół zbiornika Kozłowa Góra wskazywano do ochrony jako obszar chronionego krajobrazu.

Wskazane w opracowaniu ekofizjograficznym oraz w obecnie I poprzednio obowiązującym stadium uwarunkowań I kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec tereny zostały przeanalizowane w niniejszym opracowaniu i poddane aktualizacji, gdyż część z nich nie spełnia wymagań dotyczących form ochrony przyrody. Np. utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w rejonie zalewu Nakło-Chechło jest problematyczne ze względu na fakt dość dużego zagospodarowania tego terenu, a także jego głównie rekreacyjne wykorzystanie. Niewielka jest tu ilość naturalnych siedlisk przyrodniczych, a otaczające lasy to monokultury o gospodarczym charakterze. Również wyspę na tym jeziorze raczej porastają zadrzewienia o niewielkiej wartości przyrodniczej (brzozy). Z kolei użytek ekologiczny Warpie w rejonie Chachelskiej Góry jest obecnie mocno zarośnięty roślinnością ruderalną, a pozostałości warpia słabo widoczne, postanowiono jednak ten teren pozostawić, może bowiem w przyszłości zostać zrewitalizowany. Park w Nakle Śląskim i Park w Świerklańcu chronione są poprzez zapisy ustawy o ochronie zabytków. W niniejszym opracowaniu studium utrzymuje się granice terenów proponowanych do ochrony. Obecnie wskazuje się jako tereny, które należałoby objąć ochroną prawną:

1) Zbiornik Kozłowa Góra jako obszar chronionego krajobrazu;
2) Dolina Brynicy jako użytek ekologiczny;
3) Dolina Potoku spod Nakła jako użytek ekologiczny;
4) Triasowe Wzgórza w Nakle Śląskim jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
5) Triasowe Wzgórza w Świerklańcu jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
6) Warpia na Chachelskiej Górze jako stanowisko dokumentacyjne;
7) Cejmanowe Doły jako użytek ekologiczny;

Wszystkie te tereny pełnią ważną funkcję przyrodniczą lub krajobrazową. W przypadku (1) Zbiornika Kozłowa Góra istotna jest ochrona szuwarów w części północnej zbiornika. W przypadku (2) i (3) zachowanie dolin cieków z roślinnością łęgową, stawami i niewielkimi oczkami wodnymi. W przypadku (4)i (5) najważniejsze jest zachowanie naturalnego rolniczego krajobrazu, tak charakterystycznego dla tej części Śląska, którego centralnym elementem są porośnięte lasami i zadrzewieniami wierzchołki triasowych wzgórz. We wnętrzu niektórych zadrzewień, zarówno na terenie 4 jak i 5 widoczne są pozostałości dawnej eksploatacji wapieni i dolomitów, czyli tzw. warpia. Dodatkowo na wierzchołku wzgórza na terenie nr 5 wznoszą się tzw. Romantyczne Ruiny, które dodają temu miejscu uroku oraz wartości historycznej.W przypadku terenu nr 6 należy zaznaczyć, że jego obecna wartość jest niewielka. Ślady warpii zamazały procesy erozyjne, a całość terenu porasta roślinność ruderalna oraz zadrzewienia, głównie robinia akacjowa. Gdyby drzewa usunąć i doprowadzić do odsłonięcia dawnych wyrobisk miejsce jednak mogłoby odzyskać dawny blask. Ponieważ w otoczeniu planuje się realizację zabudowy mieszkaniowej teren ten mógłby pełnić funkcje np. niewielkiego skweru czy zieleńca, z elementami edukacyjnymi w postaci pozostałości dawnego wyrobiska (tzw. warpie) czy fragmentami muraw kserotermicznych. Kluczowa jest jednak rewitalizacja tego terenu. W przypadku terenu nr 7, tj. dwóch stawów tzw. Cejmanowych Dołów ich wartość przyrodnicza jest niewielka, gdyż otacza je zabudowa oraz brak jest tupasów szuwarów, czy roślinności nadbrzeżnej, nie mniej jednak stawy mają wartość historyczną oraz krajobrazową. Parku w Nakle i Parku w Świerklańcu nie wskazuje się do objęcia ochroną prawną, choć znajduje się tu wiele ciekawych elementów przyrodniczych. Parki te jednak, ze względu na dość duże bieżące zagospodarowanie powinny raczej być chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków. Rejon zbiornika Nakło-Chechło jest dość mocno zagospodarowany, a jednocześnie brak jest tam szczególnie cennych elementów przyrodniczych, które należałoby chronić, z tego tez powodu nie wskazuje się go do ochrony. Nie mniej jednak fragmenty trzcinowisk, które występują wzdłuż zbiornikawinny pozostać niezabudowane. Wskazane powyżej tereny należy objąć ochroną prawną oraz chronić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przed zabudową. Pozostałe tereny pełniące funkcję przyrodniczą, jak tereny rolne, lasy, doliny cieków również należy również chronić przed zabudową w jak największym stopniu, nie mniej wymienione tereny są najistotniejsze dla zachowania bioróżnorodności gminy.

2.4.9 Krajobraz

Na terenie gminy Świerklaniec można wyróżnić trzy główne typy krajobrazu: krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz krajobraz rolniczy w części centralnej i południowej, krajobraz leśny w części północnej oraz specyficzny krajobraz zbiorników wodnych w rejonie zbiorników Kozłowa Góra i Nakło-Chechło. W części południowej i centralnej gminy występuje krajobraz rolniczy i krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Oba te typy krajobrazu mieszają się ze sobą w różnych proporcjach, ale należy zauważyć, że charakterystyczny jest tu duży udział nowych budynków jednorodzinnych powstałych w ostatnich latach, a rolnictwo właściwie już całkowicie ustąpiło z wielu miejsc, zwłaszcza z centrów poszczególnych sołectw. Jednocześnie jednak pomiędzy poszczególnymi sołectwami ciągle rozciągają się rozległe powierzchnie terenów rolniczych. Łącznie z pagórkowatym ukształtowaniem terenu doskonale oddają one typowy charakter krajobrazu „Białego Śląska". Z wyżej położonych terenów, a więc z rejonu Chachelskiej Górki czy z terenów położonych na północ od Nakła Śląskiego rozciągają się dalekie otwarcia widokowe właściwie we wszystkich kierunkach,bardzo interesujące pod względem zarówno kulturowym, jak i krajobrazowym. Widoczne są stąd zabudowania Piekar Śląskich, Zabrza, Bytomia, Chorzowa, Katowic, a więc „serca" Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii z dużą ilością charakterystycznych dla krajobrazu Śląska kominów, szybów kopalń, dużych osiedli wielorodzinnych. Widoczne są również zabudowania Zagłębia: Wojkowic, Czeladzi, Będzina i Sosnowca. W kierunku północnym widoczne są rozległe powierzchnie Lasów Lublinieckich, a na pierwszym planie widoczna jest Huta Cynku Miasteczko Śląskie. Generalnie z triasowymi wzgórzami, które rozciągają się od Dąbrowy Górniczej, przez Sosnowiec, Będzin, Czeladź, Piekary Śląskie i Świerklaniec związane są najciekawsze punkty widokowe całej Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii. Opisane powyżej krajobrazy dotyczą dalekich ekspozycji widokowych, jednak bezpośrednio na analizowanym terenie również znajduje się kilka terenów o podwyższonych walorach krajobrazowych. Są to tereny Parku w Nakle Śląskim wraz z Zespołem Pałacowym, Park w Świerklańcu, Aleja Lipowa także w Nakle, triasowe wzgórza z romantycznymi ruinami w Świerklańcu, triasowe wzgórza w południowo-zachodniej części Nakła. Ciekawym elementem są również wapienniki położonew południowej części Nakła Śląskiego, choć niewątpliwie stan ich otoczenia wymaga poprawy.

W północnej części gminy występuje krajobraz leśny w typie monokulturowych plantacji leśnych oraz krajobraz antropogenicznych zbiorników wodnych w podtypie zalewisk w wyrobiskach pogórniczych (zbiornik Nakło-Chechło) i krajobraz zaporowych zbiorników retencyjnych (zbiornik Kozłowa Góra). Krajobraz leśny w typie monokultur sosnowych jest dość monotonny i jednostajny. Niektórym osobom może on się podobać, jednak ten typ gospodarczego wykorzystania lasu nie sprzyja kształtowaniu się interesujących krajobrazów. Monokultury sosnowe na przestrzeni wielu kilometrów praktycznie w ogóle nie zmieniają swojego wyglądu, co dla podróżujących np. rowerami czy pieszo może być nużące. Jeśli idzie o zbiornik Nakło-Chechło to tego typu zbiorniki mają ważne znaczenie dla Śląska, zarówno rekreacyjno-wypoczynkowe, jak i przyrodnicze. Podobnego pochodzenia zbiorniki to np. trzy zbiorniki Pogoria, zbiornik Kuźnica Warężyńska czy Zbiornik Imieliński. Bezpośrednio na analizowanym terenie krajobraz ma cechy zarówno pozytywne jak i negatywne. Jako pozytywne należy wymienić niewątpliwie dalekie otwarcia krajobrazowe na lustro wody z domknięciami krajobrazowymi w postaci ściany lasu. Pozytywny aspekt widokowy związany jest również z usytuowaniem zbiornika w głębokiej niecce, miejscami wysokości względne od góry skarpy do lustra wody dochodzą nawet do ok. 10 metrów, co powoduje, że istnieje tu wiele znakomitych punktów obserwacyjnych umożliwiających dalekie pole wglądu. Negatywnym elementem krajobrazu jest z kolei niska jakość zabudowy zlokalizowanej wokół zbiornika, gdyż architektura lat 70 XX w. często nie do końca odpowiada współczesnym normom estetycznym. Duża jest tu również ilość budynków czy obejść od lat nieremontowanych czy też pozostających w nieładzie, także stan czystości niektórych plaż pozostawia wiele do życzenia. Negatywnym elementem krajobrazu jest także niska jakość drzewostanów otaczających zbiornik, które tworzą sosnowe monokultury. Generalnie jednak całościowo teren ten cechuje się dużymi walorami krajobrazowymi i na pewno stanowi jeden z najważniejszych elementów turystyczno-rekreacyjnych północnej części GZM. Podobnie wygląda krajobraz zbiornika Kozłowa Góra, z tym, że przeważnie odwiedzający mają tu wgląd na otwarcie widokowe z zapory czołowej, która stanowi dużą atrakcję turystyczną, a udział zabudowy letniskowej ograniczony jest do minimum, co ogranicza negatywny wpływ na krajobraz.

2.4.10 Jakość środowiska

Jakość środowiska została opisana głównie na podstawie danych i informacji uzyskanych w ramach państwowego monitoringu ochrony środowiska. W przypadku braku informacji pozyskanej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska korzystano z innych opracowań archiwalnych.

2.4.10.1 Jakość powietrza

Zgodnie z informacjami zawartymi w Ocenie jakości powietrza na terenie województwa śląskiego w 2021 r., badania jakości powietrza w całym województwie prowadzone były w ramach sieci składającej się łącznie ze 138 stanowisk pomiarowych, w tym: 65 automatycznych, 69 manualnych i 4 pasywnych. Jakość powietrza w tych stacjach jest badana w zakresie następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenki azotu, tlenki węgla, ozon, benzen, pył zawieszony PM10 i PM2.5 oraz zawartych w pyle PM10 benzo(a)piren, ołów, arsen, kadm i nikiel.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzeń MŚ z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza [Dz. U. Nr 0 poz. 914], oraz z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu [Dz. U. Nr 0, poz. 1031], oceny jakości powietrza – w zakresie zawartości SO_2, NO_2, NO_x, CO, C_6H_6, O_3, pyłu PM2,5 pyłu PM10 oraz zawartych w pyle PM10 benzo(a)pirenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu – odnoszone są do stref będących wydzielonymi jednostkami terytorialnymi. Strefy te definiowane są na podstawie kryterium liczby mieszkańców zamieszkujących dany obszar: aglomeracji, większych miast i pozostałej części województwa. Zgodnie z w/w rozporządzeniem, na terenie województwa śląskiego wydzielone zostały3 strefy:

1. **aglomeracja górnośląska (kod: PL2401)** - aglomeracja o liczbie mieszkańców ponad 250 tys.,
2. **aglomeracja rybnicko-jastrzębska (kod: PL2402)** - aglomeracja o liczbie mieszkańców ponad 250 tys.,
3. **miasto Bielsko-Biała (kod: PL2403)** – miasto powyżej 100 tys. mieszkańców,
4. **miasto Częstochowa (kod: PL2404)** – miasto powyżej 100 tys. mieszkańców,
5. **strefa śląska (kod: PL2405)** - położona poza aglomeracją i miastami powyżej 100 tys. mieszkańców, obejmująca pozostały obszar województwa.

   Cała gmina Świerklaniec położona jest w granicach **strefy śląskiej**.

Poziomy w/w substancji ustala się ze względu na ochronę zdrowia ludzi, a w przypadku NO_x, SO_2 i ozonu, także ze względu na ochronę roślin.

Na terenie gminy Świerklaniec nie ma żadnej stacji pomiarowej. Najbliższa stacja pomiarowa na terenie strefy śląskiej położona jest w Tarnowskich Górach przy ul. Litewskiej, w odległości ok. 5 km od granic gminy. Stacja ta jest zlokalizowana po zachodniej stronie Tarnowskich Gór, a więc po nawietrznej dominujących wiatrów z sektora zachodniego, które niosą ze sobą powietrze stosunkowo mało zanieczyszczone. Poza tym stacja ta znajduje się na obrzeżach miasta w rejonie o cechach podmiejskich, poza centrum i dzielnicami uprzemysłowionymi zlokalizowanymi w bliskiej odległości od granicy gminy. Dlatego bezpośrednio nie da się przełożyć wyników badań parametrów jakości powietrza z tej stacji do jakości powietrza w gminie Świerklaniec, jednak należy ją uznać za najlepiej reprezentatywną. Pozostałe stacje znajdują się w Lublińcu (ok. 27 km), Zawierciu (ok. 38 km), Myszkowie (ok. 34 km) i Złotym Potoku (ok. 47 km). Bliżej zlokalizowane są stacje na terenie bezpośrednio sąsiadującej aglomeracji górnośląskiej: w Zabrzu (ok. 16 km), Katowicach (ok. 20 km) i Gliwicach (ok. 23 km), ale są one położone w obszarach o silnej emisji zanieczyszczeń i mogą być, przynajmniej w odniesieniu do niektórych, mało reprezentatywne dla Świerklańca.

Bezpośrednio na analizowanym terenie nie ma obiektów przemysłowych stanowiących istotne źródło zanieczyszczeń powietrza. Wpływ na jakość powietrza w gminie Świerklaniec mają zakłady przemysłowe i produkcyjne na terenie sąsiadujących od zachodu Tarnowskich Gór, bezpośrednie sąsiedztwo od południa z aglomeracją górnośląską oraz w niewielkim obecnie stopniu huta cynku i ołowiu w Miasteczku Śląskim po stronie północnej.

Ważnym źródłem zanieczyszczeń jest ruch samochodowy na drodze krajowej Nr 78 łączącej gminę z Tarnowskimi Górami, o natężeniu ponad 12221 poj./d (GPR, 2021). Większe natężenie ruchu –prawie 15660 poj./d (GPR, 2021) - jest na drodze wojewódzkiej Nr 911 łączącej Świerklaniec z aglomeracją górnośląską poprzez Bytom.

Dla terenu gminy Świerklaniec obowiązują ustalenia „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego" przyjętego Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2022 r.

Dwutlenek siarki (SO_2)

Poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu wynosi:

- dla 1 godziny: **350 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi; dopuszczalna częstość przekraczania tego poziomu wynosi **24 razy w roku**;
- dla 24 godzin: **125 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dopuszczalna częstość przekraczania tego poziomu wynosi **3 razy w roku**;
- dla roku kalendarzowego i pory zimowej (1.X-31.III): **20 µg/m³** ze względu na ochronę roślin.

Poziom alarmowy dla dwutlenku siarki wynosi **500 µg/m³·h**.

W 2021 r. nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych w całej strefie śląskiej. W północnej części tej strefy dwutlenek siarki był badany tylko na oddalonym od Świerklańca stanowisku w Złotym Potoku, bliżej znajduje się stacja pomiarowa w Zabrzu, ale przynależy ona do aglomeracji górnośląskiej. Stężenia 1-godzinne w strefie śląskiej nie były przekraczane. Stężenia 24-godzinne wynosiły 31 µg/m³ (27% normy) na stacji w Złotym Potoku i 36 µg/m³ (31% normy) na stacji w Zabrzu.

Poziom alarmowy dla dwutlenku siarki nie został odnotowany ani razu w 2021 r. ani w latach poprzednich.

Ze względu na kryterium ochrony zdrowia dla dwutlenku siarki cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec została zaliczona do **klasy A**.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, ze względu na zawartość dwutlenku siarki w 2021 r. cała strefa śląska zaliczona została do **klasy A**, gdzie nie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Dwutlenek azotu (NO_2) i tlenki azotu (NO_x)

Poziom dopuszczalny dwutlenku azotu w powietrzu wynosi:

- dla 1 godziny: **200 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- dla roku kalendarzowego: **40 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- dwutlenek azotu nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

Poziom alarmowy dla tlenku azotu wynosi **400 µg/m³·h**.

- tlenki azotu są normowane ze względu na ochronę roślin; dla roku kalendarzowego dopuszczalny poziom w powietrzu wynosi **30 µg/m³**.

Dla **dwutlenku azotu (NO_2)** w 2021 r. nie stwierdzono przekroczeń w strefie śląskiej. W północnej części tej strefy był on jednak badany tylko na znacznie oddalonym od Świerklańca stanowisku w Złotym Potoku. Stężenia 1-godzinne w strefie śląskiej nie były przekraczane. Stężenia średnioroczne w Złotym Potoku wyniosły 9 µg/m³ (25% normy), zaś na stacji w Zabrzu położonej stosunkowo blisko Świerklańca (choć w aglomeracji górnośląskiej), stężenie to wyniosło 20 µg/m³ (55% normy). W wieloleciu 2015-2021 wartości na obu stacjach były zbliżone.

Poziom alarmowy dla tlenku azotu nie został odnotowany ani razu w 2021 r.

Ze względu na kryterium ochrony zdrowia dla dwutlenku azotu cała strefa śląska została zaliczona do **klasy A** i nie uległo to zmianie w ciągu ostatnich 5 lat. W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, ze względu na zawartość dwutlenku azotu w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy A**, gdzie nie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Tlenek węgla (CO)

Poziom dopuszczalny tlenku węgla w powietrzu wynosi:

- maksymalna średnia z 8 godzin: **10 mg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- tlenek węgla nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

Na żadnej stacji na terenie strefy śląskiej, ani w całym województwie śląskim maksymalne stężenie 8 godzinne tlenku węgla nie zostało przekroczone ani razu w 2021 r. ani w latach poprzednich.

W odniesieniu do ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość tlenku węgla w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy A**, gdzie nie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Ozon (O_3)

Dla ozonu określa się poziom docelowy (obowiązujący od 2010 r.) dla stężenia O_3 w powietrzu i poziom celu długoterminowego (do osiągnięcia w 2020 r.) określany dla wskaźnika AOT40.

Wartości stężeń dla poziomu docelowego wynoszą:

- maksymalna średnia z 8 godzin: **120 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi; dopuszczalna częstość przekraczania uśredniona z 3 kolejnych lat wynosi **25 dni w roku**;
- dla okresu wegetacyjnego (1.V-31.VII): **18 000 µg/m³·h** ze względu na ochronę roślin.

Wartości stężeń dla poziomu celu długoterminowego wynoszą:

- maksymalna średnia z 8 godzin: **120 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- dla okresu wegetacyjnego (1.V-31.VII): **6 000 µg/m³·h** ze względu na ochronę roślin.

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi w roku 2021 r. na terenie strefy śląskiej maksymalne średnie stężeń 8 godzinnych ozonu były przekraczane zarówno na stanowisku w Złotym Potoku, jak i w znacznie bliżej położonym Zabrzu na terenie aglomeracji górnośląskiej. Ilość dni z przekroczeniami w Złotym Potoku wyniosła 13 a na stanowisku w Zabrzu ilość dni z przekroczeniem wyniosła 19.

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi ze względu na zawartość ozonu w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona jest do **klasy C** – w odniesieniu do poziomu docelowego oraz do **klasy D2** – w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Ze względu na kryterium ochrony roślin cała strefa śląska została zaliczona do **klasy C** ze względu na poziom docelowy oraz do **klasy D2** w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego określonego na podstawie wskaźnika zawartości ozonu AOT40 ze stacji tła regionalnego w Złotym Potoku

Benzen (C_6H_6)

Poziom dopuszczalny benzenu w powietrzu wynosi:

- dla roku kalendarzowego: **5 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- benzen nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

W 2021 r. poziom benzenu nie został przekroczony na żadnym stanowisku pomiarowym na terenie strefy śląskiej. Najbliższe punkty pomiarowe w północnej części tej strefy znajdują się w Złotym Potoku, zaś bliżej, ale na terenie aglomeracji górnośląskiej w Katowicach i Dąbrowie Górniczej. Od 2011 r. na żadnym z tych stanowisk poziom benzenu nie był przekraczany. W wymienionych punktach pomiarowych średnioroczne stężenie benzenu w 2021 r. wyniosło odpowiednio: 1 µg/m³ (20% normy).

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość benzenu w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy A**, gdzie nie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Pył zawieszony PM10

Poziom dopuszczalny pyłu PM10 w powietrzu wynosi:

- dla 24 godzin: **50 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi; dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego wynosi **35 razy w roku**;
- dla roku kalendarzowego: **40 µg/m³** ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- pył PM10 nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

Poziom informowania społeczeństwa o ryzyku wystąpienia poziomu alarmowego wynosi **200 µg/m³·24 h**.

Poziom alarmowy dla pyłu PM10 wynosi **300 µg/m³·24 h**.

Na terenie strefy śląskiej pył zawieszony PM10 był badany na 12 stanowiskach, w tym na 6 w części północnej tej strefy. Ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w 2021 r. stężenia 24-godzinne pyłu PM10 wyrażone percentylem 90,4 w rejonie gminy Świerklaniec były przekraczane i wynosiły ok. 54 µg/m³, zaś częstość przekroczeń wyniosła ok. 39 dni w roku. Jakkolwiek wartości te przekraczają dopuszczalne normy, to jednak są najniższe od 2010 r. W północnej części strefy śląskiej, wartości te były niższe tylko w Ustroniu (31 d/rok) i w Złotym Potoku (35 d/rok).

Stężenia średnioroczne PM10 w 2021 r. w rejonie gminy Świerklaniec wyniosły 28 µg/m³, były więc nieco niższe, niż dopuszczalna norma i najniższe od 2010 r.

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość pyłu PM10 w 2021 r. cała strefa śląska zaliczona została do **klasy C**, gdzie występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych 24 godzinnych i rocznych.

Metale w pyle PM10: ołów (Pb), kadm (Cd), nikiel (Ni), arsen (As)

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi, poziom zanieczyszczenia metalami ciężkimi w pyle zawieszonym PM10 ocenia się w odniesieniu do:

- średniorocznego poziomu dopuszczalnego ołowiu: **0,5 µg/m³**;
- średniorocznego poziomu docelowego kadmu: **5 ng/m³**;
- średniorocznego poziomu docelowego niklu: **20 ng/m³**;
- średniorocznego poziomu docelowego arsenu: **6 ng/m³**;
- metale te nie są normowane ze względu na ochronę roślin.

Na terenie strefy śląskiej metale te były badane na 3 stanowiskach tła regionalnego: w Tarnowskich Górach, Pszczynie i Godowie. Najbliższe gminy Świerklaniec jest pierwsze z w/w stanowisk. Można też przypuszczać o podwyższonych poziomach w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej Nr 78 i drogi wojewódzkiej Nr 911. Należy pamiętać, że stężenia tych metali badane są w pyle, a nie bezpośrednio w glebie czy wodach.

Mimo przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM10, w 2021 r. we wszystkich punktach pomiarowych na terenie strefy śląskiej poziom stężenia ołowiu, kadmu i niklu w pyle PM10 nie przekraczał wartości dopuszczalnych. Dla ołowiu wynosił on 0,03 µg/m³ (7% normy), dla kadmu 1,0 ng/m³ (20% normy), dla niklu 0,9 ng/m³ (5,2% normy), dla arsenu 2,5 ng/m³ (47% normy). Stężenia te są niższe niż w latach poprzednich (w szczególności ołowiu i kadmu).

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość metali ciężkich w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy A**. Podobna sytuacja miała miejsce w latach poprzednich.

Benzo(a)piren w pyle PM10

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi poziom zanieczyszczenia benzo(a)pirenu w pyle PM10 ocenia się w odniesieniu do:

- średniorocznego poziomu docelowego: **1ng/m³**;
- bezno(a)piren nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

W północnej części strefy śląskiej B(a)P był badany na 3 stacjach: w Tarnowskich Górach, Lublińcu i Zawierciu.

W 2021 r. stężenia poziomu docelowego B(a)P na stacji w Tarnowskich Górach były przekraczane 6-krotnie i wyniosły 5 ng/m³. Sytuacja była podobna w poprzednich latach. Należy zwrócić uwagę na wpływ sezonu grzewczego, kiedy stężenie wynosi 9-13 ng/m³ w porównaniu z sezonem letnim, kiedy stężenia wahają się między 1 a 2 ng/m³.

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość B(a)P w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy C**.

Pył zawieszony PM2,5

Poziom dopuszczalny pyłu PM2,5 w powietrzu określony został dla dwóch faz:

- 1-sza faza poziom dopuszczalny do 2019 r. dla roku kalendarzowego: **25 µg/m³**, ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- 2-ga faza poziom docelowy do 2022 r. dla roku kalendarzowego: **20 µg/m³** (bez marginesu tolerancji) ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- pył PM2,5 nie jest normowany ze względu na ochronę roślin.

W północnej części strefy śląskiej pył zawieszony PM2,5 był badany na 2 stanowiskach: w w Tarnowskich Górach i w Złotym Potoku. Na podstawie interpolowanych danych pomiarowych z 2015 r. z najbliższej stacji w Tarnowskich Górach wynika, że na terenie gminy Świerklaniec stężenia średnioroczne PM2,5 wyniosły ok. 29 µg/m³, a więc były wyższe niż dopuszczalna norma. Jednocześnie wartość poziomu dopuszczalnego była niższa w porównaniu do roku poprzedniego o 5 µg/m³.

Zimowe stężenia pyłu PM2,5 (ok. 43) są o ok. 170% wyższe, niż w sezonie letnim (ok. 16).

W odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi, ze względu na zawartość pyłu PM2,5 w 2021 r. cała strefa śląska wraz z gminą Świerklaniec zaliczona została do **klasy C** ze względu na poziom dopuszczalnyi do **klasy C1** ze względu na poziom docelowy. Sytuacja była taka sama w poprzednich latach.

W Tabeli 4 podsumowano klasyfikację stanu powietrza w strefie śląskiej ze względu na kryterium ochrony ludzi i roślin.

Tabela 3 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej – kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin (WIOŚ Katowice, 20).21

Lp	Kryterium	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
		SO_2	NO_2	NO_x	CO	C_6H_6	O_3 [1)]	O_3 [2)]	PM10	Met.ciężkie[4)]	B(a)P	PM2,5[3)]	PM2,5[1)]
1	**O. zdrowia**	A	A	–	A	A	C	D2	C	A	C	C	C1
2	**O. roślin**	A	–	A	–	–	C	D2	–	–	–	–	–

[1)] Wg poziomu docelowego
[2)] Wg poziomu celu długoterminowego
[3)] Wg poziomu dopuszczalnego
[4)] Ołów, kadm, nikiel, arsen

2.4.10.2 Jakość wód powierzchniowych

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną i ustawą Prawo wodne, podstawowym elementem gospodarowania wodami powierzchniowymi jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP), w której prowadzi się badania w celu stworzenia podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód przed zanieczyszczeniem.

JCWP dzieli się na naturalne, silnie zmienione (przeobrażone w wyniku działalności człowieka) lub sztuczne (powstałe w wyniku działań człowieka). Dla wód naturalnych klasyfikuje się ich stan ekologiczny, natomiast dla silnie zmienionych i sztucznych potencjał ekologiczny - obie klasyfikacje w pięciu klasach od I (najwyższego) do V (najniższego).

W ramach monitoringu wód powierzchniowych badania prowadzi się w sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk) monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i badawczego. W jednym takim punkcie może być realizowanych kilka programów badań.

Zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 15 listopada 2011 w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych [Dz. U. Nr 258, poz. 1550], monitoring operacyjny ustanawia się w JCWP, które uznano za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, zaś monitoring diagnostyczny ma służyć ustanowieniu jednego, spójnego i kompleksowego przeglądu stanu wód na każdym obszarze dorzecza oraz dostarczać informacji o długoterminowych zmianach naturalnych i wynikających z działalności antropogenicznej w obrębie zlewni.

Sieć hydrograficzna w gminie Świerklaniec skupiona jest wokół rz. Brynicy i zbiornika Kozłowa Góra. Sieć hydrograficzna wód płynących jest uboga z uwagi na skrasowiałe, uszczelinowione podłoże. Reprezentują ją Potok spod Nakła w północnej części obszaru i Rów Świerklaniecki w części południowej. Pierwszy stanowi dopływ zbiornika Kozłowa Góra, drugi bezpośrednio Brynicy poniżej tego zbiornika. Towarzyszą im pomniejsze cieki stanowiące ich dopływy lub bezodpływowe.

W uwzględnieniu podziału na jednolite części wód powierzchniowych, na analizowanym terenie można wydzielić pięć JCWP:

- **Stoła od źródła do Kanara PLRW6000181181649**
- **Potok spod Nakła PLRW20006212632**
- **Rów Świerklaniecki PLRW20006212652**
- **Zbiornik Kozłowa Góra PLRW20000212639**
- **Brynica od źródeł do zbiornika PLRW20005212619**

Reprezentatywne punkty monitoringowe JCWP znajdują się na Potoku spod Nakła w profilu Ostróżnica (przed ujściem do Zb. Kozłowa Góra) oraz na Zbiorniku Kozłowa Góra w rejonie zapory czołowej.

JCWP Potok spod Nakła ma status naturalnej części wód. Stan ekologiczny tej części wód powierzchniowych został oceniony jako dobry. W podsumowaniu stan JCWP został jednak oceniony jako zły, o czym zadecydował stan chemiczny – poniżej dobrego (PSD). Odnotowano bowiem przekroczenia poziomu kadmu: stężenia średniorocznego (273% normy) i maksymalnego (107% normy). Brak danych, odnośnie pozostałej klasyfikacji elementów. Zbiornik Nakło-Chechło znajduje się w obrębie omawianej JCWP. Pełni on funkcje rekreacyjne. Brak jest szczegółowych danych odnośnie jakości wód tego zbiornika. Ogólne informacje wskazują na II-III klasę jakości wód.

JCWP Rów Świerklaniecki także ma status naturalnej części wód. Stan ekologiczny tej części wód powierzchniowych został oceniony jako umiarkowany. Brak danych, odnośnie pozostałej klasyfikacji elementów.

JCWP Zbiornik Kozłowa Góra ma status silnie zmienionej części wód. Potencjał ekologiczny został oceniony jako umiarkowany, stan chemiczny dobry, natomiast stan wód ogólnie jako zły. Wg danych za 2014 r. zbiornik ten nie spełniał wymagań dla obszaru chronionego ustanowionego ze względu na przeznaczenie wód do zaopatrzenia ludności w wodę. W kategorii fizykochemicznej sklasyfikowany był poza A3, w kategorii mikrobiologicznej mieścił się w A3.

Wg ,,Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" wszystkie w/w JCWP ocenione zostały jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wyznaczono jednak dla nich derogacje związane ze stałym wpływem działalności człowieka, dla których nie ma możliwości technicznych ich ograniczenia. Działalność ta jest ściśle związana z występowaniem surowców naturalnych i przemysłowym charakterem obszaru.

Według aktualnych map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego, na analizowanej części gminy Świerklaniec nie występują obszary powodziowe. Według wstępnej oceny ryzyka powodziowego województwa śląskiego, na analizowanym terenie nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, obszary o prawdopodobnym wystąpieniu powodzi ani obszary, w których w przeszłości odnotowano lokalne powodzie. Zbiornik Kozłowa Góra pełni funkcję przeciwpowodziową dla rz. Brynicy. Analizowany teren częściowo jest objęty zasięgiem najnowszych opublikowanych map zagrożenia przeciwpowodziowego (2022 r.) ze względu na rz. Stołę, która przepływa przez sąsiadujące z gminą Świerklaniec Tarnowskie Góry (ark. M-34-50-D-b-3). W zasięgu arkusza nie stwierdzono możliwości wystąpienia zagrożenia ani ryzyka powodziowego w obrębie analizowanej części gminy.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Świerklaniec nie występują ujęcia wód powierzchniowych dla celów spożycia. Zbiornik Kozłowa Góra stanowi rezerwuar wody pitnej dla północnej części Górnego Śląska, jednak ujęcie ze zbiornika Kozłowa Góra znajduje się poniżej zapory i poza granicami gminy. Dla zbiornika na analizowanym terenie gminy nie ma wyznaczonych żadnych stref ochronnych. Jednostką odpowiedzialną za zaopatrzenie gminy w wodę i odprowadzenie ścieków jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Świerklaniec.

Duża część gminy jest zwodociągowana, ale trwają prace inwentaryzacyjne oraz związane z wprowadzeniem systemu wizualizacji stanu sieci wraz z cyfrową bazą danych o jej elementach.

Gmina Świerklaniec jest skanalizowana tylko częściowo, w ok. 60%. Sieć kanalizacyjna jest dobrze rozbudowana w sołectwie Świerklaniec,natomiast w sołectwach Orzech, Nowe Chechło i we wschodniej części Nakła Śląskiego trwają prace inwestycyjne, oparte o istniejące i aktualizowane projekty budowlane. Na obszarach nieskanalizowanych ścieki odprowadzane są do bezodpływowych zbiorników.

Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych LEMNA o przepustowości 922 m^3/d, przy obecnym dopływie ścieków ok. 790 m^3/d. Jest to oczyszczalnia hydrobotaniczna. Podjęto projekt jej przebudowy namechaniczno-biologiczną i rozbudowy do przepustowości 1500 m^3/d i wskaźnika RLM = 11 530 mieszkańców.

2.4.10.3 Jakość wód podziemnych

Wody podziemne bada się w ramach monitoringu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) w celu właściwej ochrony i gospodarowania zasobami tych wód. Badania te prowadzi się w zakresie m.in. elementów fizykochemicznych i ilościowych zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 15 listopada 2011 w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowychi podziemnych [Dz. U. Nr 258, poz. 1550]. Klasyfikację wód podziemnych prowadzi się zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych [Dz. U. Nr 143, poz. 896]. w pięciostopniowej skali dla elementów fizykochemicznych i chemicznych.

Badania stanu chemicznego na terenie województwa śląskiego w 2021 r. prowadzono są w ramach monitoringu diagnostycznego (wszystkie JCWPd) i operacyjnego (JCWPd zagrożone, narażone lub o słabym stanie chemicznym). W podziale na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) opisywany obszar znajduje się w obrębie JCWPd nr 110 i 111. Na terenie gminy nie są obecnie eksploatowane ujęcia wód podziemnych dla których wyznaczone byłyby strefy ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

W gminie Świerklaniec znajduje się jeden punkt monitoringu diagnostycznego krajowego wód podziemnych **2677/K Świerklaniec** oraz jeden punkt monitoringu regionalnego **0001/R Żyglin**. W punkcie monitoringu krajowego wody w latach 2012-2013 były sklasyfikowane w III klasie, zaś w 2014 r. w II klasie. Brak jest nowszych danych. W punkcie monitoringu regionalnego zlokalizowanego w północnej części gminy na granicy z Miasteczkiem Śląskim w latach 2014-2015 nie prowadzono badań, natomiast w 2012 r. wody podziemne zostały sklasyfikowane w III klasie, a rok później spadły do IV klasy.

2.4.10.4 Klimat akustyczny

Poziom hałasu przemysłowego i komunikacyjnego w środowisku normowany jest Rozporządzeniem MŚ z dnia 1 października 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [t.j.: Dz. U. 2014, poz. 112]. Wartości te uzależnione są od funkcji urbanistycznej (przeznaczenia) terenu. Określa się je zarówno wskaźnikami „bieżącymi", tzn. odniesionymi do jednej doby – równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dziennej ($L_{aeq\ D}$) i nocnej ($L_{aeq\ N}$), jak również wskaźnikami „długookresowymi" – poziomu dzienno-wieczorno-nocnego L_{DWN} i poziomu nocnego L_N.

Zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców i dróg o znaczeniu regionalnym należy prowadzić badania monitoringowe oceniające stan akustyczny, zaś zgodnie z art. 119 ustawy dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny tworzy się program ochrony środowiska przed hałasem, którego celem jest dostosowanie hałasu do poziomu dopuszczalnego.

Na analizowanej części gminy Świerklaniec problemem istotnym z punktu widzenia hałasu może być oddziaływanie drogi krajowej Nr 78 łączącej gminę z Tarnowskimi Górami, oraz drogi wojewódzkiej Nr 911 (Świerklaniec-Bytom). Wartości dopuszczalne były przekroczone zarówno względem norm z 2010 r., jak i względem obecnie dopuszczalnych poziomów.

2.4.11.5 Jakość gleb

W ramach monitoringu jakości gleb prowadzi się dwa zadania:

- monitoring jakości gleb użytkowanych rolniczo,
- identyfikację terenów, na których nastąpiło przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi.

Ocenę wyników dokonuje się w oparciu o Rozporządzenie MŚ z 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi [Dz. U. Nr 165, poz. 1359], natomiast dla zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i siarką, stosuje się także wytyczne Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (1995). W rozporządzeniu podano wartości dopuszczalne substancji (bez klasyfikacji) w różnych grupach gruntów, natomiast w wytycznych IUGN stopień zanieczyszczenia metalami ciężkimi sklasyfikowano w sześciostopniowej skali:

stopień 0 – zawartość naturalna
stopień I – zawartość podwyższona
stopień II – słabe zanieczyszczenie
stopień III – średnie zanieczyszczenie
stopień IV – silne zanieczyszczenie
stopień V – bardzo silne zanieczyszczenie

Według wytycznych IUGN, stopień zanieczyszczenia siarką siarczanową w powierzchniowej warstwie gleb klasyfikuje się w czterostopniowej skali:

I – zawartość niska (naturalna)
II – zawartość średnia (naturalna)
III – zawartość wysoka (naturalna)
IV – zawartość podwyższona antropogenicznie

Z badań jakości gleb rolnych zlecanych przez Starostwo Tarnogórskie wynika, że na terenie gminy Świerklaniec występują głównie gleby obojętne i zasadowe, które są częściowo użytkowane rolniczo. Gleby kwaśne na podłożu piaszczystym, wyznaczone są linią lasów na północ od Świerklańca i Chechła. Nie są one użytkowane rolniczo.

Zasadowy i obojętny odczyn gleb rolnych są pożądane z uwagi na skażenie gleb metalami ciężkimi, które w przeszłości były w ogromnych ilościach emitowane przez hutę cynku w Miasteczku Śląskim oraz przez liczne zakłady przemysłowe położone na południu w aglomeracji górnośląskiej. Brak jest na stronie Starostwa Tarnogórskiego informacji o wynikach badań gleb na terenie gminy Świerklaniec, w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świerklaniec" (2014) jest natomiast wzmianka o zanieczyszczeniu gleb metalami ciężkimi, także bez konkretnych danych. Zasadowy odczyn, związany z obecnością w podłożu skał alkalicznych, ogranicza biodostępność metali ciężkich.

Analizy jakości chemizmu gleb na poziomie krajowym prowadzone są w cyklach 5-letnich przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Ostatnie badania w ramach tego monitoringu były przeprowadzone w 2010 r. (brak jest danych za 2021 r.). Najbliżej położony punkt pomiarowy (Nr 335) zlokalizowany jest w Piekarach Śląskich sąsiadujących od południa z gminą Świerklaniec, w odległości ok. 2,5 km od jej granic. Punkt został założony na gruntach rolnych wykształconych w glebach gliniastych w klasie bonitacyjnej IVb.

2.4.11.6 Pola elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są stacje transformatorowe i linie napowietrzne wysokiego napięcia. Obiekty takie znajdują się także na terenie gminy Świerklaniec, jednakże posiadają one pasy i strefy ochronne, w których można się spodziewać zwiększonego natężenia pola elektromagnetycznego, a które są wolne od zabudowy.

W latach 2008-2021 WIOŚ w Katowicach przeprowadzał badania w zakresie monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie województwa śląskiego. Podstawą do badań było Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań pól elektromagnetycznych w środowisku [Dz. U. Nr 221, poz. 1645] oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [Dz. U. Nr 192, poz. 1882 i 1883].

2.5 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ ORAZ REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

2.5.1 Zarys historii rozwoju gminy

Pierwsze ślady osadnictwa, potwierdzone badaniami archeologicznymi, pochodzą z epoki brązu. Najstarsze historyczne wzmianki o wsiach należących do gminy Świerklaniec pochodzą z XIII i XIV wieku. Najstarszą wsią w okolicy było Chechło Stare, wg tradycji związane z istniejącym już w XII wieku grodem w Świerklańcu. Zabudowa Świerklańca do połowy XIX wieku koncentrowała się wzdłuż ul. Głównej i dwóch stawów, rozwinęła się w kierunku zachodnim, wzdłuż obecnej ul. Oświęcimskiej łącząc osadę z zamkiem oraz na gruntach dworskich w trójkącie obecnych ulic: Kościuszki, Kościelnej i Oświęcimskiej dla ludności związanej z pracą w dobrach Donnersmarcków. Pierwotna zabudowa wsi Orzech od 1277 roku powstawała od ulicy Wieczorków, blisko rzeki oraz na wschodnim brzegu rzeki przy ulicy Ogrodowej. Pod koniec XI wieku zabudowa rozszerzyła się w kierunku zachodnim wzdłuż działek rolnych z wąskimi uliczkami wpadającymi w obecną ulicę Szkolną. Zabudowa wsi Nakło to krótka ulicówka wzdłuż ulicy Głównej, od zamku aż do ulicy Górnej, następnie na wschód wzdłuż ulic Głównej i Orzechowskiej. W okresie międzywojennym powstała Kolonia Nakło wzdłuż ulic 3-go Maja i Dworcowej. Powojenny rozwój nastąpił wzdłuż ulic Powstańców, Wolności, Chopina i na północ od ul. Głównej. Nowe Chechło – koloniazałożona przez Donnersmarcków w 1776 roku. Pierwotna zabudowa wsi, to krótka ulicówka wzdłuż ulicy Powstańców, od końca XIX wieku wzdłuż ulicy Lasowickiej, rozrastająca się w kilku liniach zabudowy w kierunku pól.

Obecny układ urbanistyczny sołectw jest jeszcze czytelny, dopasowany do uwarunkowań wynikających z ukształtowania terenu. Historyczne dominanty stanowią zazwyczaj kościoły parafialne, a w przypadku Nakła Śląskiego wieża Pałacu Donnersmarcków. Daje się zauważyć tendencję do rozwoju osadnictwa wzdłuż dróg łączących sołectwa, co powoduje zlewanie się zabudowy oraz utratę tożsamości przestrzennej poszczególnych sołectw.

2.5.2 Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego

Aktualnie na obszarze gminy zlokalizowane są następujące obiekty zabytkowe wpisane pod następującymi numerami do rejestru zabytków województwa śląskiego i ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

Świerklaniec ul. Parkowa:

- **Park o charakterze parku angielskiego. Granice obejmują całość założenia parkowego na obszarze 186 ha, wpis do rejestru zabytków nr A/606/66, decyzja z dnia 30.12.1966 r.**,
- **Pałacyk „Dom Kawalera" znajdujący się na terenie parku krajobrazowego, przy ulicy Parkowej 30 (działka nr 524/28 k. m. 6), wpis do rejestru zabytków nr A/1458/92, decyzja z dnia 30.03.1992 r.**,
- **Zespół pięciu fontann usytuowany w parku (działka nr 524/28 k. m. 6), wpis do rejestru zabytków nr B/596/86, decyzja z dnia 16.07.1986 r.**,
- **Maszt umieszczony na terenie parku krajobrazowego przy dawnej przystani dla łodzi, wykonany w IIpołowie XIX wieku(działka nr 524/28 k. m. 6), wpis do rejestru zabytków nr B/624/92, decyzja z dnia 06.08.1992 r.**,
- **Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej - dawny zespół kaplicy mauzoleum rodu von Donnersmarck (działka nr 314/28 k. m. 6), wpis do rejestru zabytków nr A/1317/83, decyzja z dnia 03.10.1983 r.**,
- Budynek Urzędu Stanu Cywilnego, dawna kordegarda przy bramie głównej (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Brama wjazdowa na teren parku (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- **Przestrzenne założenie o charakterze wiejskim, składające się z mieszkalnej i gospodarczej zabudowy folwarku, zieleni komponowanej wewnątrz zabudowy folwarku oraz parku w Świerklańcu, wpis do rejestru nr A/443/15. Wpis do rejestru obejmuje:**

  1. **Przestrzenne założenie o charakterze wiejskim, w skład którego wchodzi następująca zabudowa mieszkalna i gospodarcza:**

  a) **Budynek administracyjny i dawnej mleczarni - ul. Parkowa 20 (działka nr 703/28) - obecnie budynek biurowy,**
  b) **Budynek mieszkalny zarządcy folwarku - ul. Parkowa 18 (działka nr 378/28) - obecnie budynek mieszkalny,**
  c) **Budynek gorzelni z przylegającymi do niego od zachodu budynkami elektrowni, kotłowni i warsztatu - ul. Parkowa 14 (nr działki 382/28, 383/28, 384/28) - obecnie budynek mieszkalny,**
  d) **Budynek mieszkalny - ul. Parkowa 22 (działka nr 375/28),**
  e) **Budynek pralni i mieszkalny - ul. Parkowa 16 (działka nr 381/28) - obecnie budynek mieszkalny,**
  f) **Budynek transformatorowi (działka nr 378/28),**
  g) **Obora we wschodniej pierzei podwórka folwarcznego (działka nr 719/28) - obecnie budynek nieużytkowany,**
  h) **Obora (działka nr 719/28) - obecnie budynek nieużytkowany,**
  i) **Budynek inwentarski - porodówka dla zwierząt (działka nr 719/28) - obecnie budynek nieużytkowany,**
  j) **Budynek mieszkalny - ul. Parkowa 10 (działka nr 491/28) i ul. Parkowa 12 (działka nr 390/28),**
  k) **Stajnia - ul. Parkowa (działka nr 719/28),**
  l) **Otoczenie zabudowy folwarcznej (działki nr 369/28, 374/28, 376/28, 377/28, 379/28, 385/28, 388/28, 389/28, 488/28, 489/28, 506/28, 507/28, 508/28, 509/28, 546/28, 704/28, 718/28),**

2. **Zieleń komponowana wewnątrz zabudowy folwarku (działka nr 719/28),**
3. **Południowy fragment założenia parkowego (działki nr 190/4, 190/5, 190/6, 217/25, 276/18, 368/28, 372/28, 373/28, 387/28, 472/28, 484/28, 493/28, 505/28, 510/28, 512/28, 514/28, 515/28, 516/28, 517/28, 518/28, 519/28, 520/28, 642/28, 643/28)**.

- Budynek mieszkalny nr 34 wraz z budynkiem gospodarczym (działka nr 542/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Budynek gospodarczy zlokalizowany na północ od budynku przy ul. Parkowej 34 (działka nr 540/28 k. m. 6) obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Budynek usługowy nr 36, dawna karczma (działka nr 545/27 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Kompleks zabudowy biurowo - magazynowej, dawna stajnia, wozownia, masztalnia, ujeżdżalnia (działka nr 553/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Ruiny Starego Zamku wraz z fosą (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Mostki kamienne na ciekach wodnych (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- Zabudowania dawnego ogrodnictwa nr 38 (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekty na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66:
  - budynek mieszkalny,
  - szklarnia zachodnia (winogroniarnia),
  - zabudowa magazynowo - gospodarcza z kotłowniami,
  - wieża ciśnień,
  - ogrodzenie,
- pozostałości zabudowań pałacowych (działka nr 524/28 k. m. 6):
  - piwnice,
  - tarasy,
  - schody,
  - schody kamienne na przystani,
- Amfiteatr (działka nr 524/28 k. m. 6), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/606/66,
- **Ruiny zamku w Orzechu usytuowane w lesie na wschód od wsi. Plan prostokątny z ryzalitem i czterema okrągłymi wieżami XIX wiek (działka nr 230/14 k. m. 6), wpis do rejestru zabytków nr A/635/66, decyzja z dnia 02.05.1966, (obecnie na terenie sołectwa Świerklaniec)**,

Nakło Śląskie:

- **Zamek wraz z założeniem parkowym ul. Parkowa 1, neogotycki z XIX wieku Całość obiektu z założeniem parkowym w ramach ogrodzenia (działki nr 11, 13, 312/12, 341/12 k. m. 2), wpis do rejestru zabytków nr A/646/66, decyzja z dnia 02.05.1966 r.**,
- Budynek mieszkalny zlokalizowany w zespole pałacowo - parkowym ul. Parkowa 2 (działka nr 341/12 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/646/66, decyzja z dnia 02.05.1966 r.,
- Budynek mieszkalny zlokalizowany w zespole pałacowo - parkowym ul. Parkowa 3, 3A (działka nr 341/12 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/646/66, decyzja z dnia 02.05.1966 r.,
- Budynek gospodarczy zlokalizowany w zespole pałacowo - parkowym ul. Parkowa, przy nr 3, 3A (działka nr 341/12 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków pod nr A/646/66, decyzja z dnia 02.05.1966 r.,
- Budynek mieszkalny ul. Główna 2, dawna kordegarda (działka nr 13 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków nr A/646/66, decyzja z dnia 2.05.1966 r.,
- Brama wjazdowa do pałacu ul. Główna, przy budynku nr 2 (działka nr 11 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków nr A/646/66, decyzja z dnia 2.05.1966 r.,
- Mur pałacowy, fragment wzdłuż ul. Głównej i Powstańców Śląskich (działki nr 11, 13 k. m. 2), obiekt na terenie wpisanym do rejestru zabytków nr A/646/66, decyzja z dnia 2.05.1966 r.,
- **Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci im. Karola Boromeusza, dawny budynek sierocińcaul. Główna 8 (działki nr 225/12, 226/12, 258/12, 311//12 k. m. 2), wpis do rejestru zabytków nr A/42/00, decyzja z dnia 11.12.2000 r.**,

2.5.3 Obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Na rysunku studium Nr 1 pokazano lokalizację obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Są to następujące obiekty:

Świerklaniec:

- Budynek mieszkalny przy ulicy Głównej 51 (działki nr 96, 651/97,99 k.m. 2),
- Budynek mieszkalno - usługowy przy ulicy Głównej 63 (działki nr 108, 109, 110 k.m. 2),
- Budynek mieszkalny przy ulicy Głównej 85 (działka nr 908/185 k.m. 2),
- Kapliczka przydrożna przy skrzyżowaniu ulic Główna i 3-go Maja (działka nr 1333/355 k.m. 2),
- Klasztor Sióstr Boromeuszek przy ulicy Oświęcimskiej 11 (działka nr 2548/146 k. m. 2),
- Ośrodek Zdrowia przy ulicy Oświęcimskiej 13 (działka nr 308/45, 310/43 k. m. 6),
- Poczta przy ulicy Oświęcimskiej 17 (działka nr 136/43 k. m. 6),
- Budynek Nadleśnictwa Świerklaniec przy ulicy Oświęcimskiej 19 (działka nr 189/4 k. m. 10),
- Leśniczówka przy ulicy Parkowej 40, zlokalizowana w północno - zachodniej części parku (działka nr 259/28 k. m. 6),
- Leśniczówka przy ulicy Parkowej 4, zlokalizowana w południowo - zachodniej części parku (działka nr 190/8 k. m. 10),
- Zespół zapory wodnej ul. Leśna (działka nr 280/1 k. m. 1),

Nakło Śląskie:

- Aleja Lipowa wzdłuż ulicy Cmentarnej (działak nr. 142/4 k.m. 2),
- Zieleń wysoka przy kościele i mauzoleum pomiędzy ulicami Cmentarną i ulicą Lipową (działki nr 35/1, 37/1, 336/1 k.m. 2),
- Dworzec PKP ul. Dworcowa 65 (działka nr 272/16 k. m. 1),
- Nastawnia zlokalizowana na zachód od dworca PKP W pobliżu ulicy Dzierżonia (działka nr 201/15 k. m. 2)
- Nastawnia zlokalizowana na wschód od dworca PKP W pobliżu ulicy Wapiennej (działka nr 1577/37 k. m. 1),
- Plebania przy ulicy Głównej 3 (działka nr 28/1, 31/3 k. m. 2),
- Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ulicy Głównej (działka nr 37/1 k. m. 2),
- Mauzoleum fundatorów zlokalizowane na północ od kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ulicy Głównej (działka nr 37/1 k. m. 2),
- Budynek mieszkalny zlokalizowany w południowo - zachodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej 5 (działka nr 305/2 k. m. 2),
- Budynek mieszkalny zlokalizowany w południowo - wschodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej 7 (działka nr 307/2 k. m. 2),
- Budynek mieszkalny z częścią garażową i inwentarską (obora cielętnik) zlokalizowany w wschodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej 9 (działka nr 303/2 k. m. 2),
- Magazyn zbożowy zlokalizowany w zachodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej (działka nr 321/2 k. m. 2),
- Magazyn (silosy zbożowe) zlokalizowany w zachodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej (działka nr 321/2 k. m. 2),
- Stodoła zlokalizowana w północnej części założenia Folwarcznego przy ulicy Głównej (działka nr 321/2 k. m. 2),
- Stodoła zlokalizowana w zachodniej części założenia Folwarcznego przy ulicy Głównej (działka nr 321/2 k. m. 2),
- Obora zlokalizowana w północno - wschodniej części założenia folwarcznego przy ulicy Głównej (działki nr 320/2, 366/1 k. m. 2),
- Kapliczka przydrożna ul. Główna, obok nr 30 (działka nr 2724/135 k. m. 3),
- Budynek mieszkalno - usługowy przy ulicy Głównej 50 (działki nr 734/123, 2304/122 k. m. 3),
- Budynek mieszkalno - usługowy przy ulicy Głównej 95 (działka nr 2166/246 k. m. 3),
- Krzyż przydrożny ul. Główna/ Szeroka (działka nr 1366/248 k. m. 3),
- Aleja lipowa wzdłuż ulicy Lipowej (działka nr 338/1 k.m. 2) - Pomnik Przyrody pod nazwą Aleja lipowa w Nakle, Rozporządzenie Wojewody Katowickiego nr 38/97 z dnia 27 lutego 1997 r.
- Piece do prażenia dolomitu ul. Wapienniki na południe od istniejących torów PKP(działka nr 1790/13 k. m. 1),

Nowe Chechło:

- Szkoła Podstawowa ul. Lasowicka 103 (działka nr 1671/1 k. m. 1),
- Budynek mieszkalny przy ulicy Lasowickiej 111 (działka nr 661/1k. m. 1),
- Budynek usługowy, dawny dworek przy ulicy Lasowickiej 112 (działka nr 1805/5 k.m. 1),

- Kapliczka przy ulicy Powstańców Śląskich obok nr 15 (działka nr 745/180 k. m. 1).

Orzech:

- Kapliczka przy skrzyżowaniu ulic Wieczorków i Prusa (działka nr 928/276 k. m. 1),
- Krzyż przydrożny przy skrzyżowaniu ulic Szkolna i Lompy (działka nr 194 k. m. 1).

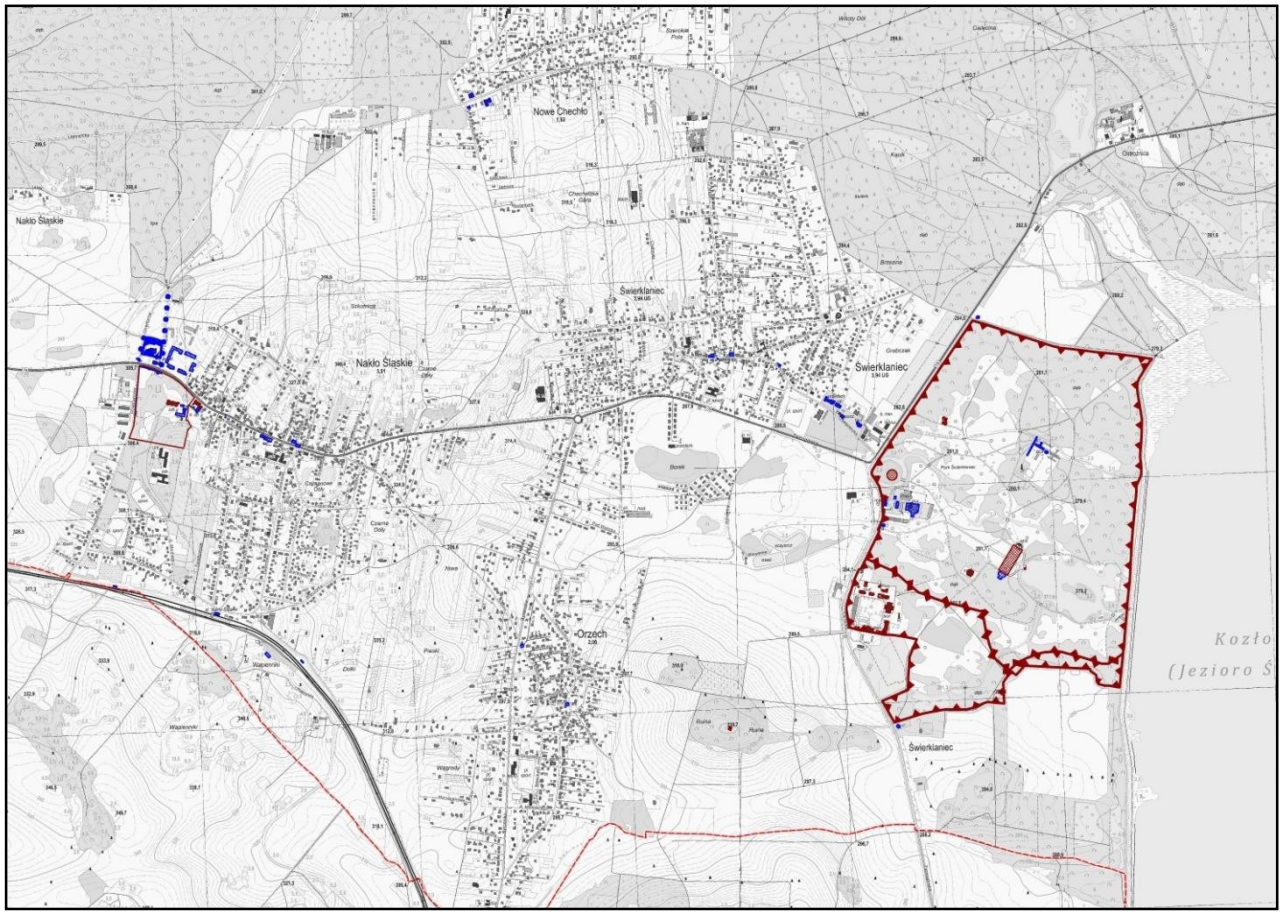

GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY

OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

KRZYŻE PRZYDROŻNE WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Na fotografiach zamieszczonych poniżej zostały przedstawione wybrane obiekty posiadające dużą wartość historyczną i kulturową.

OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH W SOŁECTWIE ŚWIERKLANIEC

PARK O CHARAKTERZE PARKU ANGIELSKIEGO
(źródło: www.google)

PARK O CHARAKTERZE PARKU ANGIELSKIEGO

"DOM KAWALERA" ZNAJDUJĄCY SIĘ NA TERENIE PARKU

ZESPÓŁ PIĘCIU FONTANN USYTUOWANY W PARKU

ZESPÓŁ PIĘCIU FONTANN USYTUOWANY W PARKU

MASZT UMIESZCZONY NA TERENIE PARKU

DAWNA KORDEGARDA PRZY BRAMIE GŁÓWNEJ PARKU

KOŚCIÓŁ P.W. MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ - DAWNY ZESPÓŁ KAPLICY MAUZOLEUM RODU VON DONNERSMARCK

BRAMA WJAZDOWA NA TEREN PARKU

BUDYNEK MIESZKALNY ZLOKALIZOWANY W POŁUDNIOWO- WSCHODNIEJ CZĘŚCI ZABUDOWY FOLWARKU

BUDYNEK STAJNI ZLOKALIZOWANY W POŁUDNIOWEJ CZĘŚCI ZESPOŁU ZABUDOWY FOLWARKU

BUDYNEK OBORY ZLOKALIZOWANY WE WSCHODNIEJ CZĘŚCI ZESPOŁU ZABUDOWY FOLWARKU

BUDYNEK MIESZKALNY WRAZ Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM PRZY ULICY PARKOWEJ 34

DAWNA KARCZMA PRZY ULICY PARKOWEJ 36

KOMPLEKS ZABUDOWY BIUROWO-MAGAZYNOWEJ - DAWNA STAJNIA PRZY ULICY PARKOWEJ 34

MOSTKI KAMIENNE NA CIEKACH WODNYCH W PARKU ŚWIERKLANIEC

ZABUDOWANIA DAWNEGO OGRODNICTWA PRZY ULICY PARKOWEJ 38

AMFITEATR W PARKU ŚWIERKLANIEC

RUINY ZAMKU USYTUOWANE W LESIE

KLASZTOR SIÓSTR BOROMEUSZEK
PRZY ULICY OŚWIĘCIMSKIEJ 11
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

BUDYNEK POCZTY PRZY ULICY
OŚWIĘCIMSKIEJ 19
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

LEŚNICZÓWKA
PRZY ULICY PARKOWEJ 4
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

LEŚNICZÓWKA
PRZY ULICY PARKOWEJ 40
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KAPLICZKA PRZYDROŻNA PRZY SKRZYŻOWANIU ULIC GŁÓWNEJ I 3 MAJA
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH W SOŁECTWIE NAKŁO ŚLĄSKIE

ZAMEK WRAZ Z ZAŁOŻENIEM PARKOWYM W NAKLE ŚLĄSKIM

ZAMEK W NAKLE ŚLĄSKIM

DAWNA KORDEGARDA ORAZ BRAMA WJAZDOWA DO PARKU W NAKLE ŚLĄSKIM

DAWNY BUDYNEK SIEROCIŃCA PRZY ULICY GŁÓWNEJ 8
OBECNIE DOM POMOCY SPOŁECZNEJ DLA DZIECI IM. KAROLA BOROMEUSZA

KOŚCIÓŁ P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA PRZY ULICY GŁÓWNEJ (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

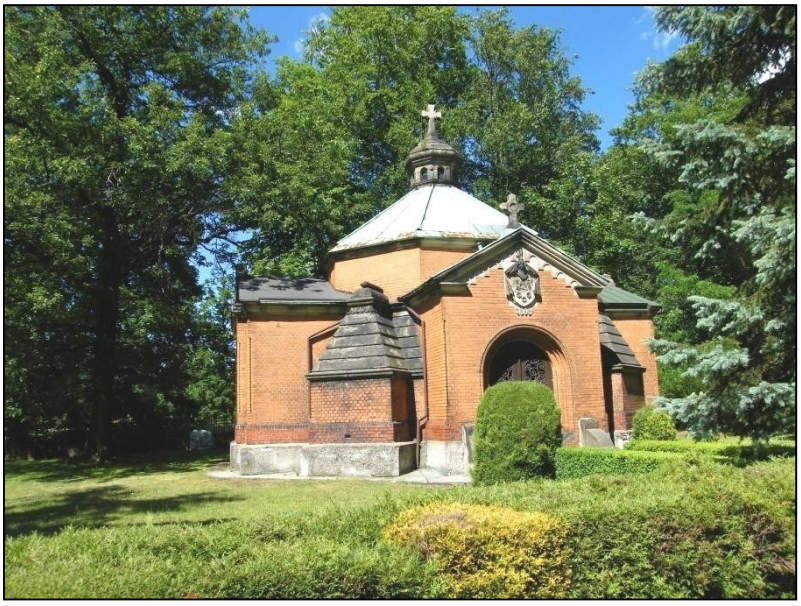

MAUZOLEUM DONNERSMARCKÓW: GROBOWIEC FUNDATORÓW PRZY ULICY GŁÓWNEJ (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

DWORZEC PKP PRZY ULICY DWORCOWEJ 65
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

NASTAWNIA ZLOKALIZOWANA NA ZACHÓD OD DWORCA PKP
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

PIECE DO PRAŻENIA DOLOMITU PRZY ULICY WAPIENNIKI
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KRZYŻ PRZYDROŻNY PRZY ULICY GŁÓWNEJ
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KAPLICZKA PRZYDROŻNA PRZY ULICY GŁÓWNEJ
(OBIEKT WPISANY DO GEZ)

ALEJA LIPOWA - POMNIK PRZYRODY (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH W SOŁECTWIE ORZECH

KAPLICZKA PRZY SKRZYŻOWANIU ULIC WIECZORKÓW I PRUSA (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KRZYŻ PRZYDROŻNY PRZY SKRZYŻOWANIU ULIC SZKOLNA I LOMPY (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KOŚCIÓŁ P.W. NAJŚWIETSZEJ MARII PANNY PRZY ULICY WIECZORKÓW (OBIEKT KULTUROWY)

OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH W SOŁECTWIE NOWE CHECHŁO

DAWNY DWOREK PRZY ULICY LASOWICKIEJ (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ PRZY ULICY LASOWICKIEJ (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

KAPLICZKA PRZY ULICY POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH (OBIEKT WPISANY DO GEZ)

2.5.4 Archeologia

Na obszarze gminy znajdują się następujące stanowiska archeologiczne oznaczone na rysunku studium Nr 2 i pokazane na schemacie poniżej.

Tabela Nr 7. Stanowiska archeologiczne znajdujące się na obszarze gminy Świerklaniec

Nazwa miejscowości	Nr w miejscowości	Nr arkusza AZP	Typ stanowiska
Nowe Chechło	3	94-47	Ślad osadnictwa - starożytność, wczesne średniowiecze
Świerklaniec	1	94-47	Osada łużycka, ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego
Świerklaniec	1	95-47	Stanowisko archiwalne - ślady osadnictwa o potwierdzonej lokalizacji datowane na epokę kamienia, epokę brązu oraz wczesne średniowiecze
Świerklaniec	2	95-47	Ślad osadnictwa datowane na epokę brązu, średniowiecze
Świerklaniec	2	94-47	Zamek, średniowiecze
Orzech	18	94-46	Cmentarzysko łużyckie
Orzech	3	95-47	Stanowisko archiwalne - brak potwierdzonej lokalizacji - osada wczesnośredniowieczna

2.5.5 Dobra kultury współczesnej i krajobrazy priorytetowe określone przez audyt krajobrazowy

Na obszarze gminy nie wskazano występowania dóbr kultury współczesnej i krajobrazów priorytetowych określonych przez audyt krajobrazowy.

2.6 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

Analiza warunków i jakości życia mieszkańców obejmuje elementy demograficzne, infrastrukturalne, socjalne, a także wskaźniki dostępności określonych usług dla ludności gminy.
Dane do analizy zostały zaktualizowane na podstawie Banku Danych Lokalnych.
W gminie Świerklaniec w 2022 roku mieszkało 12356 osób, gęstość zaludnienia wynosiła 279 mieszkańców na 1 km$^{2.}$

2.6.1 Rynek pracy, zatrudnienie, stan bezrobocia

Wg danych Urzędu Statystycznego w Katowicach w 2019 roku w Świerklańcu zarejestrowano ogółem 1773 pracujących, w tym 726 kobiet. Stanowi to około 14,3 % ogółu mieszkańców gminy,

W 2019 roku w Świerklańcu zarejestrowanych było 210 osób bezrobotnych, w tym 115 kobiet. Stanowiło to około 1,7 % ogółu ludności gminy podczas, gdy wskaźnik ten w powiecie tarnogórskim wyniósł około 2,0 %,

Rynek pracy w gminie przedstawiają tabele Nr 8 i Nr 9.

Tabela Nr 8. Liczba ludzi pracujących na terenie gminy i powiatu tarnogórskiego w okresie 2009 – 2019

Pracujący w gminie i powiecie (na obszarze gminy/powiatu)									
Miejscowość	**Kategoria**	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Świerklaniec	**Mężczyźni**	**[osoba]**	946	885	824	1068	1080	1130	726
	Kobiety	**[osoba]**	598	601	625	689	773	721	1047
	Ogółem	**[osoba]**	**1544**	**1486**	**1449**	**1757**	**1853**	**1851**	**1773**
Powiat Tarnogórski	**Ogółem**	**[osoba]**	**30 996**	**30 998**	**31 314**	**31 177**	**32418**	**33213**	**34480**

Tabela Nr 9. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie gminy i powiatu tarnogórskiego w okresie 2009 – 2019

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych									
Miejscowość	**Kategoria**	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Świerklaniec	**Mężczyźni**	**[osoba]**	156	178	215	179	171	122	95
	Kobiety	**[osoba]**	170	194	229	190	177	148	115
	Ogółem	**[osoba]**	**326**	**372**	**444**	**369**	**348**	**270**	**210**
Powiat Tarnogórski	**Ogółem**	**[osoba]**	**4872**	**5351**	**6078**	**4686**	**4087**	**3318**	**2804**

Analizując powyższe dane zawarte w tabelach, można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy zarówno w powiecie tarnogórskim, jak i w gminie Świerklaniec jest dobra. Na przestrzeni lat 2007-2019 zatrudnienie najpierw malało (lata 2009 - 2013), a następnie wzrosło. Z kolei procent zarejestrowanych bezrobotnych do 1,7 %.

2.6.2 Dostępność infrastruktury technicznej

mieszkania

W gminie występuje ciągły wzrost ilości budynków mieszkalnych oraz mieszkań. Zwiększa się powierzchnia użytkowa mieszkań oraz powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 mieszkańca. Sytuację tą przedstawia tabela Nr 10.

Tabela Nr 10. Zmiana ilości budynków mieszkalnych, mieszkań, izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2007 –2019

Liczba budynków mieszkalnych, mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań									
kategoria	**Jednostka**	**2007**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Budynki mieszkalne	**[-]**	b.d.	2713	2826	2933	3051	3124	3202	3279
Mieszkania	**[-]**	3627	3719	3137	3261	3389	3463	3541	3618
Izby	**[-]**	16185	16733	15416	16133	16833	17245	17672	18099
Powierzchnia użytkowa mieszkań	**[m²]**	344 877	359 043	337 339	353 871	370 862	380879	390614	400263
Powierzchnia użytkowa mieszkaniowa na 1 mieszkańca	**[m²/1 osobę]**	31,2	32,0	29,5	30,4	31,3	31,8	32,3	32,7

Wg danych Urzędu Statystycznego w Katowicach - 2019 r. powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 32,7 m^2 podczas gdy, w powiecie tarnogórskim wskaźnik ten kształtował się na poziomie 30,7 m^2, a w gminie Zbrosławice 31 m^2.

infrastruktura techniczna

Na zakres pojęcia infrastruktury technicznej składa się sieć rozdzielcza wodociągowa, gazowa oraz sieć kanalizacyjna. Tabela Nr 11 przedstawia poszczególne dane dotyczące sieci infrastruktury technicznej.

Tabela Nr 11. Zmiana wskaźników związanych z infrastrukturą techniczną w latach 2007 – 2019

Infrastruktura techniczna								
Kategoria	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Długość czynnej sieci rozdzielczej - wodociągi	**[km]**	42,2	47,0	52,5	56,3	57,7	59,2	60,5
Zużycie wody na 1 mieszkańca	**[m³]**	29,2	30,2	29,4	30,4	29,8	29,9	31,2
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	**[km]**	23,7	30,4	33,0	34,9	35,7	35,9	37,0
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	**[-]**	0,56	0,65	0,63	0,62	0,62	0,61	0,61
Długość czynnej sieci gazowej	**[km]**	63,5	65,7	71,9	75,5	85,4	86,7	87,2
Zużycie gazu w tys. m³	**[tys. m³]**	1463,30	1667,20	1590,10	1666,20	1894,8	-	-
Procent ludności korzystających z instalacji - wodociągi	**[%]**	98,0	98,1	98,0	100,0	100,0	100,0	100
Procent ludności korzystających z instalacji - kanalizacja	**[%]**	28,8	31,2	31,6	36,8	36,4	36,7	37,5
Procent ludności korzystających z instalacji - gaz	**[%]**	53,1	53,4	54,3	61,8	62,1	62,2	63,4

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że w gminie następuje ciągły rozwój infrastruktury technicznej we wszystkich jej kategoriach (wodociągi, kanalizacja, gaz). Najintensywniejszy rozwój nastąpił w przypadku kanalizacji, której jeszcze w 1997 r. nie było na terenie gminy, a obecnie jej długość wynosi 37 km. Wraz z rozwojem infrastruktury technicznej zwiększa się procent ludzi z niej korzystających. Można też zaobserwować ciągły wzrost zużycia zarówno z wody, jak i gazu.

2.6.3 Dostępność komunikacji

Układ komunikacji kołowej tworzony jest przez:

- drogę krajową Nr 78 prowadzącą z Chałupek do Chmielnika,
- drogi wojewódzkie tj.:
  - droga 911 - Świerklaniec - Piekary Śląskie - Bytom
  - droga 912 - Miasteczko Śląskie - Świerklaniec
- drogi powiatowe tj.:
  - droga 3241S - Świerklaniec - Miasteczko Śląskie
  - droga 3242S – Świerklaniec - Nowe Chechło - Tarnowskie Góry
  - droga 3244S - Nowe Chechło - Miasteczko Śląskie
  - droga 3245S - Świerklaniec - Piekary Śląskie
- drogi gminne, których łączna długość w gminie wynosi około 61 km,
- drogi wewnętrzne, które zapewniają dojazd do znacznej ilości działek zabudowanych budynkami.

2.6.4 Dostępność telekomunikacji

Dostęp do telekomunikacji w gminie jest dobry. Mieszkańcy mogą korzystać z oferty różnych firm świadczących usługi telekomunikacyjne, takie jak: w zakresie dostępu do Internetu, telewizji satelitarnej oraz telefonii komórkowej.

2.6.5 Dostępność oświaty

W gminie znajdują się:

a) przedszkola:

- Przedszkole w Nakle Śląskim, ul. Kościuszki 13,
- Klub Dziecięcy Mini Przedszkole "Topolino" w Nakle Śląskim, ul. Dworcowa 12 A,
- Przedszkole "Pod Zielonym Listkiem" w Świerklańcu, ul. Oświęcimska 11,
- Niepubliczne Przedszkole, Niepubliczny Żłobek "Aladyn" w Świerklańcu, ul. Tarnogórska 101,

b) szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Nowym Chechle, ul. Lasowicka 103,
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Świerklańcu, ul. Młyńska 7, ul. Źródlana 3,
- Szkoła Podstawowa w Nakle Śląskim, ul. Dworcowa 2,

c) zespoły szkół:

- Zespół Szkół im. Kai Mireckiej w Nakle Śląskim, ul. Dworcowa 2,
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Świerklańcu, ul. Gustawa Morcinka 9,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzechu, ul. Brzechwy 8,

Tabela Nr 12. Zmiana wskaźników związanych z oświatą w latach 2009 – 2019

Dostępność oświaty									
Kategoria		**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Żłobki	**Liczba żłobków**	**[ob.]**	0	0	0	1	1	1	1
Przedszkola	**Liczba przedszkoli**	**[ob.]**	3	4	4	5	5	5	5
	Ilość miejsc	**[msc.]**	239	361	361	381	418	428	459
	Ilość dzieci	**[osoba]**	266	283	321	313	361	376	441
	Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	**[etat]**	b.d.	16,7	21,89	24,84	28,87	29,62	30,02
Szkoły podstawowe	**Liczba szkół**	**[ob.]**	4	4	4	4	4	4	4
	Uczniowie	**[-]**	614	622	629	742	733	866	1011
	Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	**[etat]**	b.d.	46,59	47,18	51,59	52,95	64,21	68,38

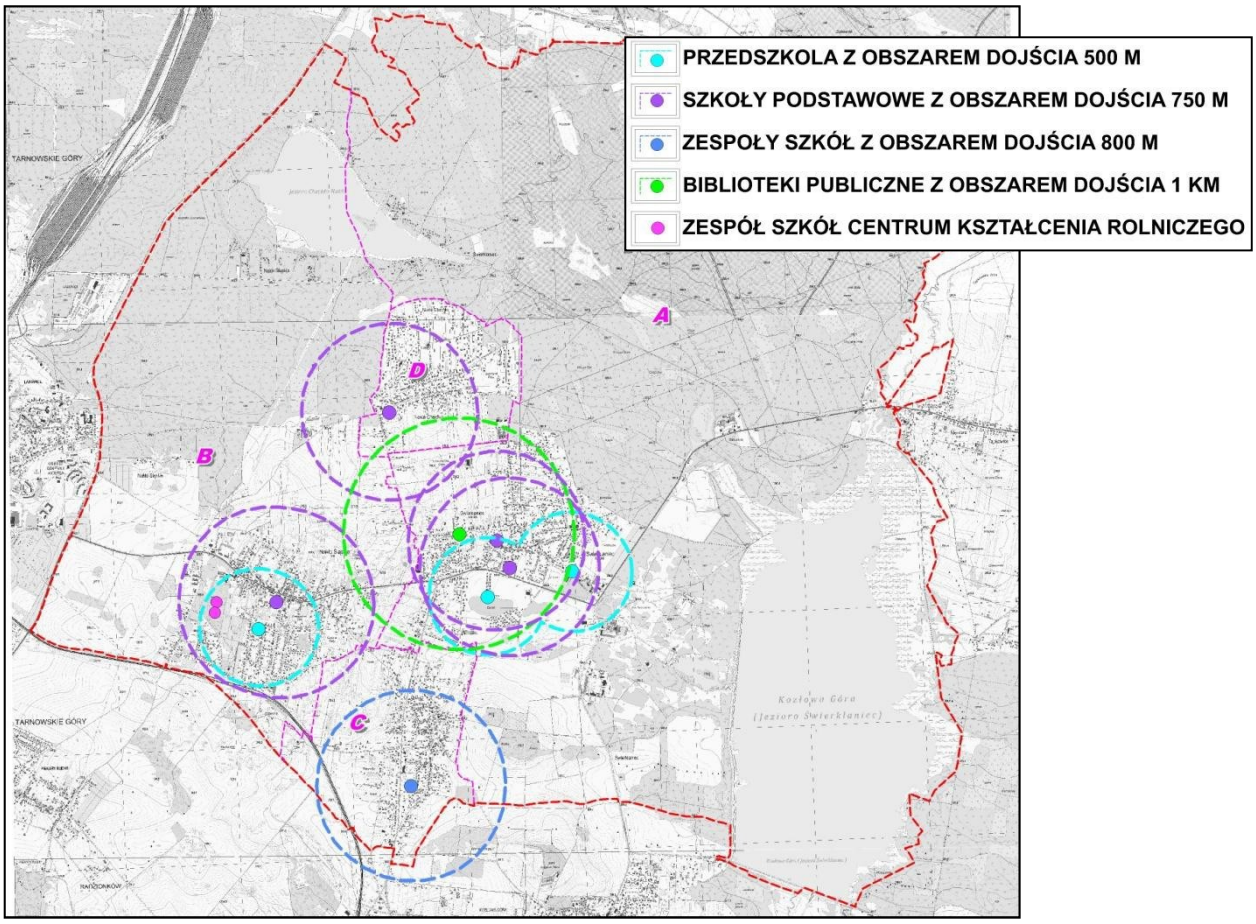

W sumie w 2019 r. w gminie do wszystkich szkół i przedszkoli chodziło 1452 dzieci.

Liczba uczniów na przestrzeni lat 2007-2019 wahała się zarówno w przedszkolach i szkołach podstawowych. W ostatnich latach w gminie corocznie zwiększa się ilość miejsc w przedszkolach, co wpływa na duży wzrost ilości dzieci do nich uczęszczających.

2.6.6 Dostępność usług medycznych

Tabela Nr 13 przedstawia poszczególne dane dotyczące usług medycznych.

Tabela Nr 13. Zmiana wskaźników związanych z usługami medycznymi w latach 2007 – 2015

Dostępność usług medycznych								
Kategoria	**Jednostka**	**2007**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**
Liczba poradni	**[-]**	2	2	2	2	2	2	2
Liczba aptek	**[-]**	2	2	2	2	2	2	2
Liczba punktów aptecznych		1	1	1	1	1	1	1
Ludność na aptekę ogólnodostępną	**[osoba]**	5526	5604	5720	5825	5923	5976	6035
Liczba łóżek w szpitalach ogólnych (powiat tarnogórski)	**[-]**	1223	1236	1223	1199	1133	1098	1100

Na dzień dzisiejszy nie uległo zmianie nie notuj e się zasadniczych zmian.

2.6.7 Świadczenia socjalne

Tabela Nr 14 przedstawia poszczególne dane dotyczące świadczeń socjalnych.

Tabela Nr 14. Zmiana wskaźników dotycząca świadczeń socjalnych w latach 2007 – 2017

Świadczenia socjalne									
Kategoria	**Jednostka**	**2007**	**2009**	**2011**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej wraz z filiami	**[ob.]**	1	1	1	1	1	1	1	1
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej	**[-]**	b.d.	176	170	169	133	142	141	134
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	**[osoba]**	b.d.	466	386	369	286	330	326	275
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	**[osoba]**	b.d.	641	451	358	346	351	442	492

Na dzień dzisiejszy nie uległo zmianie nie notuj e się zasadniczych zmian.

2.7 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Na terenie gminy nie wskazuje się zagrożenia bezpieczeństwa ludności oraz jej mienia. Brak jest tu zagrożeń powodziowych, osuwiskowych czy związanych z eksploatacją górniczą. Na terenie gminy brak jest również zakładów przemysłowych, które powodowałyby szczególne zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców.

2.8 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

2.8.1 Analiza sytuacji ekonomicznej, środowiskowej i społecznej

Sytuację ekonomiczną gminy można przeanalizować poprzez porównanie danych dotyczących dochodów i wydatków gminy w porównaniu z innymi gminami.

Tabela Nr 15. Dochody i wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca

Gmina	Dochody w zł		Wydatki w zł	
	2009 r.	2019 r.	2009 r.	2019 r.
ŚWIERKLANIEC	2175	5130	2216	5161
ZBROSŁAWICE	2201	5497	2326	5034
OŻAROWICE	3062	6657	3437	6520
TARNOWSKIE GÓRY	2206	5042	2297	5053

Według danych GUS największe dochody do budżetu gminy Świerklaniec, to dochody od osób prawnychi osób fizycznych (40,3 % budżetu w 2009 roku i 32,8 % budżetu w roku 2017). Największe wydatki budżetu gminy to wydatki związane z oświatą i wychowaniem (38,4 % budżetu w roku 2009 i 31,2 % w roku 2017).
Jak wynika z powyższych zestawień dochody budżetu gminy Świerklaniec w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie lat 2009 - 2017 wzrosły o 87,4 %, a wydatki w tym okresie wzrosły o 92,5 %.

Dochody na 1 mieszkańca w Świerklańcu w 2017 roku były o 69 % niższe niż w gminie Ożarowice oraz porównywalne z gminą Zbrosławice i miastem Tarnowskie Góry.

W gminie Świerklaniec w latach 2009 - 2017 nastąpił wzrost wydatków na 1 mieszkańca (2052 zł), co jest porównywalne z gminą Zbrosławice (wzrost o 1895 zł), i gminą Ożarowice (wzrost o 1533 zł), i podobnie jak w Tarnowskich Górach (wzrost o 1818 zł).

Sytuacja środowiskowa Świerklańca określona została w części graficznej opracowania oraz opisowej w pkt 2.4, 2.10-2.13 niniejszego opisu.

Sytuacja społeczna gminy pod względem charakterystyki ludności przedstawiona została w pkt 2.1 i pkt 2.6 niniejszego opisu. Na podstawie projektu Strategii Rozwoju Gminy Świerklaniec do roku 2030 można przyjąć, że dostępnymi wskaźnikami obrazującymi sytuację społeczną gminy Świerklaniec są również wskaźniki dotyczące pomocy społecznej tj. ilości rodzin otrzymujących zasiłki stałe i okresowe, oraz kwota wypłaconych świadczeń na rzecz rodzin. W tym zakresie zauważalny jest trend wzrostu ilości rodzin otrzymujących zasiłki stałe oraz wzrost wydatków przeznaczonych na wypłatę świadczeń na rzecz rodzin.

2.8.2 Prognozy demograficzne

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę należy uwzględniać perspektywę nie dłuższą niż 30 lat. Prognozy demograficzne dla Świerklańca sporządzono w oparciu o dane zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych.

Prognozę demograficzną dla wyliczenia potrzeb terenowych dla nowej zabudowy sporządzono na podstawie poniższych zestawień dotyczących województwa śląskiego, powiatu tarnogórskiego i gminy wiejskiej Świerklaniec.

Tabele Nr 16, 17 i 18 przedstawiają zmiany danych dotyczących liczby ludności w gminie Świerklaniec, powiecie tarnogórskim oraz województwie śląskim na przestrzeni lat 1997-2019.

Tabela Nr 16. Zmiana liczby ludności w latach 2009 – 2019 w gminie Świerklaniec, powiecie tarnogórskim oraz województwie śląskim

Liczba mieszkańców									
Region	**Kategoria**	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Świerklaniec	**Kobiety**	**[osoba]**	5 754	5 869	5 962	6 066	6 113	6 174	6255
	Mężczyźni		5 454	5 570	5 688	5 780	5 839	5 895	5993
	Ogółem		11 208	11 439	11 650	11 846	11 952	12 069	12356
Powiat tarnogórski	**Kobiety**		70 760	71 122	71 059	71 283	71440	71535	71 853
	Mężczyźni		66 736	67 278	67 292	67 554	67639	67765	67 980
	Ogółem		137 496	138 400	138 351	138 837	139079	139300	139 833
Województwo śląskie	**Kobiety**		2 403 596	2 392 413	2 379 656	2 365 877	2 360 308	2 355 267	2 348 080
	Mężczyźni		2 237 129	2 233 944	2 219 791	2 204 972	2 198 856	2 192 913	2 185 485
	Ogółem		4 640 725	4 626 357	4 599 447	4 570 849	4 559 164	4 548 180	4 533 565

Tabela Nr 17. Zmiana struktury ludności w latach 2009 – 2019 w gminie Świerklaniec, powiecie tarnogórskim oraz województwie śląskim

Liczba ludności w wieku produkcyjnym (0-14), produkcyjnym i poprodukcyjnym									
Region	**Kategoria**	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Świerklaniec	**Przedprodukcyjny**	**[osoba]**	1552	1673	1753	1760	1812	1862	2271
	Produkcyjny		7697	7830	7830	7858	7854	7860	7577
	Poprodukcyjny		1959	1936	2067	2228	2286	2347	2400
Powiat tarnogórski	**Przedprodukcyjny**		18 650	18 904	19 057	19 216	19361	19669	23799
	Produkcyjny		94 418	94 162	92 452	91 013	90193	89265	84801
	Poprodukcyjny		24 428	25 334	26 842	28 608	29525	30366	31253

Województwo śląskie	**Przedprodukcyjny**		644 622	644 606	642 956	642 921	645 442	651 755	772 095
	Produkcyjny		3 195 974	3 144 216	3 067 933	2 983 260	2 940 272	2 895 859	2 735 057
	Poprodukcyjny		800 129	837 535	888 558	944 668	973 450	1 000 566	1 026 413

Tabela Nr 18. Zmiana liczby ludności w latach 2009 – 2019 w gminie Świerklaniec w zależności od wieku

Liczba ludności według wieku							
Kategoria	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**
0-4	**[osoba]**	476	568	625	578	573	573
5-9		521	542	571	623	671	713
10-14		555	563	557	559	568	576
15-19		714	639	598	581	568	572
20-24		858	799	726	670	645	621
25-29		950	950	938	866	827	783
30-34		871	924	967	999	1 003	1 024
35-39		807	874	922	1 005	1 011	1 012
40-44		740	773	800	884	927	967
45-49		844	838	795	770	787	818
50-54		859	888	882	844	841	851
55-59		801	807	842	865	873	835
60-64		543	682	770	798	786	802
65-69		570	467	447	574	635	663
70-74		432	466	490	442	418	419
75-79		335	309	359	377	390	390
80-84		210	228	229	231	237	257
85 i więcej		122	122	132	180	192	193

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że liczba ludności w powiecie w latach 2007 - 2019 nieznacznie wzrosła. W stosunku do innych gmin położonych w powiecie, odnotowano w Świerklańcu na przestrzeni ostatnich lat najwyższych wzrost liczby mieszkańców. Jest to efekt migracji, zwłaszcza z obszarów miejskich. Podobnie jest w całym powiecie tarnogórskim (wzrost o 1,2 %), natomiast w województwie śląskim odnotowano spadek o 2,2 %. Ze względu na bardzo duży napływ nowych mieszkańców do gminy stosunkowo dobrze kształtuje się struktura wiekowa ludności. Najlepszą sytuację w gminie Świerklaniec można zaobserwować analizując dane dotyczące ilości osób w wieku produkcyjnym w latach 2007-2019. W tym okresie w gminie nastąpił wzrost ilości osób w wieku produkcyjnym (ze względu na dużą liczbę osób,które przenoszą się do Świerklańca z powodu atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania) w przeciwieństwie do powiatu, gdzie odnotowano spadek o 6,7 %, i do województwa śląskiego, gdzie również nastąpił spadek liczby ludności o 10,7 %. Mimo że w stosunku do innych gmin powiatu tarnogórskiego sytuacja w Świerklańcu jest bardzo dobra, to analizując zmiany zauważa się duży wzrost odsetek osób starszych (wzrost udziału tych osób w ludności ogółem wyniósł 19,9 %) ale również duży wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (wzrost udziału tych osób w ludności ogółem o 25,4 %). Świadczy to o postępującym procesie starzenia się ludności gminy pomimo wzrostu wskaźnika zgonów oraz utrzymywania się wskaźnika urodzeń na podobnym poziomie.

Potwierdzeniem w/w danych jest analiza przedstawiona w tabeli Nr 19. Wynika z niej, że przyrost naturalny w gminie Świerklaniec w latach 2007 - 2019 jest ujemny podobnie jak w powiecie tarnogórskim i województwie śląskim.

Tabela Nr 19. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w latach 2007 – 2019 w gminie Świerklaniec, powiecie tarnogórskim oraz województwie śląskim

Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny (wg Bank Danych Lokalnych - stan na 03.07.2018 r.)									
Region	**Kategoria**	**Jednostka**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**2016**	**2017**	**2019**
Świerklaniec	**Urodzenia na 1000 ludności**	**[-]**	9,45	9,56	10,73	8,70	9,36	9,88	9,1
	Zgony na 1000 ludności		9,90	9,82	8,84	11,06	10,73	11,29	10,5
	Przyrost naturalny na 1000 ludności		-0,45	-0,26	1,89	-2,36	-1,4	-1,4	-1,5
Powiat tarnogórski	**Urodzenia na 1000 ludności**		9,73	9,39	8,70	8,40	8,78	9,48	8,8
	Zgony na 1000 ludności		9,97	9,65	9,95	10,12	9,43	10,23	10,06
	Przyrost naturalny na 1000 ludności		-0,24	-0,26	-1,25	-1,72	-0,6	-0,7	-1,8
Województwo śląskie	**Urodzenia na 1000 ludności**		10,3	9,7	9,3	9,1	9,36	9,88	9,4
	Zgony na 1000 ludności		10,5	10,3	10,7	11,0	10,73	11,29	11,5
	Przyrost naturalny na 1000 ludności		-0,2	-0,6	-1,4	-1,9	-1,4	-1,4	-2,1

Powyższe tabele przedstawiają sytuację demograficzną gminy Świerklaniec w latach 1997-2019 na tle powiatu tarnogórskiego i województwa śląskiego. Sytuacja ta w analizowanym układzie danych tabeli Nr 19 w zakresie przyrostu naturalnego w gminie jest niekorzystna. Na podstawie poniższych prognoz demograficznych dla powiatu tarnogórskiego i województwa śląskiego przedstawionych w tabelach Nr 20i 21 poniżej można jednak stwierdzić, że perspektywy dla gminy, w zakresie wzrostu liczby ludności i jej struktury, są zdecydowanie lepsze niż dla regionu.

Tabela Nr 20. Prognozowana liczba ludności na lata 2017 – 2050 w województwie śląskim

Prognozy demograficzne (województwo śląskie)									
Kategoria	**Jednostka**	**2017**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**	**2045**	**2050**
0-14	**[osoba]**	638 820	632 790	578 262	525 897	485 627	458 760	446 980	436 954
15-59		2 738 064	2 616 189	2 509 599	2 412 223	2 271 099	2 082 774	1 875 003	1 710 509
60 i więcej		1 157 386	1 228 699	1 281 886	1 307 058	1 351 135	1 423 047	1 499 481	1 533 152
Przedprodukcyjny (0-17)		757 916	749 793	718 972	646 230	597 159	560 786	539 706	525 435
Produkcyjny (18-do wieku emerytalnego)		2 860 888	2 783 556	2 647 696	2 581 037	2 508 736	2 415 010	2 237 800	2 032 058
Poprodukcyjny (powyżej wieku emerytalnego)		915 466	944 329	1 003 079	1 017 911	1 001 966	988 785	1 043 958	1 123 122
Mobilny (18-44)		1 707 465	1 616 612	1 444 725	1 294 289	1 167 082	1 084 697	1 035 603	992 728
Niemobliny (45-do wieku emerytalnego)		1 153 423	1 166 944	1 202 971	1 286 748	1 341 654	1 330 313	1 202 197	1 039 330

Tabela Nr 21. Prognozowana liczba ludności na lata 2017 – 2050 w powiecie tarnogórskim

Prognozy demograficzne (powiat tarnogórski)									
Kategoria	**Jednostka**	**2017**	**2020**	**2025**	**2030**	**2035**	**2040**	**2045**	**2050**
0-14	**[osoba]**	19 212	19 223	17 836	16 313	15 245	14 610	14 505	14 472
15-59		83 564	80 430	77 838	75 422	71 574	66 562	60 734	56 173
60 i więcej		34 488	36 516	38 181	39 234	40 891	43 172	45 812	47 165
Przedprodukcyjny (0-17)		22 846	22 819	22 270	20 117	18 814	17 918	17 546	17 416
Produkcyjny (18-do wieku emerytalnego)		86 928	85 164	81 814	80 602	78 850	76 451	71 642	66 025
Poprodukcyjny (powyżej wieku emerytalnego)		27 490	28 186	29 771	30 250	30 046	29 975	31 863	34 369
Mobilny (18-44)		51 959	49 469	44 824	40 811	37 281	35 128	33 825	32 854
Niemobliny (45-do wieku emerytalnego)		34 969	35 695	36 990	39 791	41 569	41 323	37 817	33 171

Na podstawie powyższych zestawień można założyć następujące zjawiska charakteryzujące prognozę demograficzną gminy:

- biorąc pod uwagę trend wzrostu liczby ludności mieszkańców w gminie w latach 2007 - 2019 można przyjąć, że liczba ludności w latach 2017-2050 w gminie Świerklaniec może się zwiększyć zgodnie z aktualnym trendem. Można wnioskować, że będzie to jednak przyrost nieznaczny biorąc pod uwagę prognozy dla powiatu i województwa,
- zmiany w strukturze wieku ludności gminy w podziale na przedprodukcyjną, produkcyjną i poprodukcyjną charakteryzowały się będą odmiennie jak w powiecie tarnogórskim i całym województwie śląskim. W każdym regionie (w gminie w mniejszej skali) nastąpi wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast w przeciwieństwie do powiatu i województwa w gminie Świerklaniec wg aktualnych trendów, nastąpi wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Można założyć, że szacunek potrzeb terenowych dla nowej zabudowy w gminie oparty tylko na prognozowanej liczbie ludności w okresie około roku 2046 powinien dotyczyć około **13 000** mieszkańców.
Jest to liczba prognozowana na podstawie powyższych danych biorąc również pod uwagę położenie gminy w obszarze oddziaływania centrum województwa. Powoduje to, że Świerklaniec jest gminą atrakcyjną do osiedlania się w ramach terenów zabudowy jednorodzinnej.

2.8.3 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono po założeniu maksymalnych w skali gminy potrzeb na nową zabudowę wyrażonych w ilości powierzchni użytkowej zabudowy i w podziale na funkcję mieszkaniową, usługową, produkcyjną i działalności gospodarczej.

Następnie przeprowadzono szacunki chłonności obszarów w granicach jednostki osadniczej gminy (w granicach określonych w pkt 2.2.3) i porównano te chłonności z wyliczonym zapotrzebowaniem gminy.

Przeprowadzono również ocenę możliwości wykonania infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie zadań własnych gminy związanej z wyliczonymi potrzebami.

2.8.3.1 Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z przyjętą metodą sporządzania studium jako dokumentu strategicznego, określającego politykę przestrzenną samorządu, która powinna być uszczegółowiona w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego wyliczono zapotrzebowania na następujące funkcje zabudowy na okres około roku 2046:

- mieszkaniową, jako podstawową funkcję jednostki osadniczej gminy,
- usługową, jako funkcję zaspokojenia potrzeb mieszkańców i tworzącą miejsca pracy mieszkańców,
- aktywności gospodarczej w formie zabudowy produkcyjnej i magazynowej, jako podstawę ekonomicznego rozwoju gminy i tworzenia miejsc pracy.

W wyliczeniach maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową założono następujące wskaźniki:

- liczba mieszkańców gminy na 2046 roku 13.000 mieszkańców, jako prognozowana liczba mieszkańców,
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców – 480,
- średnia powierzchnia użytkowa mieszkań (w zabudowie jednorodzinnej) – 145,0 m^2,
- średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca – 50,0 m^2 – przyjmując standard dla krajów Unii Europejskiej dla gmin wielkości gminy Świerklaniec.

Dane na rok 2019 wykazują, że przy ogólnej liczbie mieszkań w gminie – 3618 liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wynosi 291,8 a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 110,6m^2, czyli średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca wynosi 32,3 m^2. Wielkość powierzchni użytkowej w Gminie to 400263 m^2.
Biorąc pod uwagę przyjęte wskaźniki docelowa wielkość powierzchni użytkowej mieszkań powinna wynieść łącznie 650 000 m^2 – niedobór wynosi 249 737 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań co stanowi około 1720 nowych mieszkań.

Wyliczenie maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową oparto na następujących danych i prognozach:

- danych Urzędu Statystycznego w Katowicach dla gminy Świerklaniec na rok 2016:
  - ludność gminy w wieku produkcyjnym - 7854 osób (około 63 % ogółu ludności),
  - podmioty gospodarcze w rejestrze Regon - 1168 osób,
  - pracujący - 1757 osób (około 6,9 % w wieku produkcyjnym),
  - ilość bezrobotnych - 369 osób (od 2005 roku spadek o 42 %),
- prognoza liczby ludności gminy w 2046 roku wg studium - 13 000 osób,
- prognoza ludności w wieku produkcyjnym w roku 2046 wg studium - 7800 osób (60 % ogółu ludności).

Założono, że do roku 2046 dla potrzeb mieszkańców gminy oraz wykorzystując atrakcyjne położenie gminy dla potrzeb jego rozwoju gospodarczego wskazane byłoby utworzenie około 2500 nowych miejsc pracy (30 % prognozowanej liczby ludności w wieku produkcyjnym w podziale na 70 % w działalnościach usługowych i 30 % w produkcji i innych aktywnościach gospodarczych).

Dla wyliczenia prognozowanych ilości powierzchni użytkowych budynków usługowych i produkcyjnych założono:

- wskaźnik 20 miejsc pracy/1000 m^2 powierzchni użytkowej budynku usługowego,
- wskaźnik 10 miejsc pracy/1000 m^2 powierzchni użytkowej budynku produkcyjnego i innej działalności gospodarczej.

Oznacza to, że w perspektywie najbliższych 30 lat zapotrzebowania na powyższy rodzaj zabudowy mogą wynieść:

- 82 000 m^2 powierzchni użytkowej obiektów usługowych,

- 70 200 m² powierzchni użytkowej obiektów produkcyjnych i innych działalności gospodarczych.

Biorąc pod uwagę możliwości terenowe rozwoju nowych aktywności gospodarczych w związku z położeniem gminy prognozuje się zwiększenie wyliczonych wartości w zakresie 30 %.

2.8.3.2 Szacunek chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

W poniższym zestawieniu wyliczono powierzchnie terenów wskazanych pod zabudowę w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec.

Powierzchnie wyznaczone w planach miejscowych:
- dla zabudowy mieszkaniowej – **354,0 ha**
- dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej - **152,0 ha**
- dla zabudowy usługowej –**133,0 ha**
- dla zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczej - **22 ha**

W celu wyliczenia potrzeb terenowych dla powyższych rodzajów zabudowy, które wyliczone zostały w pkt 2.8.3.1 w wielkościach m² powierzchni użytkowej, w poniższym zestawieniu dokonano szacunkowych wyliczeń przyjmując:

- dla zabudowy mieszkaniowej chłonność terenów wyznaczonych w planach miejscowych 1160,0 m² pow. całkowitej/hektar terenu (8 mieszkań/hektar 145 m² powierzchni/mieszkanie). W założeniu chłonności mieszkań uwzględniono potrzeby terenowe dla zapewnienia programu usług podstawowych, dojazdów i zieleni urządzonej,
- dla zabudowy usługowej chłonność wyznaczonych w planach miejscowych 800,0 m² powierzchni całkowitej/hektar terenu,
- dla zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczych chłonność wyznaczonych w planach miejscowych 1000,0 m² powierzchni całkowitej/hektar terenu.

Tabela Nr 22. Bilans potrzeb

Rodzaj zabudowy	Potrzeby wyliczone w pkt 2.8.3.1 m² pow. uż.	Potrzeby w m² powierzchni całkowitej/1ha	Potrzeby powierzchni terenu w ha
Zabudowa mieszkaniowa	**249 737**	**1160**	**215**
Zabudowa usługowa	**82.000**	**800**	**125**
Zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej	**70.000**	**1000**	**84**

W obowiązujących planach miejscowych wyznaczono 430 ha terenów mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych. Znaczna część terenów jest zabudowana i stale podlega zabudowywaniu a w większości są to tereny, które zostały już wyznaczone w stadium pod zabudowę. Wyliczono, że potrzeby powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową to 215 ha. W studium podlegającym zmianie wyznaczono ogółem 455 ha łącznie z terenami już zabudowanymi co daje łącznie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową 157 ha przy zapotrzebowaniu na 215 ha. W związku z powyższym zasadnym jest wyzaczenie nowych terenów mieszkaniowych o wielkościach 17 ha w celu realizacji potrzeb mieszkaniowych Gminy. Biorąc pod uwagę bilans terenów zabudowanych i wyznaczonych pod zabudowę należy stwierdzić, że przy wyznaczeniu należy wziąć pod uwagę, że wyznaczone tereny zostały ujęte w kategoriach nie tylko mieszkaniowych ale również mieszkaniowo – usługowych, usługowo – mieszkaniowych oraz mieszkaniowych zagrodowych. W związku z powyższym przyjęto, że nie jest to zakres pełnego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową a spełniające również warunek lokalizacji

terenów obsługujących zabudowę mieszkaniową. W związku z powyższym wyznaczenie dodatkowych terneów przeznaczonych jedynie pod zabudowę mieszkaniową, w sąsiedztwie wyznaczonych terenów mających na celu obsługę terenów mieszkaniowych jest działaniem wpisującycm się w warunek wyznaczania nowych terenów nie przekraczających potrzeb gminy.

2.8.3.3 Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z szacunkami chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę

Porównując zapotrzebowania na nową zabudowę, której szacunek chłonności terenów wyliczono w tabeli Nr 22 z powierzchniami wyznaczonymi w ramach jednostki osadniczej, stwierdza się:

- Prognoza potrzeb terenowych gminy w tym zakresie wyliczone w studium określono na poziomie ok. 215,0 ha.
- tereny dla nowej zabudowy usługowej wyznaczone są na poziomie odpowiadającym potrzebom gminy prognozowanym w studium. Potrzeby gminy w tym zakresie prognozowane są w wielkości około 125,0 ha, tymczasem w ramach jednostki osadniczej i w obowiązującym studium wyznaczono łącznie ok. 80,0 ha . Oznacza to, że w studium należy przewidzieć możliwość zwiększenia powierzchni terenów dla tego przeznaczenia terenów o 45 ha,
- tereny dla nowej zabudowy produkcyjno-magazynowej wyznaczone są na powierzchni około 61,0 ha przy potrzebach prognozowanych w tym zakresie na około 84,0 ha, Oznacza to, że w studium należy przewidzieć możliwość zwiększenia powierzchni terenów dla tego przeznaczenia terenów o 23 ha.

  Planując rozwój gminy należy poza decyzjami lokalizacyjnymi wynikającymi z powyższych szacunków i prognoz, przewidywać możliwości rozwoju obszarów przy dopuszczeniu nie wykluczających się funkcji (np. mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej i usługowej). Pozwoli to na etapie sporządzania lub zmiany planów miejscowych na dokonanie faktycznego wyboru przeznaczenia terenów biorąc pod uwagę występujące uwarunkowania terenowe i formalno-prawne.

2.8.3.4 Możliwość finansowania wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych gminy związanych z lokalizacją nowej zabudowy – potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji tych zadań

Zadania własne gminy i możliwości ich finansowania prognozuje się dla wcześniej wyliczonego maksymalnego zapotrzebowania gminy na nową zabudowę mieszkaniową, usługową oraz produkcyjnąi działalności gospodarczych w perspektywie 30 lat.

Potrzeby te charakteryzują następujące dane:

Tabela Nr 23. Prognoza potrzeb

Rodzaj zabudowy	Powierzchnia terenu (ha)	Powierzchnia użytkowa zabudowy (m^2)
Zabudowa mieszkaniowa	455,0	650 000
Zabudowa usługowa	125,0	82.000
Zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej	84,0	70.000

W analizowanych możliwościach finansowych budżetu gminy dotyczących powyższych potrzeb, prognozowane są wydatki związane z inwestycjami obsługującymi tereny nowej zabudowy dotyczące realizacji sieci zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków, dróg gminnych i infrastruktury społecznej związanej z oświatą i ochroną zdrowia.

Prognozuje się, że będą ponoszone koszty związane z w/w zadaniami, które można założyć następująco:

- koszty wyposażenia w sieci zaopatrzenia w wodę:

- terenów zabudowy mieszkaniowej - ok. 20 000 zł/ha
- terenów zabudowy usługowej - ok. 10 000 zł/ha
- terenów zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczej - ok. 5000 zł/ha

- koszty wyposażenia w sieci kanalizacyjne:
  - zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczej - ok. 25 000 zł/ha
- koszty realizacji dróg gminnych - ok. 80 000 zł/ha
- koszt budowy obiektów oświaty i podstawowej opieki zdrowotnej - 20,0 mln zł.

W sumie koszty związane z realizacją nowej zabudowy mogą wynosić:
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej - ok. 200 tys. zł/ha
- dla terenów zabudowy usługowej - ok. 60 tys. zł/ha
- dla terenów zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczej - ok. 30 tys. zł/ha

Prognoza potrzeb inwestycyjnych wynika z analizy poszczególnych terenów przeznaczonych do zabudowyi założeń teoretycznego układu dróg i sieci infrastruktury technicznej.

Prognoza potrzeb inwestycyjnych w zakresie oświaty i zdrowia przyjęta została na podstawie projektu Krajowych przepisów urbanistycznych dotyczących minimalnych ilości miejsc w obiektach usług oświatyi podstawowej opiece zdrowotnej w odniesieniu do programu mieszkaniowego.

Przy powyższych założeniach prognoza kosztów finansowania zadań własnych związanych z lokalizacją nowej zabudowy na powierzchniach podanych w tabeli Nr 23 wynosi odpowiednio:
- zabudowa mieszkaniowa – 86 mln zł
- zabudowa usługowa - 7,5 mln zł
- zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej - 2,5 mln zł
- budowa obiektów oświaty i podstawowej opieki zdrowotnej – 20,0 mln zł

Powyższe wydatki łącznie w okresie najbliższych 15 lat mogą wynieść około 116 mln zł, czyli około 7,7 mln zł rocznie.

Ocenę możliwości finansowania potrzeb gminy w zakresie sieci kanalizacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej należących do zadań własnych gminy, oparto na danych dotyczących budżetu gminy na rok 2017 oraz prognozy do roku 2032.

Budżet gminy na rok 2017 przewiduje:
- dochody ogółem 52.465.000,00 zł
- wydatki ogółem 56.926.120,00 zł, w tym udział wydatków inwestycyjnych około 9,9 %

Wieloletnia prognoza finansowa gminy do roku 2032 przewiduje:
- zwiększenie dochodów ogółem o 14,3 % do wysokości 58.993.000,00 zł rocznie,
- zwiększenie wydatków ogółem o 4,9 % do wysokości 57.876.465,26 zł rocznie, w tym udział wydatków inwestycyjnych około 10,0 %
- do roku 2031 nastąpi spłata długu gminy, który w 2017 roku wynosi ok. 15,7 mln zł,
- średnie roczne dochody w okresie do 2032 roku mogą wynosić około 56 mln zł,
- wydatki gminy na remonty i budowę dróg w latach 2016 - 2020 planowane są na poziomie ok. 3,2 mln zł rocznie.

Z porównania powyższych danych budżetowych z prognozą wydatków wynika, że prognoza wydatków związanych z lokalizacją nowej zabudowy (ok. 7,7 mln zł rocznie) określa potrzeby, które mogą stanowić około 13,75 % prognozowanych ogólnych rocznych dochodów gminy (ok. 56 mln zł) w latach 2017 - 2032. Oznacza to jednak, że prognozowane wydatki związane z urbanizacją gminy przekraczały będą o około 4 % prognozowane roczne wydatki inwestycyjne gminy w latach 2017 - 2032. W związku z tym realizacja zakładanego w studium programu rozwoju może przeciągnąć się na okres do roku 2046.

2.9 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Poniżaj pokazano stan i układ gruntów gminy Świerklaniec w podziale na różne formywłasności oraz ich udział w powierzchni ogólnej gminy (na podstawie mapy ewidencyjnej przekazanej przez Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach - kwiecień 2017 r.):

- grunty Gminy Świerklaniec - 106,5 ha (2,4 %)
- grunty Skarbu Państwa - 2172,4 ha (48,6 %)
- grunty Powiatu Tarnogórskiego - 158,7 ha (3,5 %)
- grunty prywatne - 2034,4 (45,5 %)

Z tego zestawienia i struktury własności gruntów wynika, że aż około 45,5 % powierzchni gminy stanowią grunty prywatne, a grunty Gminy Świerklaniec obejmują jedynie niecałe 3 % powierzchni gminy, przy czym ich część jest już zabudowana. Duży udział gruntów własności Skarbu Państwa wynika z udziału Lasów Państwowych.

Oznacza to, że możliwości lokalizacji inwestycji publicznych niezbędnych dla gminy są ograniczone pod względem dostępności własnościowej gruntów.

2.10 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Świerklaniec występują następujące tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych:

Udokumentowane złoża kopalin:

Złoża kruszyw naturalnych:

- Żyglin IV – ID Midas 5107
- Żyglin VI – ID Midas 17508

Złoża piasków podsadzkowych

- Pole Brynica – ID Midas 228
- Chechło – ID Midas 236

Obszar i teren górniczy:

- ŻyglinVI/1 wyznaczony dla eksploatacji złoża Żyglin VI wygaszony został 25 kwietnia 2018 r. Obecnie na terenie gminy brak jest obszarów i terenów górniczych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych:

- GZWP nr 327 Zbiornik Lubliniec-Myszków
- GZWP nr 330 Zbiornik Gliwice

Formy ochrony przyrody:

Pomniki przyrody:

4 pomniki przyrody – Aleja Lipowa, dąb szypułkowy Emanuel, wiaz szypułkowy "Działkowiec" i dąb szypułkowy „Dąb Powstań Śląskich"

Tereny proponowane do objęcia ochroną:

2.8.4 Zbiornik Kozłowa Góra jako obszar chronionego krajobrazu;
2.8.5 Dolina Brynicy jako użytek ekologiczny;
2.8.6 Dolina Potoku spod Nakła jako użytek ekologiczny;
2.8.7 Triasowe Wzgórza w Nakle Śląskim jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
2.8.8 Triasowe Wzgórza w Świerklańcu jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
2.8.9 Warpia na Chachelskiej Górze jako stanowisko dokumentacyjne;
2.8.10 Cejmanowe Doły jako użytek ekologiczny;

Tereny lasów

Tereny gleb klas I - III

Wszystkie te powyższe uwarunkowania zostały omówione szczegółowo w rozdziale 2.4

2.9 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania zjawisk osuwiskowych, ani występowania terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

2.10 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Udokumentowane złoża kopalin zostały opisane w rozdziale 2.4.7 Zasoby Naturalne, a zasoby wód podziemnych w rozdziale 2.4.4 Wody Podziemne. Na terenie gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

2.11 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy występował tylko jeden obszar i teren górniczy ŻyglinVI/1 wyznaczony dla eksploatacji części złoża Żyglin VI. Obszar i teren górniczy ŻyglinVI/1 wygaszony został 25 kwietnia 2018 r. po zakończeniu eksploatacji. Obecnie na terenie gminy brak jest obszarów i terenów górniczych.

2.12 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPDOARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

2.14.1 Komunikacja

Na obszarze gminy występuje obecnie układ komunikacji kołowej i kształtujący się układ komunikacji rowerowej.
Istnieje linia kolejowa.

Układ komunikacji kołowej tworzony jest przez:

- drogę krajową Nr 78 prowadzącą z Chałupek do Chmielnika,
- drogi wojewódzkie tj.:
  - droga 911 - Świerklaniec - Piekary Śląskie - Bytom
  - droga 912 - Miasteczko Śląskie - Świerklaniec
- drogi powiatowe tj.:
  - droga 3241S - Świerklaniec - Miasteczko Śląskie
  - droga 3242S – Świerklaniec - Nowe Chechło - Tarnowskie Góry
  - droga 3244S - Nowe Chechło - Miasteczko Śląskie
  - droga 3245S - Świerklaniec - Piekary Śląskie
- drogi gminne, których łączna długość w gminie wynosi około 61 km,
- drogi wewnętrzne, które zapewniają dojazd do znacznej ilości działek zabudowanych budynkami.

W zakresie układu drogowego charakterystyczny jest stan nienormatywnych linii rozgraniczających dróg gminnych klasy lokalnej i dojazdowej oraz dróg wewnętrznych.

Charakterystyczny jest również brak nawierzchni bitumicznych na drogach gminnych i wewnętrznych.

Obsługę 14 linii zbiorowej komunikacji autobusowej w gminie prowadzi PKM Świerklaniec. Połączenia autobusowe i rozmieszczanie przystanków zapewniają dogodny dojazd do wszystkich sołectw, okolicznych miast, a nawet do miasta wojewódzkiego. Przez gminę przebiega ponadto linia Polskiej Komunikacji Samochodowej (PKS) relacji Zawiercie – Tarnowskie Góry oraz linia kolejowa z kilkoma pociągami kursującymi codziennie, m.in. do ośrodka powiatowego i wojewódzkiego. Obecnie komunikacja zbiorowa dobrze obsługuje obszar Gminy, jednak mając na uwadze główny cel rozwoju Świerklańca, jakim jest rozwój terenów mieszkaniowych, problem komunikacji będzie narastał. Koniecznym będzie zwiększenie ilości połączeń oraz przystanków oraz stworzenie dogodnych warunków dla transportu publicznego.

Na terenie Gminy brak jest wystarczającej liczby parkingów i miejsc postojowych, ich niedostateczna ilość odczuwalna jest zwłaszcza w rejonie Zalewu Nakło-Chechło. Również jezdnie w większości wymagają napraw i modernizacji.

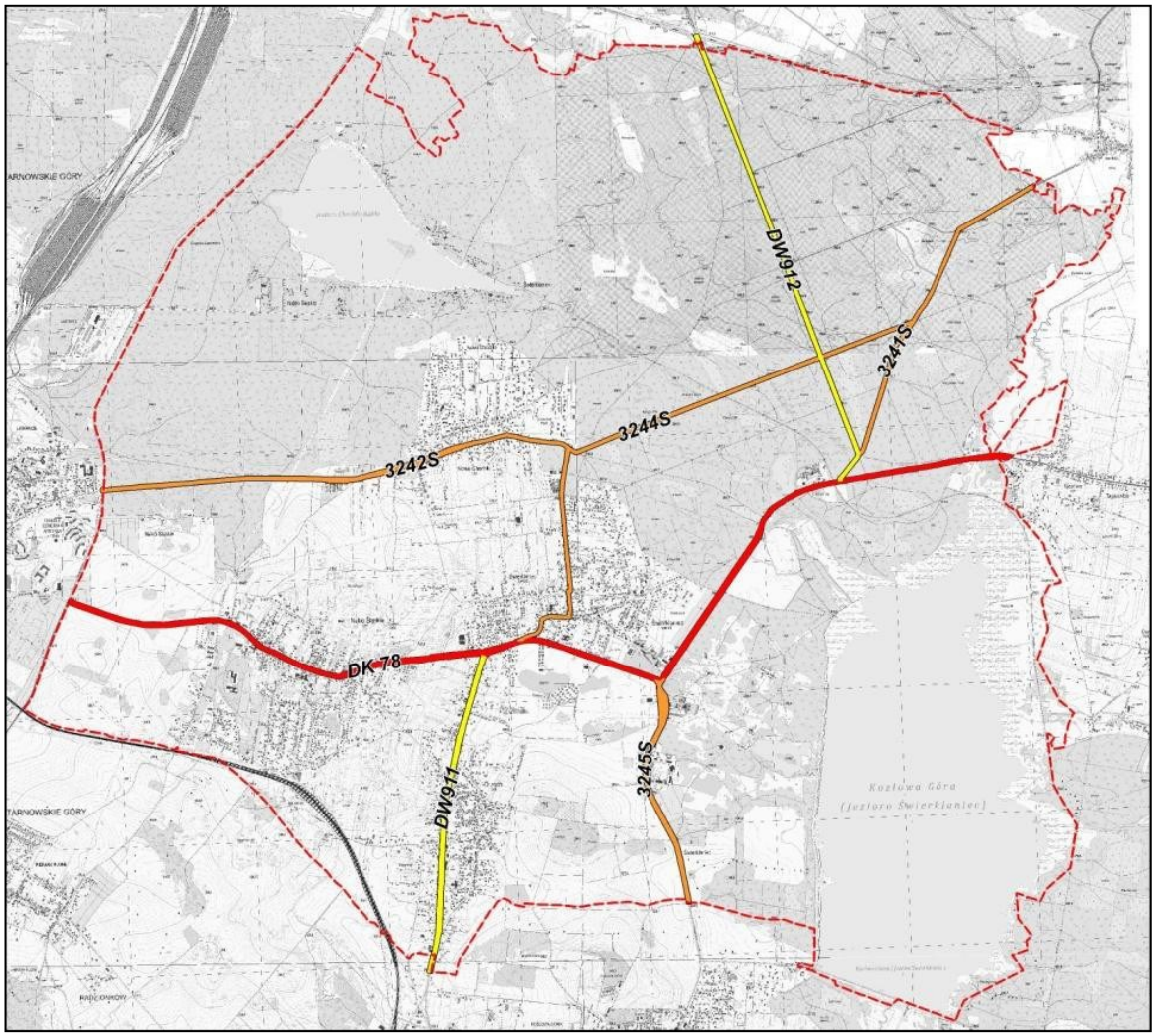

2.14.2 Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę następuje generalnie z sieci zewnętrznej, a jej dostawa pokrywa zapotrzebowanie. Niewielkie dostawy z lokalnych i własnych ujęć mają charakter uzupełniający. Z sieci mogą korzystać wszyscy mieszkańcy, a uzupełniający pobór wody do celów pitnych ze studni przydomowych może nastąpić jedynie po jej przebadaniu pod względem sanitarno-epidemiologicznym. Na terenie gminy sieć obsługiwana jest przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwo. Stan sieci ocenia się jako dobry. Poprawy i stabilizacji wymaga ciśnienie panujące w sieci co jest realizowane poprzez wybudowanie hydroforni w Nowym Chechle, a obecnie rozpoczęto działania w zakresie realizacji hydroforni dla Nakła Śląskiego.

2.14.3 Gospodarka ściekowa

Istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej i towarzyszące jej pompownie ścieków są instalacjami nowymi, stąd ich stan techniczny ocenia się jako dobry. Sieć ta w ramach aglomeracji „Świerklaniec " obejmować będzie tereny zurbanizowane wraz z parkiem w Świerklańcu i z kompleksem pałacowo-hotelowym oraz budynkiem „Kajakowni".

Ścieki z terenów poza aglomeracją, czyli terenów rekreacyjnych w rejonie zbiornika Nakło - Chechło, Ostrożnica, Bizja i Leśniczówka Nakło Śląskie oczyszczane są na przydomowych oczyszczalniach lub gromadzone są w osadnikach okresowo opróżnianych. Na temat stanu technicznego tych urządzeń brak jest informacji. W terenach aglomeracji dopuszcza się inne niż sieciowe rozwiązania jeśli takie są przesłanki ekonomiczne, a prawidłowe parametry ochrony środowiska zostaną zapewnione. Obecnie na terenie wszystkich sołectw prowadzone są prace inwestycyjne mające na celu rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Prace w sołectwach są na różnych etapach.

2.14.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną:

Całość terenów gminy ma dostęp do sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia. Sieć jest dobrze rozwinięta. Średnie napięcie doprowadzana jest do stacji transformatorowych głównie siecią kablową w północnej części gminy o napięciu 20kV, a w południowej części gminy o napięciu 6kV. W centralnej części gminy występuje odcinkowo sieć napowietrzna o napięciu 20kV.

Odrębnym zagadnieniem jest przebieg przez teren gminy tranzytowej linii wysokiego napięcia 110kV relacji Wierzbowa – Miasteczko, Tarnowskie Góry – Miasteczko, Powstańców – Tarnowskie Góry prowadzącej prąd przez gminę tranzytem, wywołującej na obszarze gminy strefę uciążliwości 2x15m, wewnątrz której może wystąpić zakaz zabudowy mieszkaniowej.

2.14.5 Zaopatrzenie w gaz

Całość gminy objęta jest dostawą gazu sieciowego. Łączna długość sieci wynosi 94.6 km w tym sieci przesyłowej 19,1 km. Ilość przyłączy do budynków wynosiła w 2015 r. 2125 szt. i obsługiwały one 7354 mieszkańców. Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i pozwala na dalsze podłączenia.

System zasilany jest z gazociągu wysokoprężnego poprzez 2 stacje redukcyjno-pomiarowe. Gazociągi wysokiego i podwyższonego średniego ciśnienia powodują uciążliwości w postaci ograniczeńw zagospodarowaniu terenu wewnątrz tzw. stref kontrolowanych.

2.14.6 Zaopatrzenie w ciepło

Ciepło dla ogrzewnictwa i uzyskania ciepłej wody użytkowej pozyskiwane jest z różnych źródeł przy zastosowaniu różnego typu paliw. Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego ogranicza gatunki spalanych paliw i określa sprawność kotłów w nowych instalacjach. W stosunku do istniejących instalacji podane są lata w których należy dokonać modernizacji kotłów.

Następuje rozwój niekonwencjonalnych źródeł energii tak dla pozyskania ciepła jak i energii elektrycznej. Równolegle winna następować termoizolacja istniejącej zabudowy, co spowoduje spadek zapotrzebowania na energię. Oba kierunki działań mogą być dofinansowane przy pomocy i ze środków rządowych i samorządowych.

2.14.7 Telekomunikacja

Istniejące sieci telefonii przewodowej są w dobrym stanie technicznym, a dostęp do nich mają różni operatorzy. Sieci bezprzewodowe obejmują swoim zasięgiem gminę poprzez stacje bazowe telefonii komórkowej, a ich stan ocenia się jako bardzo dobry.

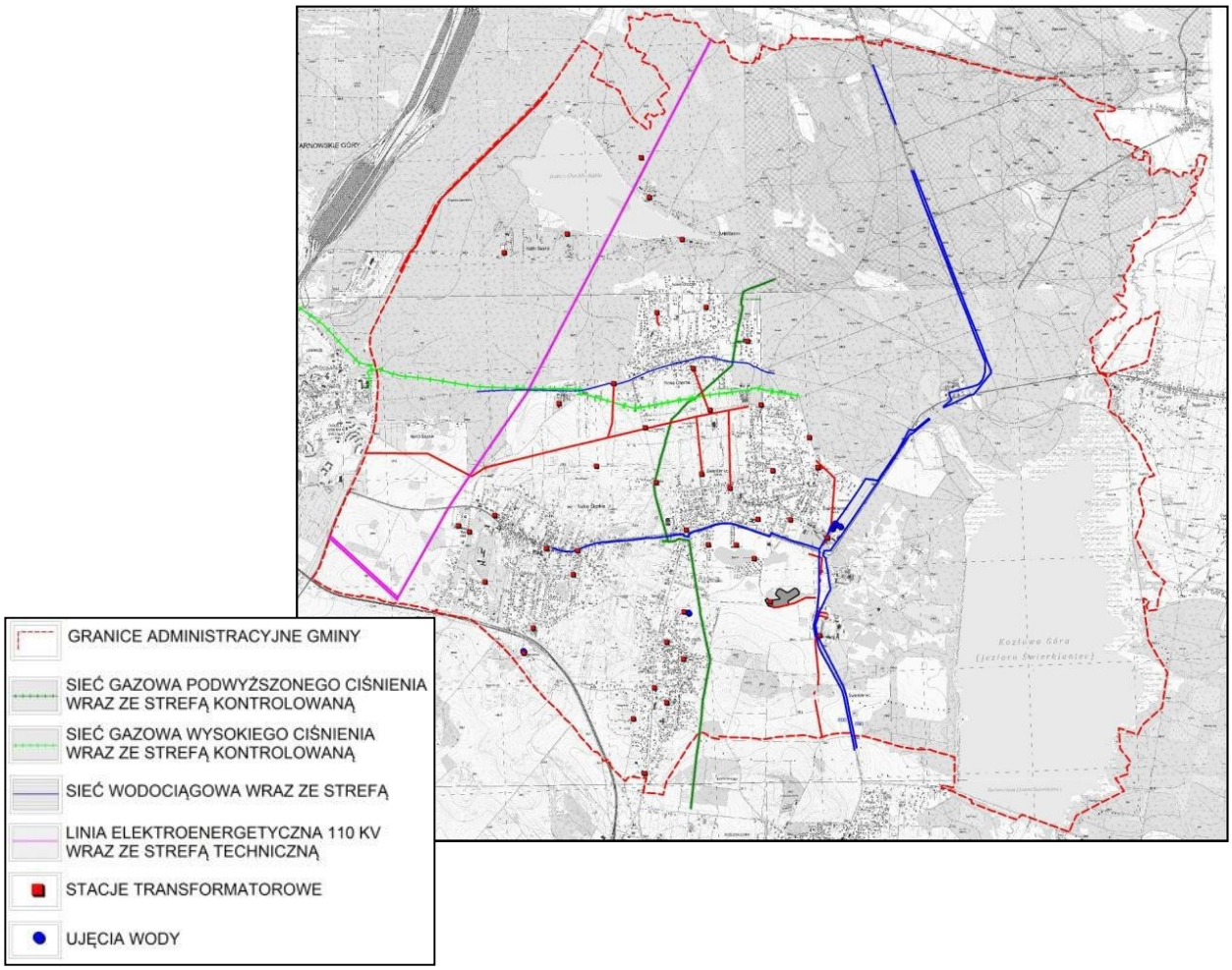

2.14.8 Odpady komunalne

Odpady komunalne na terenie gminy Świerklaniec powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (ośrodki zdrowia, szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych, zmiotki z dróg oraz placów.

Odpady komunalne z terenu gminy Świerklaniec odbierane są w postaci zmieszanej i selektywneji wywożone przez wyspecjalizowane firmy.

Zmieszane odpady komunalne pochodzące z terenu gminy Świerklaniec zostały przekazane do instalacji regionalnych oraz instalacji zastępczych wyznaczonych w *„Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego 2014"*.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Gmina Świerklaniec utworzyła w 2014 r. Punk Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Instalacje mechaniczno - biologiczne przetwarzania odpadów komunalnych MBP dla Regionu II to:

- *instalacja zarządzana* przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Katowicach,
- instalacja zarządzana przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zabrzu,
- Regionalna Instalacja do Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Gliwicach.

2.14.9 Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

Na obszarze gminy Świerklaniec nie występują aktualnie urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

W obowiązującej Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju KPZK-2030 stwierdzono, że jednym z elementów wsparcia dla dywersyfikacji źródeł energii mającym także pozytywne skutki dla zmniejszania emisji CO_2 jest zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Stwierdzono również, że ze względu na klimat Polski przy obecnych możliwościach technologicznych mniejsze znaczenie będzie miała produkcja energii elektrycznej z energii słonecznej, przy dużym znaczeniu energii solarnej do produkcji ciepła.
Z kolei z analizy danych zawartych w KPZK-2030 (mapa 20 – Zasoby energii odnawialnej) można przyjąć, że obszar Świerklańca znajduje się w granicach stref niekorzystnych dla urządzeń energii uzyskiwanej z wiatru oraz w obszarze o sumie rocznego usłonecznienia o prawdopodobieństwie 90 % od 1100 do 1200 godzin.

Oznacza to, że zasoby, cechy środowiska oraz stan zagospodarowania Świerklańca nie sprzyjają rozwojowi odnawialnych źródeł energii.

Znaczenie mogą mieć kolektory słoneczne stosowane do wspomagania instalacji grzewczych (instalacje te znajdują uzasadnienie ekonomiczne oraz ekologiczne), a także pompy ciepła i kolektory gruntowe. Wytwarzanie energii cieplnej z wykorzystaniem kolektorów słonecznych stosuje się z reguły w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz na obiektach gminnych i produkcyjnych.

2.13 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W planie zagospodarowania województwa śląskiego dla obszaru gminy zapisane są zadania służące realizacji celu publicznego p.n. "Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej DW 908" i "Budowa sieci dróg/tras rowerowych".

2.14 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, ani obszarów podatnych na występowanie lokalnych podtopień i powodzi.

CZĘŚĆ B - III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Wizja rozwoju gminy to skondensowany obraz przyszłości skrótowo prezentujący idealny obraz jej funkcjonowania. Wizja rozwoju, wyrażając społeczne oczekiwania wobec gminy, ma trafić do jej mieszkańców, którzy aktywnie włączą się w jej realizację wraz z władzami samorządowymi.

Zgodnie z opracowaną w gminie strategią rozwoju określa się następującą wizję rozwoju przestrzennego gminy:

GMINA WYKORZYSTUJĄCA DLA ROZWOJU POŁOŻENIE W POBLIŻU WAŻNYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH, DOGODNE POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNE ORAZ WALORY KULTUROWE I PRZYRODNICZE

Ustala się następujące cele strategiczne zmierzające do osiągnięcia tak założonej wizji gminy:

C1
- Rozwój funkcji rekreacyjnej i wypoczynkowej w oparciu o obszar Parku w Świerklańcu i kompleks wokół "Zalewu Nakło - Chechło" z uwzględnieniem ochrony wartości kulturowych i przyrodniczych, poprawa ich atrakcyjności poprzez tworzenie różnych form wypoczynku i rekreacji.

C2
- Wskazanie obszaru dla kształtowania centrum gminy z atrakcyjnym placem przestrzeni publicznej.

C3
- Wzmocnienie i zachowanie powiązań struktury przyrodniczej gminy z terenami otaczającymi o tej samej funkcji oraz ochrona terenów rolnych w południowej i południowo - zachodniej części gminy przed zabudową.

C4
- Wykorzystania bliskości lokalizacji portu lotniczego Katowice - Pyrzowice, węzła autostradowego „Pyrzowice" na autostradzie A1 oraz położenia i powiązań w Metropolii Górnośląsko - Zagłębiowskiej dla rozwoju terenów mieszkaniowychw uzupełnieniu struktury osadniczej w obszarach urbanizacji gminy oraz umożliwienie rozwoju obszarów i stref różnych działalności usługowych i produkcyjnych.

C5
- Rewitalizacja obszaru zbiornika wodnego "Kozłowa Góra" jako ponadlokalnego źródła zaopatrzenia w wodę i obszaru o wartościach krajobrazowych z ograniczoną dostępnością dla rekreacji.

C6
- Wykluczenie lub ograniczenie urbanizacji na kierunkach powiązań struktury przyrodniczej gminy z terenami otaczającymi o tej samej funkcji w celu zachowania walorów bioklimatycznych gminy i przeciwdziałania skutkom jej urbanizacji.

Realizacja powyższej wizji rozwoju i celów strategicznych prowadziła będzie do zmian w przeznaczeniu terenów w długookresowym rozwoju gminy w perspektywie najbliższych 30 lat.

Zgodnie z przyjętą metodą sporządzania studium, stan struktury przestrzennej oraz kierunki jej zmian projektowane są w układzie obszarów polityki przestrzennej. Obszary polityki przestrzennej tworzone są poprzez wydzielające się przestrzennie tereny o podobnych cechach funkcjonalnych i podobnych uwarunkowaniach rozwoju, na których zakłada się rozwój różnych nie wykluczających się funkcji przy założeniu funkcji podstawowej.

Realizacja celów i dążenie do realizacji wizji rozwoju gminy wiąże się z przekształceniami struktury przestrzennej gminy. Przekształcenia te będą się dokonywaływ ramach następujących obszarów polityki przestrzennej:

- obszar **U1** - kształtowania centrum gminy,
- obszary **U2** - usługowe,
- obszary **UM** - usługowo - mieszkaniowe,
- obszary **MU1** - mieszkaniowo - usługowe,
- obszary **MU2** - mieszkaniowe,
- obszary **MU3** - mieszkaniowe z zabudową rolniczą,
- obszary **U2/OP2** – usługowe z terenem parku,
- obszary **PU** - produkcyjno - usługowe,
- obszar **US** - rekreacyjno - wypoczynkowy,
- obszar **WS** - zbiornika wodnego "Kozłowa Góra",
- obszar **OP1** - parku historycznego,
- obszary **ZL** - obszarów leśne i zadrzewień
- obszary **BR** - obszary rolnicze,
- obszary **ZC** - tereny cmentarzy wraz z terenami w odległości 50 m od ich granic,
- obszary **KD** - główne arterie drogowe.
- obszar **IK** – tereny infrastruktury komunalnej

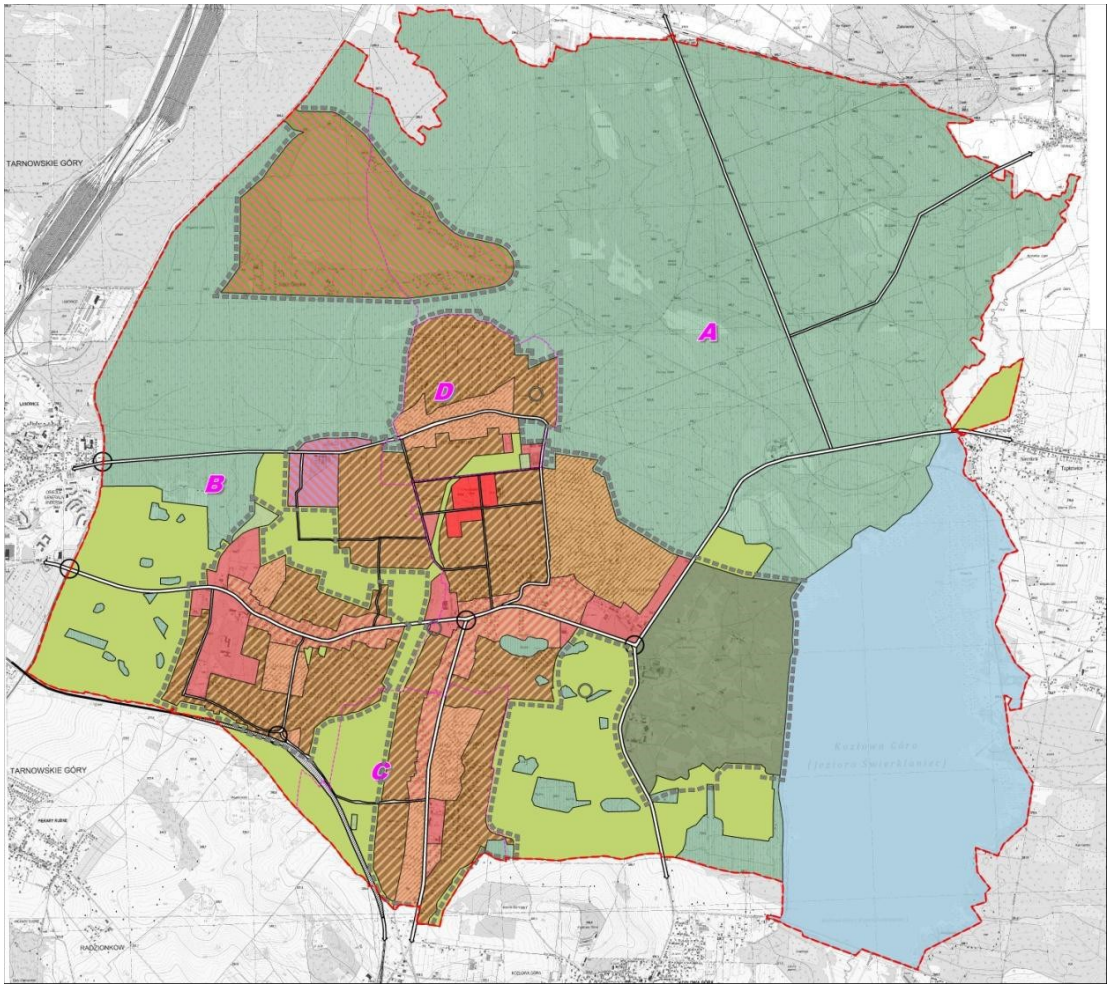

W układzie całej gminy powyższe obszary zajmują następujące powierzchnie:

Tabela Nr 25.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	Powierzchnia [ha]	% powierzchni ogólnej gminy
U1 - kształtowania centrum gminy, w tym obszar przestrzeni publicznej	14,50	0,32
U2 - usługowe	77,90	2,13
U2/OP2 – usługowe z terenem parku	3,2	0,7
UM - usługowo - mieszkaniowe	84,17	1,83
MU1 - mieszkaniowo - usługowe	83,30	1,86
MU2 - mieszkaniowe	445,84	9,45
MU3 - mieszkaniowe z zabudową rolniczą	76,18	1,55
PU - produkcyjno - usługowe	21,31	0,48
US - rekreacyjno - wypoczynkowy	209,19	4,70
WS - zbiornika wodnego "Kozłowa Góra"	611,42	14,01
OP1 - parku historycznego	187,94	4,20
ZL - obszarów leśne i zadrzewień	2004,23	44,60
BR - obszary rolnicze	567,7	12,69
ZC - tereny cmentarzy wraz z terenami w odległości 50 m od ich granic	5,21	0,10
KD - główne arterie drogowe	80,72	1,80
IK – tereny infrastruktury komunalnej	0,5	0,01
razem	4472,81	100,0

Porównując zestawienia powierzchni podane w powyższej tabeli Nr 25, z powierzchniami zestawionymi w tabeli Nr 1 dotyczącymi stanu zagospodarowania terenów, oraz wyliczonymi w pkt 2.8.3.1 zapotrzebowaniami na nową zabudowę (zestawionymi w tabeli Nr 22), stwierdza się:

- tereny wskazane dla rozwoju funkcji mieszkaniowej gminy, przy założeniach przyjętych w studium odpowiadają potrzebom, gdyż w studium wskazano około 26,0 ha nowych terenów dla realizacji tej funkcji,
- tereny wskazane dla funkcji usługowej gminy są odpowiadające potrzebom, gdyż na około 115,0 ha terenów istnieje możliwość lokalizacji nowych obiektów związanych z tą funkcją,
- zgodnie z projektem strategii rozwoju gminy na lata 2014 - 2020 jednym z jej najbardziej uzasadnionych kierunków rozwoju jest turystyka i rekreacja. Wskazano znaczną powierzchnię obszarów polityki przestrzennej, na której ten kierunek może być (w różnym stopniu intensywności) rozwijany. Są to obszary US, WS i OP1 w łącznej powierzchni około 1023,7 ha, przy czym obszary ZL mają być również wykorzystywane dla turystyki rowerowej,
- tereny wskazane dla nowych działalności produkcyjnych i aktywności gospodarczych wynoszą około 84,0 ha, co bilansuje się z potrzebami w zakresie zapewnienia miejsc pracy w gminie.

Generalnie planuje się następujące zmiany w strukturze przestrzennej gminy:

- kształtowanie centrum gminy w północnej części sołectwa Świerklaniec w centralnym obszarze jednostki osadniczej na osi północ - południe jej rozwoju z wyznaczeniem obszaru przestrzeni publicznej,
- rozwój terenów mieszkaniowych w uzupełnieniu istniejącej struktury osadniczej,
- uzupełnienie zabudowy usługowej i usługowo - mieszkaniowej na osi wschód - zachód wzdłuż drogi Nr 78,
- powiększenie obszarów z możliwością kształtowania pasm bioklimatycznych i utrzymania terenów rolniczych,
- powiększenie obszarów związanych ze rekreacją i wypoczynkiem,
- przyjmuje się, że w przypadku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ostateczne decyzje administracyjne mogą stanowić przesądzenie terenowe dla poszczególnych obszarów.

Kierunki zmian w poszczególnych sołectwach są następujące:

a) <u>sołectwo Świerklaniec:</u>

- wyznaczenie terenów kształtowania centrum gminy w północnej części sołectwa Świerklaniec z wyznaczeniem obszaru przestrzeni publicznej,
- wyznaczenie terenów rekreacyjno wypoczynkowych wokół zalewu "Nakło - Chechło",
- rozwój pasma zabudowy mieszkaniowej w obszarze pomiędzy ulicą Górną a 3 Maja oraz przy ulicy Wiosennej, przy czym rozwój zabudowy w tym obszarze organizowany będzie z uwzględnieniem etapowania przyrostu terenów przeznaczonych do zabudowy,
- możliwość uzupełnienia jednostek struktury urbanistycznej w ciągu istniejących ulic,
- utrzymanie istniejącego historycznego parku w Świerklańcu powiązanym krajobrazowo ze zbiornikiem wodnym "Kozłowa Góra" oraz wskazanie obszarów parku leśnego i parkowo - usługowego dla rozwoju szczególnych funkcji o znaczeniu ponadlokalnym,
- utrzymanie terenów rolniczych w południowej części sołectwa dla ochrony gleb klasy III,

b) <u>sołectwo Nakło Śląskie:</u>

- wyznaczenie terenów aktywności gospodarczej związane z dogodnym położeniem przy drodze powiatowej,
- powiększenie terenów usługowych przy ulicy Powstańców z uwzględnieniem istniejących terenów sportowo - rekreacyjnych,
- rozwój pasma zabudowy mieszkaniowej w obszarze przy ulicy Marii Konopnickiej i Sławomira Mrożka, przy czym rozwój zabudowy w tym obszarze organizowany będziez uwzględnieniem etapowania przyrostu terenów przeznaczonych do zabudowy,
- możliwość uzupełnienia jednostek struktury urbanistycznej w ciągu istniejących ulic,
- zachowanie z możliwością powiększenia istniejącego cmentarza przy ulicy Cmentarnej,
- powiększenie obszarów z możliwością kształtowania pasm bioklimatycznych i utrzymania terenów rolniczych dla ochrony gleb klasy III w południowej części sołectwa,

c) sołectwo Orzech:
- możliwość uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej tworzącej obecną strukturę urbanistyczną,
- rozwój pasma zabudowy mieszkaniowej w obszarze po zachodniej stronie ulicy Bytomskiej, przy czym rozwój zabudowy w tym obszarze organizowany będziez uwzględnieniem etapowania przyrostu terenów przeznaczonych do zabudowy,
- możliwość uzupełnienia jednostek struktury urbanistycznej w ciągu istniejących ulic,
- powiększenie obszarów z możliwością kształtowania pasm bioklimatycznych i utrzymania terenów rolniczych dla ochrony gleb klasy III w południowej części sołectwa,

d) sołectwo Nowe Chechło:
- możliwość uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej tworzącej obecną strukturę urbanistyczną,
- możliwość uzupełnienia jednostek struktury urbanistycznej w ciągu istniejących ulic,
- powiększenie terenów usługowych przy ulicy Akacjowej i 3 Maja,
- zachowanie z możliwością powiększenia istniejącego cmentarza przy ulicy Akacjowej.

3.2 KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

3.2.1 Ustalenia ogólne dotyczące kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Niezależnie od ustalonych w studium kierunków rozwoju gminy oraz zasad zagospodarowania poszczególnych jego obszarów ustalonych w pkt 3.2.2., w polityce przestrzennej samorządu, na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stosowane będą następujące zapisy ustaleń ogólnych:

UO1 W celu zapewnienia elastyczności w stosowaniu ustaleń studium, zakłada się możliwość tolerancji wskazanych w ustaleniu UO.4 wskaźników urbanistycznych w zakresie 30 % ich wartości.

UO2 Dopuszcza się przy tworzeniu regulacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, uszczegółowienia wydzielenia poszczególnych ustalonych w studium obszarów polityki przestrzennej, jeżeli jest to uzasadnione warunkami i potrzebami lokalnymi oraz cechami terenów oraz pod warunkiem, że nienaruszony zostanie generalny ustalonyw studium kierunek zagospodarowania przestrzennego w danym obszarze polityki przestrzenneji w sytuacjach, gdy nie będzie to kolizyjne z planowanym rozwojem systemu komunikacyjnego gminy.

UO3 Ustalenia studium odzwierciedlają dalekosiężną wizję zagospodarowania gminy. Dopuszcza się więc, jej etapową realizację poprzez utrzymanie w ustaleniach planów miejscowych istniejącego sposobu zagospodarowania terenu oraz etapowe przeznaczenie do zabudowy terenów wskazanych w studium do urbanizacji. Etapowość powinna hamować tendencję do rozpraszania zabudowy. W tym zakresie należy również ograniczać lokalizację zabudowy na terenach rolnych III klasy, które w układzie funkcjonalno-przestrzennym gminy nadal pełniły będą funkcje rolnicze.

UO4 Z zastrzeżeniem UO5 dla wyliczenia chłonności terenów wskazanych do zabudowy oraz potrzebw zakresie ich obsługi ustala się następujące wskaźniki urbanistyczne, jako wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

UO4.1 Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy:
a) dla zabudowy mieszkaniowej niskiej – 0,4
b) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 0,4
c) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 0,8
d) dla zabudowy usługowej – 1,0
e) dla zabudowy przemysłowo-składowej – 1,2

UO4.2 Minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej:
a) dla zabudowy mieszkaniowej niskiej – 50 %
b) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 50 %
c) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 40%
d) dla zabudowy usługowej – 20 %
e) dla zabudowy przemysłowo-składowej – 15 %

UO4.3 Maksymalna wysokość zabudowy podana w metrach i w liczbie kondygnacji (z dopuszczeniem dominant wysokościowych w miejscach ustalonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego):
a) dla zabudowy mieszkaniowej niskiej – 12,5/3
b) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 10,5/3
c) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 18/5 budynki, 30 budowle
d) dla zabudowy usługowej i przemysłowo-składowej – 18/5 budynki, 30 budowle.

UO5 Dla niektórych obszarów polityki przestrzennej ustalono indywidualne wskaźniki urbanistyczne, które w poniższych tabelach oznaczono jako:
- WIZ - maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy,
- PUZ - minimalny procentowy udział powierzchni biologicznie czynnej,
- MWZ - maksymalna wysokość zabudowy.

W poniższych tabelach zestawiono kierunki zagospodarowania poszczególnych obszarów polityki przestrzennej wyrażające koncepcję rozwoju struktury przestrzennej gminy.

Poza wskazaniami dotyczącymi wiodącego, przeważającego kierunku zagospodarowania poszczególnych obszarów w zestawieniach określono również wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów jako wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wybór przeznaczenia terenu we wskazanym obszarze polityki przestrzennej nastąpi w planach zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu warunków i potrzeb lokalnych.

Zastosowane w zestawieniach określenia i wskaźniki oznaczają:

- zabudowa mieszkaniowa niska - to budynki mieszkalne o wysokości do 3 kondygnacji nadziemnych włącznie,
- maksymalna intensywność zabudowy - to wskaźnik powierzchni całkowitej kondygnacji nadziemnych zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej,

- minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki – to udział procentowy powierzchni gruntu rodzimego oraz wód powierzchniowych, a także 50 % sumy powierzchni tarasów i stropodachów nie mniejszej niż 10 m^2 urządzonych jako trawniki lub kwietniki na podłożu zapewniającym im naturalną wegetację, w odniesieniu do działki budowlanej,
- minimalna liczba miejsc parkingowych dla samochodów osobowych – to minimalna liczba miejsc parkingowych, która została podana dla niektórych kategorii przeznaczenia terenów,
- zieleń urządzona – to parki, ogrody, zieleń towarzysząca obiektom budowlanym, zieleńce, arboreta, alpinaria, grodziska, kurhany,
- zabudowa rolnicza – jest to zabudowa tworzona przez budynki, budowle i urządzenia związane z produkcją rolniczą i obsługą rolnictwa, w tym przez zabudowę zagrodową,
- budynki użyteczności publicznej – to budynki przeznaczone do wykonywania funkcji: administracji państwowej i samorządowej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, odnowy biologicznej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, poczty i telekomunikacji oraz inne ogólnodostępne budynki przeznaczone do wykonywania podobnych funkcji.

3.2.2 Ustalenia dotyczące przeznaczeń i wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów poszczególnych obszarów polityki przestrzennej

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
U1 - obszar kształtowania centrum gminy	Ustala się usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.U1 Obiekty użyteczności publicznej, kultury, gastronomii, handlu, zdrowia, administracji i inne usługi o znaczeniu ogólnogminnym. I.2.U1 Zieleń urządzona i obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe. I.3.U1 Place, w tym plac tworzący główną przestrzeń publiczną dla mieszkańców gminy, chodniki, przejścia piesze, ciągi pieszo - jezdne. I.4.U1 Zabudowa mieszkaniowo-usługowa i mieszkaniowa w uzupełnieniu zabudowy usługowej w/g ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (m.p.z.p.). I.5.U1 Inne elementy zagospodarowania przestrzennego i małej architektury oraz umożliwiające organizację imprez okolicznościowych. I.6.U1 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym parkingi dla samochodów osobowych i rowerów.	II.1.U1 Wskaźniki urbanistyczne: WIZ - 3,0 PUZ - 10 % MWZ - 20,0 Z dopuszczeniem dominanty wysokościowej do 50,0 m, której lokalizacja wymaga ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (m.p.z.p.) II.2.U1 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.3.U1 Przy lokalizacji nowych budynków wielorodzinnych należy uwzględnić ich odległość od budynków jednorodzinnych, w celu przeciwdziałania konfliktom przestrzennym oraz ograniczeniom dotyczącym nasłonecznienia.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
U2 – obszary usługowe	Ustala się usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.U2 Budynki usługowe i rzemieślnicze z towarzyszącą funkcją mieszkaniową (za wyjątkiem terenów położonych w strefie uciążliwości drogi krajowej). I.2.U2 Budynki i obiekty użyteczności publicznej. I.3.U2 Obiekty i urządzenia obsługi samochodów, w tym parkingi i stacje paliw. I.4.U2 Tereny sportu i rekreacji. I.5.U2 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.U2 Zieleń urządzona i obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe. I.7.U2 W planach zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się zachowanie istniejących rodzinnych ogrodów działkowych.	II.1. U2 Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2. U2 Miejsca postojowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji. II.3. U2 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.4. U2 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
U2/OP2 – obszary Usługowe z terenem parku	Ustala się usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.U2 Budynki usługowe i teren parku, zieleni urządzonej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej I.2.U2 Budynki i obiekty użyteczności publicznej. I.3.U2 Teren parku, zieleni urządzonej I.4.U2 Tereny sportu i rekreacji. I.5.U2 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.U2 obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe.	II.5. U2 Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3; II.6. U2 Miejsca postojowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji. II.7. U2 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.8. U2 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
UM – obszary usługowo - mieszkaniowe	Ustala się usługowo -mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1. UM Budynki usługowe, użyteczności publicznej i budynki sakralne. I.2. UM Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, takze z towarzyszącymi usługami o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie, oraz zabudowa mieszkaniowo-usługowa. I.3. UM Obiekty towarzyszące zabudowie usługowej, jednorodzinnej i wielorodzinnej, jak: garaże dla samochodów osobowych, budynki gospodarcze, mała architektura, magazyny, miejsca postojowe dla samochodów osobowych. I.4.UM Tereny sportu i rekreacji. I.5. UM Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6. UM Możliwość zachowania obiektów i urządzen związanych z działalnością produkcyjną i rzemieślniczą, pod warunkiem uwzględnienia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego I.7. UM Zieleń urządzona, obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe.	II.1. UM Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2. UM Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.3. UM Przy lokalizacji nowych budynków wielorodzinnych należy uwzględnić ich odległość od budynków jednorodzinnych, w celu przeciwdziałania konfliktom przestrzennym oraz ograniczeniom dotyczącym nasłonecznienia. II.4. UM Na terenach wzdłuż drogi krajowej zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. II.5. UM Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
MU1 – obszary mieszkaniowo - usługowe	Ustala się mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.MU1 Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna o gabarytach budynków jednorodzinnych, także z towarzyszącymi usługami i obiektami drobnej wytwórczości o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie, oraz zabudowa mieszkaniowo-usługowa. I.2.MU1 Budynki użyteczności publicznej i budynki sakralne. I.3.MU1 Obiekty towarzyszące zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej, jak: garaże dla samochodów osobowych, budynki gospodarcze, mała architektura, miejsca postojowe dla samochodów osobowych. I.4.MU1 Tereny sportu i rekreacji. I.5.MU1 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.MU1 Możliwość zachowania obiektów i urządzeń związanych z działalnością produkcyjną i rzemieślniczą, pod warunkiem uwzględnienia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego I.7.MU1 Zieleń urządzona, obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe.	II.1. MU1 Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2. MU1 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.3. MU1 Przy lokalizacji nowych budynków wielorodzinnych należy uwzględnić ich odległość od budynków jednorodzinnych, w celu przeciwdziałania konfliktom przestrzennym oraz ograniczeniom dotyczącym nasłonecznienia. II.4. MU1 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
MU2 – obszary mieszkaniowe	Ustala się mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.MU2 Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna o gabarytach budynkow jednorodzinnych. I.2.MU2 Usługi podstawowe wyłącznie w budynkach mieszkalnych. I.3.MU2 Budynki użyteczności publicznej i budynki sakralne. I.4.MU2 Obiekty towarzyszące zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej, jak: garaże dla samochodów osobowych, budynki gospodarcze, mała architektura, miejsca postojowe dla samochodów osobowych. I.5.MU2 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.MU2 Zieleń urządzona, obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe.	II.1. MU2 Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2. MU2 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.3. MU2 Przy lokalizacji nowych budynków wielorodzinnych należy uwzględnić ich odległość od budynków jednorodzinnych, w celu przeciwdziałania konfliktom przestrzennym oraz ograniczeniom dotyczącym nasłonecznienia. II.4. MU2 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium. II.5.MU2 Zakazuje się lokalizacji obiektów drobnej wytwórczości i związanych z działalnością produkcyjną i rzemieślniczą.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
MU3 – obszary mieszkaniowe z zabudową rolniczą	Ustala się mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.MU3 Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, także z towarzyszącymi usługami o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie, oraz zabudowa mieszkaniowo-usługowa. I.2.MU3 Zabudowa zagrodowa wraz z budynkami i urządzeniami służącymi prowadzeniu działalności rolniczej pod warunkiem uwzględnienia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. I.3.MU3 Budynki użyteczności publicznej i budynki sakralne. I.4.MU3 Obiekty towarzyszące zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej, jak: garaże dla samochodów osobowych, budynki gospodarcze, mała architektura, miejsca postojowe dla samochodów osobowych. I.5.MU3 Obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.MU3 Możliwość zachowania obiektów i urządzeń związanych z działalnością produkcyjną i rzemieślniczą, pod warunkiem uwzględnienia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego I.7.MU3 Zieleń urządzona, obiekty małej architektury i ścieżki rowerowe.	II.1. MU3 Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2. MU3 Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.3. MU3 Przy lokalizacji nowych budynków wielorodzinnych należy uwzględnić ich odległość od budynków jednorodzinnych, w celu przeciwdziałania konfliktom przestrzennym oraz ograniczeniom dotyczącym nasłonecznienia. II.4. MU3 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy – przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
PU – obszary produkcyjno - usługowe	Ustala się wielofunkcyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego dla różnych form aktywności gospodarczych z przewidywanymi przeznaczeniami terenów wymagających zagospodarowania w uporządkowanych niekolizyjnych relacjach: I.1.AG Obszary działalności usługowej handlu i różnego typu wytwórczości. I.2.AG Obiekty usług. I.3.AG Obiekty przemysłowe, bazy, składy, magazyny. I.4.AG Obiekty i urządzenia obsługi komunikacji kołowej oraz garaże. I.5.AG Zieleń urządzona, parkingi, drogi wewnętrzne, chodniki. I.6.AG Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunalnej. I.7.AG Tymczasowe składowanie odpadów komunalnych pod warunkiem uwzględnienia ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. I.8.AG Zakaz lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii	II.1.AG Wskaźniki urbanistyczne zgodnie z ustaleniami ogólnymi UO4.1÷UO4.3. II.2.AG Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
US – obszar rekreacyjno - wypoczynkowy	Ustala się rekreacyjno - wypoczynkowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.US Zabudowa usługowa dla potrzeb rekreacji, wypoczynku i sportu wraz z usługami towarzyszącymi – gastronomicznymi, handlowymi, hotelowymi oraz usługami kultury. I.2.US Obiekty i urządzenia sportowo – rekreacyjne i rehabilitacyjne (np. baseny, boiska, trasy narciarstwa biegowego i do uprawiania nordic walking, trasy i ścieżki rowerowe itp.). I.3.US Urządzenia i budowle sportu i rekreacji realizowane na powierzchni wody. I.4.US Wody powierzchniowe, I.5.US Zieleń urządzona, obiekty małej architektury. I.6US Obiekty i urządzenia umożliwiające parkowanie samochodów oraz przechowywanie sprzętu związane z uprawianiem sportu i rekreacji. I.7.US Zabudowa domami rekreacyjnymi. I.8.US Zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 30 % istniejącej kubatury. I.9.US Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.	II.1.US Obszar wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w ramach którego wskazana zostanie powierzchnia dopuszczona do realizacji obszaru rekreacyjno - wypoczynkowego, na którym ustalone zostaną wskaźniki: • dla zabudowy usługowej: WIZ - 0,8 PWZ - 30 % MWZ - budynki z dachami płaskimi - 9,0 m - budynki z dachami spadzistymi - 12,0 m, • dla zabudowy sportu i rekreacji: WIZ - 0,8 PWZ - 50 % MWZ - budynki z dachami płaskimi - 9,0 m - budynki z dachami spadzistymi - 12,0 m, • dla pozostałej zabudowy: WIZ - 0,3 PWZ - 40 % MWZ - budynki z dachami płaskimi - 5,0 m - budynki z dachami spadzistymi - 7,5 m. II.2.US Ustala się wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej 52% dla całego obszaru US - rekreacyjno - wypoczynkowego ustalonego w studium, w tym: - wody powierzchniowe - 42% - zieleń urządzona - 10%. II.3US Każdy teren przeznaczony do zabudowy musi mieć zapewniony dostęp do drogi publicznej. II.4. US Dla zabudowy mieszkaniowej - dopuszcza się jedynie utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej w dniu uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Świerklaniec. II.5. US Nakazuje się utrzymanie funkcji przyrodniczych obszaru i ochronę rzadkich gatunków roślin i zwierząt. II.6. US W projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy w jak największym stopniu chronić pasy trzcinowisk i przybrzeżnych szuwarów zbiornika Nakło-Chechło przed przeznaczeniami terenu, które mogłyby narazić je na degradację i zniszczenie.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
WS – obszar zbiornika wodnego "Kozłowa Góra"	Ustala się przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego oraz rewitalizację obszaru z ograniczoną dostępnością dla funkcji rekreacyjnej z przewidywanymi przeznaczeniami: I.1.WS Tereny wód powierzchniowych zbiornika z dopuszczeniem wykorzystywania dla sportów wodnych i wędkarstwa. I.2.WS Trasy, ścieżki rowerowe i spacerowe na obwałowaniu i obrzeżach zbiornika.	II.1.WS Dopuszcza się budowę, przebudowę i rozbudowę budowli, urządzeń i instalacji służących zabezpieczaniu przeciwpowodziowemu oraz powierzchniowemu ujmowaniu wód do celów gospodarczych.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
OP1 - obszar parku historycznego	Ustala się zachowanie i zagospodarowanie przestrzenne w kierunku kształtowania zieleni parkowej z zachowaniem wartości kulturowych i historycznych obszaru z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.O P1 Zieleń urządzona: parki, ogrody, zieleń towarzysząca obiektom budowlanym, zieleńce. I.2. OP1 Wody powierzchniowe. I.3. OP1 Istniejąca zabudowa z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia nowymi budynkami użyteczności publicznej, wg ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. I.4. OP1 Drogi wewnętrzne, trasy i ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe, trasy narciarstwa biegowego połączone z trasami na obszarach ZL i BR. I.5. OP1 Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej. I.6.OP1 W planach zagospodarowania przestrzennego jako tymczasowego przeznaczenia terenów możliwość zachowania istniejących rodzinnych ogrodów działkowych. I.7.OP1 Możliwość utworzenia parku kulturowego zgodnie i na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.	II.1. OP1 W planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić "Plan funkcjonalno - użytkowy zarządzania Parkiem w Świerklańcu" zapisany w projekcie "Strategii rozwoju gminy Świerklaniec do roku 2014 - 2020". II.2. OP1 Ustala się, że wskaźniki zagospodarowania terenów t.j. minimalna i maksymalna intensywność zabudowy, minimalny procent powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalna wysokość zabudowy i maksymalny procent zabudowy na poszczególnych terenach i działkach budowlanych ustalonych w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego muszą wynikać z nawiązania do istniejących i byłych form zabudowy historycznej oraz miejsca ich odtworzenia jako kontynuacji założenia historycznego. II.3. OP1 W planie zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się możliwość lokalizacji wieży widokowej o wysokości do 30,0 m w rejonie określonym orientacyjnie na rysunku studium. II.4. OP1 Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium.

ymbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZL – obszary leśne i zadrzewień wyłączone z zabudowy	Ustala się przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem istniejących gruntów leśnych i z możliwością powiększenia ich powiązań z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1.ZL Roślinność leśna – zwarte zespoły drzewostanów. I.2.ZL Urządzenia obsługi leśnictwa. I.3.ZL Urządzenia służące turystyce – w tym szlaki piesze i rowerowe. I.4.ZL Sieci i obiekty infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej. I.5.ZL Możliwość utrzymania istniejącej zabudowy z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia wg ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. I.6.ZL Możliwość utrzymania istniejącego zagospodarowania	II.1.ZL Dopuszcza się przebudowę, nadbudowę, modernizację i remont istniejącej zabudowy z zachowaniem następujących wskaźników: WIZ - 0,4, PWZ – 50%, MWZ - 12,5 m.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
BR – obszary rolnicze wyłączone z zabudowy	Ustala się przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów: I.1. BR Zachowanie naturalnego przebiegu rzek i potoków. I.2. BR Zachowanie zieleni łęgowej , leśnej i zadrzewień oraz stawów. I.3. BR Możliwość realizacji nowych terenów rekreacji - budowa dróg i ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, w tym możliwość budowy kładek i mostków na ich trasie. I.4.BR Możliwość powiększenia istniejących cmentarzy. I.5. BR Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. I.6.BR Możliwość utrzymania istniejącej Zabudowy i zagospodarowania I.7.BR Zachowanie i możliwość uzupełnienia enklaw zieleni leśnej i śródpolnej. I.8.BR Tworzenie nowych układów zadrzewień śródpolnych jako łączników ekologicznych systemu przyrodniczego gminy oraz nowych obszarów leśnych. I.9.BR Możliwość wyznaczenia trenów zieleni urządzonej dla obszarów sąsiadujących z terenami mieszkaniowymi.	II.1. BR W zagospodarowaniu terenów należy w jak największym stopniu zachować ich naturalny charakter. II.2. BR Dopuszcza się przebudowę, nadbudowę, rozbudowę i modernizację istniejącej zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem następujących wskaźników: WIZ - 0,4, PWZ – 50%, MWZ - 12,3 m. II.3. BR Dopuszcza się remont, przebudowęi modernizację zabudowy usługowej i produkcyjnej. II.4. BR Zakazuje się nadbudowy i rozbudowy oraz budowy nowych obiektów zabudowy usługowej i produkcyjnej. II.4.BR Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych zgodnie z pkt 3.3 i pkt 3.4 ustaleń studium. II.5.BR Nakaz utrzymania skupin zieleni wysokiej występującej oazowo na obszarze rolniczym.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZC - tereny cmentarzy wraz z granicą terenów w odległości 50 m	Cmentarze. I.1.ZC Nowe miejsca pochówku. I.2.ZC Zieleń urządzona. I.3.ZC Obiekty uzupełniające podstawowe użytkowanie – domy pogrzebowe, kaplice, obiekty gospodarcze i usługowe. I.4.ZC Drogi wewnętrzne, parkingi dla samochodów osobowych i autobusów. I.5.ZC Budowle, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej.	II.1.ZC Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3.3 i 3.4

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
KD – obszary głównych arterii drogowych	Ustala się komunikacyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami: I.1.KD Zachowanie dróg klasy "główna ruchu przyspieszonego", "główna", "zbiorcza" i "lokalna" w aktualnych wydzieleniach własnościowych z wskazaniem ich dostosowania do parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi. I.2.KD Możliwość realizacji nowych odcinków i skrzyżowań dróg klasy "zbiorczej" i "lokalnej" zgodnie z przepisami odrębnymi.	Zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi dróg publicznych

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej gminy - przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów oraz wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
IK – tereny infrastruktury komunalnej	Lokalizowanie wszelkich budnków, budowli i urządzeń związanych z realizacją zadać związanych z infrastrukturą komunalną I.1.IK Tereny infrastruktury komunalnej. I.2.ZC Zieleń urządzona. I.4.ZC Drogi wewnętrzne, parkingi I.5.ZC Budowle, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej.	---

3.3 OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Ochrona przyrody i krajobrazu

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy:

a) przeciwdziałać rozpraszaniu się zabudowy w celu ochrony występujących tu kompleksów rolnych i leśnych,

b) zaplanować rozwój urbanistyczny w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie,

c) chronić przed zabudową tereny stanowiących korytarze ekologiczne (doliny cieków, pola i łąki, tereny leśne, parki),

d) zachować istniejące i tworzyć nowe zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne.

Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

W zakresie ochrony systemu wód powierzchniowych tworzonego przez cieki układu hydrograficznego Brynicy oraz wód podziemnych ustala się:

a) ograniczanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie systemu wód powierzchniowych bez uregulowanej gospodarki ściekowej;

b) ograniczanie funkcji rolniczej w zakresie upraw rolniczych w bezpośrednim sąsiedztwie systemu wód powierzchniowych na rzecz użytków zielonych;

c) zachowanie oraz odtworzenie integralnej sieci cieków wodnych;

d) wprowadzanie zapisów oraz kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej w sposób ograniczający stopień regulacji cieków i zbiorników wodnych;

e) wprowadzanie zapisów przeciwdziałających zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych na terenach nie posiadających kanalizacji;

f) zakaz lokalizowania zabudowy i innych działalności wywołujących degradację szaty roślinnej w strefie do 5 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych;

g) zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych;

h) wprowadzanie zapisów oraz kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej umożliwiającej w sposób optymalny rozbudowę systemu kanalizacji.

Ochrona powietrza

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy ustalić:

a) zapisy gwarantujące stosowanie proekologicznych wysokosprawnych źródeł energii cieplnej, charakteryzujących się brakiem lub niską emisją substancji do powietrza;

b) wprowadzanie zapisów umożliwiających realizację termomodernizacji budynków;

c) kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ograniczającej nadmierny ruch samochodowy na terenach zabudowanych, w szczególności z funkcją mieszkalną oraz usług sportu i rekreacji;

d) kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz systemu komunikacyjnego w sposób ograniczający skutki związane z ruchem tranzytowym.

Ochrona przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem niejonizującym

Ochrona przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem niejonizującym wymaga podjęcia następujących działań:

a) określanie standardów akustycznych zgodnie z przepisami odrębnymi dla poszczególnych kategorii terenów;

b) strefowanie zabudowy, tj. w sąsiedztwie źródeł ponadnormatywnego odziaływania akustycznego lokalizowanie funkcji, dla których nie zostały ustalone standardy akustyczne zgodnie z przepisami odrębnymi lub będzie możliwe ich dotrzymanie;

c) lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w odległościach od ciągów komunikacyjnych zapewniających ograniczenie uciążliwości przez nie generowanych;

d) stosowanie barier i przegród akustycznych od ciągów komunikacyjnych, ograniczających generowane przez nie uciążliwości;

e) planowanie zieleni stanowiącej izolację na styku funkcji konfliktowych pod względem akustycznym;

f) planowanie ciągów komunikacyjnych w sposób umożliwiający realizację nawierzchni generującej minimalną uciążliwość akustyczną;

g) kształtowanie funkcji w sposób eliminujący lokalizowanie zabudowy w granicach pól elektromagnetycznych od linii średniego i wysokiego napięcia oraz stacji elektromagnetycznych;

h) ograniczanie w sposób zgodny z przepisami odrębnymi lokalizacji anten telefonii komórkowej;

i) uwzględnienie zjawisk związanych z promieniowaniem niejonizującym.

Złoża kopalin i warunki ich eksploatacji

1. Zgodnie z ustawą Prawo górnicze i geologiczne w studium ujawniono następujące udokumentowane złoża, obszary i tereny górnicze:

Tabela 6 Udokumentowane złoża kopalin gminy Świerklaniec

ID Midas	Złoże/	Obszar Górniczy/ Teren górniczy	Kopalina	Zasoby geologiczne bilansowe[13]	Stan zagospodarowania
228	Pole Brynica	-	Piaski podsadzkowe	10843 tys. m^3	Złoże rozpoznane szczegółowo
236	Chechło	-	Piaski podsadzkowe	45876 tys. m^3	Eksploatacja złoża zaniechana
5107	Żyglin IV	-	Kruszywa naturalne	b.d.	Eksploatacja złoża zaniechana
17508	Żyglin VI	-	Kruszywa naturalne	6835 tys. t	Eksploatacja części złoża zaniechana Koncesja: 2331/OS/2016 Data wydania: 2016-09-27 Termin ważności: 2051—12-31 Termin wygaszenia: 2018-04-25 Użytkownik: Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe;"BUD-LAS" sp. z o.o.

[13] Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2016 r., PIG, Warszawa 2017 r.

Granice złóż przedstawiono na rysunku studium Nr 2.

2. Szczegółowe informacje na temat wykazanych w tabeli złóż kopalin - część „A": rozdział: 2.4. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego: 2.4.7 Zasoby naturalne.
3. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ujawniać udokumentowane złoża kopalin oraz uwzględniać aktualne czynniki geologiczno-górnicze związane z eksploatacja prowadzoną w obszarach i terenach górniczych.
4. Eksploatacja kopalin nie może naruszyć przeznaczenia terenu określonego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Prawne formy ochrony wartości przyrodniczych

1. Na terenie gminy w myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku utworzono następujące formy ochrony przyrody:
   - Aleja Lipowa znajduje się w Nakle Śląskim po obu stronach ul. Lipowej. Drzewa zostały uznane pomnikiem przyrody Rozporządzeniem nr 38/97 Wojewody Katowickiego z dnia 27 lutego 1997r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomniki przyrodypojedynczych tworów przyrody żywej na terenie gmin: Katowice, Ornontowice, Rudziniec, Sośnicowice, Świerklaniec, Wojkowice (Dz. Urz. nr 6, poz. 51). Ochroną objęte są 82 drzewa.
   - Drugim pomnikiem przyrody na terenie gminy jest dąb szypułkowy „Emanuel" o obwodzie 420 cm. Dąb ten został objęty ochroną na podstawie Uchwały nr XXII/127/16 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 28 stycznia 2016 roku w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Emanuel". Drzewo znajduje się w sołectwie Świerklaniec, w rejonie ul. Wiosennej, na działce nr 695/6.
   - Trzecim pomnikiem przyrody jest wiaz szypułkowy "Działkowiec" o obwodzie 143 cm. Wiąz został objęty ochroną na podstawie Uchwała nr XLIX/362/21 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 30 września 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Działkowiec". Drzewo znajduje się w sołectwie Nakło Śląskie, ul. Dzierżonia 4, dz. ew. nr 590/16, obręb Nakło Śląskie, k.m.1
   - Czwartym pomnikiem przyrody na terenie gminy jest dąb szypułkowy „Dąb Powstań Śląskich" o obwodzie 90 cm. Dąb ten został objęty ochroną na podstawie Uchwała nr XLV/341/21 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody "Dąb Powstań Śląskich". Drzewo znajduje się w sołectwie Nowe Chechło, ul. Lasowicka, dz. ew. nr 1671/1, obręb Chechło Nowe, k.m. 1.
2. W miejscowym planie należy respektować ograniczenia nałożone przez rozporządzenia powołujące te formy ochrony przyrody.
3. Gmina Świerklaniec posiada duży potencjał przyrodniczy (doliny cieków, śródpolne zadrzewienia, stare meandry, ślady dawnej eksploatacji tzw. warpia), nie do końca jeszcze poznany. Obszary o których wiadomo obecnie, że posiadają delegację ustawową do utworzenia form ochrony przyrody to:
   1) Zbiornik Kozłowa Góra jako obszar chronionego krajobrazu;
   2) Dolina Brynicy jako użytek ekologiczny;
   3) Dolina Potoku spod Nakła jako użytek ekologiczny;
   4) Triasowe Wzgórza w Nakle Śląskim jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
   5) Triasowe Wzgórza w Świerklańcu jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
   6) Warpia na Chachelskiej Górze jako stanowisko dokumentacyjne;
   7) Cejmanowe Doły jako użytek ekologiczny;

   Powyższą listę nie należy traktować jako zamkniętą, powinna ona być aktualizowana w miarę postępu poznania zasobów przyrodniczych gminy. Wymienione powyżej tereny należy obejmować formami ochrony przyrody oraz chronić przed zabudową w mpzp.
3. Zaleca się wyznaczenie obszarowych form ochrony przyrody i ustalenie dla nich indywidualnych form ochrony dla obszarów o cennych wartościach przyrodniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi,

w zależności od potrzeb, uwarunkowań lokalnych i możliwości oraz nowych odkryć przyrodniczych na terenie gminy.

3.4 OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej odbywać się będzie poprzez:

- ochronę obiektów i założeń wpisanych do rejestru zabytków,
- ochronę obiektów i założeń ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków,
- ochronę stanowisk archeologicznych,
- strefy "K" ochrony krajobrazu.

Na obszarze gminy Świerklaniec znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków i wskazane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Wykaz tych obiektów znajduje się w pkt 2.5.2 i 2.5.3 niniejszego dokumentu.

Ponadto na obszarze gminy występuje szereg zabytków archeologicznych, które wykazane zostały w pkt 2.5.4 niniejszego dokumentu.

Zakres ochrony konserwatorskiej obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dla obiektów wymienionych w pkt 2.5.3 ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, zakres ich ochrony obejmuje bryły budynków, spadki dachów, detal architektoniczny i historyczną stolarkę z możliwością jej wymiany przy złym stanie technicznym na analogiczną.

Przy remontach tych obiektów wymagane jest stosowanie materiałów tradycyjnych , takich jak: drewno, kamień, cegła, dachówka ceramiczna. Obowiązuje zakaz stosowania sidingów, blach trapezowych, blach falistych, dociepleń zewnętrznych, okładzin z płytek gresowych.

Dopuszcza się lokowanie reklam w formie szyldów wyłącznie na poziomie parteru i w sposób harmonizujący z zabudową. W planach miejscowych należy ustalić zakaz wieszania bilbordów na powyższych obiektach.

Nowa zabudowa lokalizowana w otoczeniu obiektów wymienionych w pkt 2.5.3 winna nawiązywać wysokością, linią zabudowy i spadkami połaci dachowych do zabudowy zabytkowej. Należy również chronić zieleń komponowaną istniejącą w otoczeniu obiektów zabytkowych. Na historycznych cmentarzach ochronie podlegają: układ kompozycyjny, zieleń komponowana i krzyże.

Wymienione w pkt 2.5.4 stanowiska archeologiczne wraz z najbliższym otoczeniem stanowią strefy ochrony konserwatorskiej. W celu ochrony wartości naukowych i poznawczych zabytków archeologicznychw planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego wokół stanowisk archeologicznych należy wyznaczyć strefy ochrony konserwatorskiej w następujących zakresach:

- dla stanowisk o lokalizacji punktowej, jako obszar o promieniu 50 m, którego środkiem jest stanowisko,
- dla stanowisk o indywidualnie wyznaczonych granicach - jako obszar powtarzający kształt stanowiska i poszerzony o 50 m.

Na terenach stref wyznaczonych w powyższy sposób w planach miejscowych należy wprowadzić przepisy:

- uzależniające prowadzenie robót ziemnych lub zmianę dotychczasowej działalności, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku - od przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony zabytków,
- zakazujące przeprowadzenie działań niszczących, naruszających strukturę gruntu tj. głęboką orkę, prace związane z eksploatacją powierzchniową, niwelacją terenu i nasadzeniami drzew.

Obszar strefy "K" - ochrony krajobrazu obejmuje tereny:

1) parku w Świerklańcu, teren otwarty przylegający od północy do terenu parku Świerklaniec, wzdłuż drogi krajowej 78, obszar po zachodniej stronie ulicy Parkowej do ulicy Sobieskiego wraz z Triasowymi Wzgórzami w Świerklańcu do południowej granicy gminy i dalej obszar po wschodniej stronie ulicy Parkowej, przylegający od południa do terenu parku Świerklaniec,
2) po dawnym parku w Nakle Śląskim obejmujący murowane ogrodzenie parku oraz tereny pomiędzy ulicami Powstańców, Dzierżonia, Sportowców i Brzozową do ogrodów działkowych.

W granicach tej strefy należy:

- zachować historyczną kompozycję układów zieleni,
- zachować osie kompozycyjne i powiązania widokowe,
- zachować zieleń w postaci skupin i oaz w krajobrazie,
- utrzymać istniejącą zabudowę i zagospodarowanie z możliwością modernizacji oraz nawiązać w nowych i uzupełniających elementach do zasad historycznej kompozycji zespołu,
- utrzymać zasadniczy układ ulic, placów, ciągów pieszych i alejek.

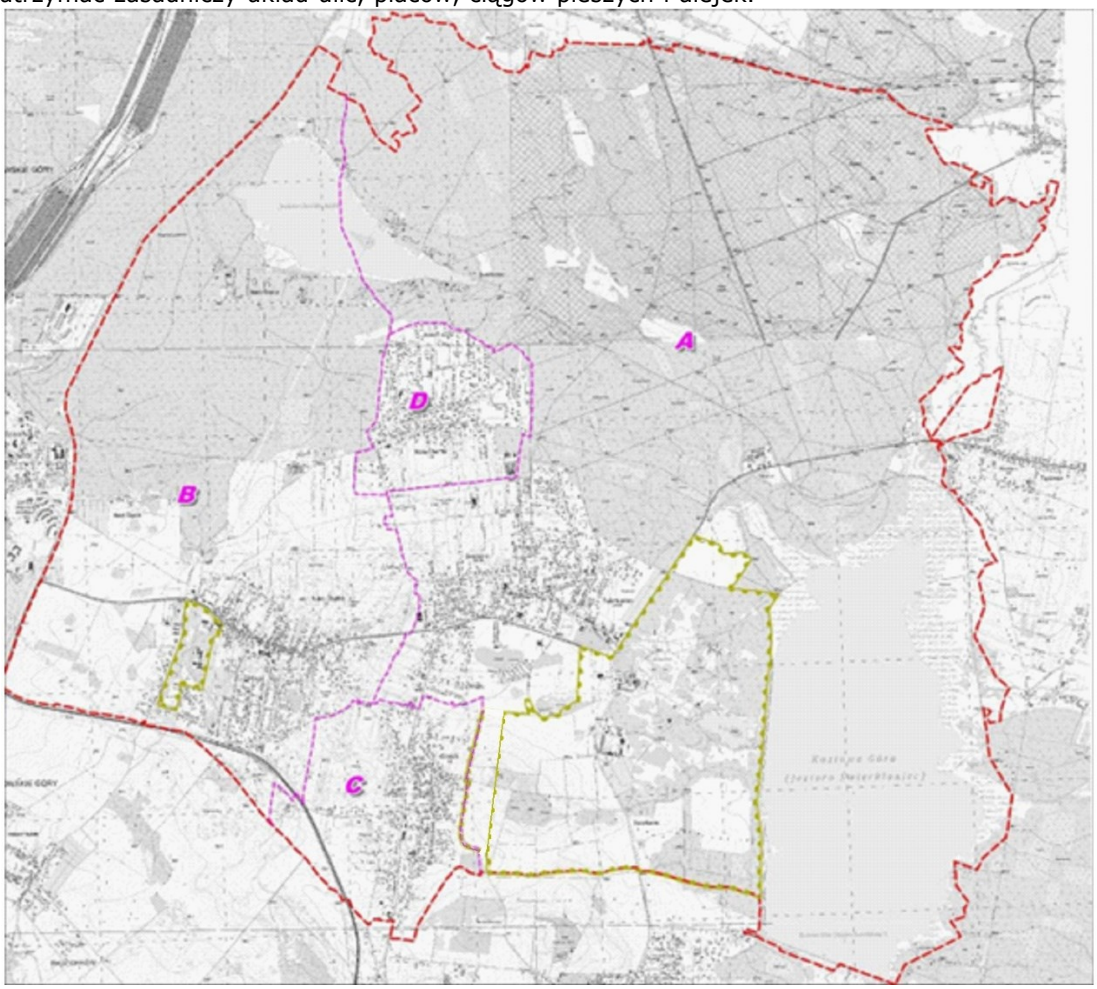

GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY

STREFY "K" - OCHRONY KRAJOBRAZU

Na obszarze gminy nie stwierdzono - zgodnie z przepisami odrębnymi - występowania dóbr kultury współczesnej i krajobrazów priorytetowych określonych przez audyt krajobrazowy.

3.5 KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

3.5.1 Komunikacja

Na obszarze gminy występuje obecnie układ komunikacji kołowej i kształtujący się układ komunikacji rowerowej.

Istnieje linia kolejowa.

Układ komunikacji kołowej tworzony jest przez:

- drogę krajową Nr 78 prowadzącą z Chałupek do Chmielnika,
- drogi wojewódzkie tj.:
  - droga 911 - Świerklaniec - Piekary Śląskie - Bytom
  - droga 912 - Miasteczko Śląskie - Świerklaniec
- drogi powiatowe tj.:
  - droga 3241S - Świerklaniec - Miasteczko Śląskie
  - droga 3242S – Świerklaniec - Nowe Chechło - Tarnowskie Góry
  - droga 3244S - Nowe Chechło - Miasteczko Śląskie
  - droga 3245S - Świerklaniec - Piekary Śląskie

- drogi gminne, których łączna długość w gminie wynosi około 61 km,
- drogi wewnętrzne, które zapewniają dojazd do znacznej ilości działek zabudowanych budynkami.

Układ komunikacji kołowej na terenie gminy tworzony będzie przez:

- drogę krajową Nr 78,
- drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne wg wykazu zamieszczonego w pkt 2.14.1 niniejszego dokumentu,
- drogi wewnętrzne we władaniu prywatnym.

  Na rysunku kierunków rozwoju naniesiono planowane alternatywne przebiegi – obwodnice – w ciągu DK 78 I DK 11. Planuje się realizację nowych, bezkolizyjnych przebiegów dróg jednakże ostateczny przebieg nie został jeszcze zatwierdzony.

Planuje się następujące kierunki przekształceń komunikacji kołowej na terenie gminy:

- modernizację parametrów dróg powiatowych,
- przebieg projektowanych dróg i ulic należy skonkretyzować w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem uwarunkowań terenowych, prawnych, technicznych oraz przepisów odrębnych.

Ustala się następujące klasy dróg:

- droga krajowa - klasa GP - "główna ruchu przyspieszonego",
- drogi wojewódzkie - klasa G - "główna",
- drogi powiatowe:
  - DP3245S - klasa G - "główna",
  - DP3241S, DP3242S - klasa Z - "zbiorcza",
  - DP3244S - klasa D - "dojazdowa",
- drogi gminne: klasa L - "lokalna" i D - "dojazdowa".

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jako dokument określający kierunek rozwoju może określić wytyczne do planów miejscowych w zakresie rozwijania tego systemu gminy. W związku z tym w planach miejscowych w gminie Świerklaniec należy przeciwdziałać obsłudze komunikacyjnej nowych terenów zabudowy poprzez służebności drogowe, oraz ustalić przepisy dotyczące normatywnych parametrów dojazdów i dróg wewnętrznych, które nie będą wydzielone w planie.

Na terenie gminy istnieją czynne linie kolejowe: Nr 127 Radzionków - Tarnowskie Góry, Nr 128 Radzionków - Nakło Śląskie i Nr 131 Chorzów Batory - Tczew. Wzdłuż tych linii budowane będą obiekty radiokomunikacyjne oraz światłowodowe łącza internetowe, w ramach projektu "budowa infrastruktury systemu ERTMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach NPW ERTMS". Planuje

się modernizację układu torowego linii Nr 131, budynku stacji Nakło Śląskie wraz z przebudową i budową nowych obiektów inżynieryjnych, likwidacją starego i budową nowego przejazdu kolejowego wraz z drogami dojazdowymi.

Planowana jest rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej Nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie.

Na rysunku studium pokazano przebiegi głównych szlaków i dróg rowerowych w gminie. Tworzony system komunikacji rowerowej poza znaczeniem komunikacyjnym powiązań różnych rejonów gminy ma również duże znaczenie jako funkcja rekreacyjna. Dlatego w nawiązaniu do dróg i ścieżek rowerowych planuje się rozwijanie zaplecza komunikacji rowerowej w formie miejsc odpoczynku, małej gastronomii, wypożyczalni i naprawy rowerów.

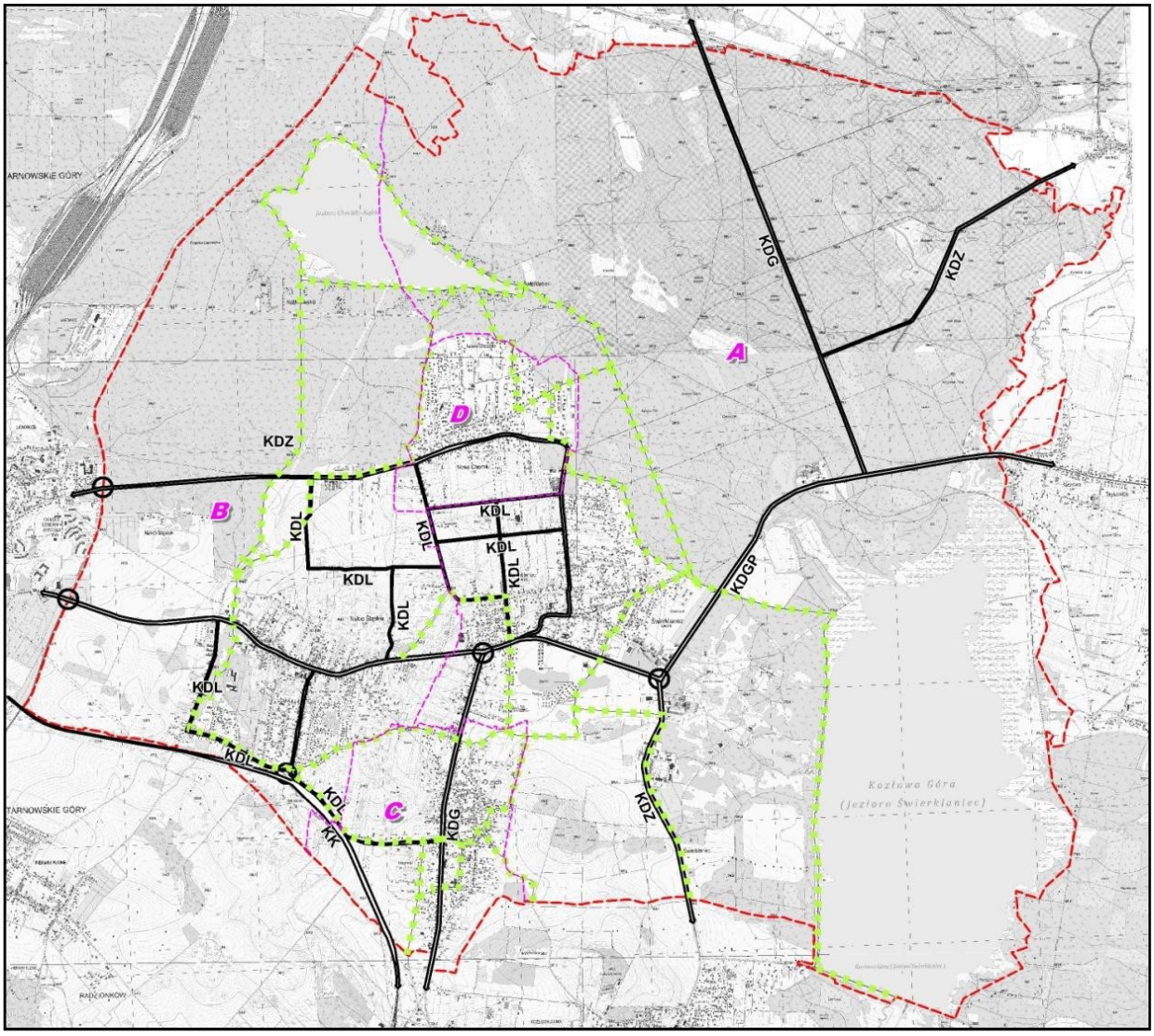

GŁÓWNE ARTERIE DROGOWE WG KLAS
PROJEKTOWANA TRASA ROWEROWA
GŁÓWNE MIEJSCA POWIĄZAŃ DROGOWYCH
LINIA KOLEJOWA

Funkcjonowanie drogi krajowej 78 wywołuje uciążliwości akustyczne na tereny gminy położone po północnej i południowej stronie jej przebiegu.

Na rysunku studium Nr 2 pokazano zasięg emisji hałasu, w którym nie należy sytuować nowych terenów podlegających ochronie przed hałasem zgodnie z przepisami odrębnymi.

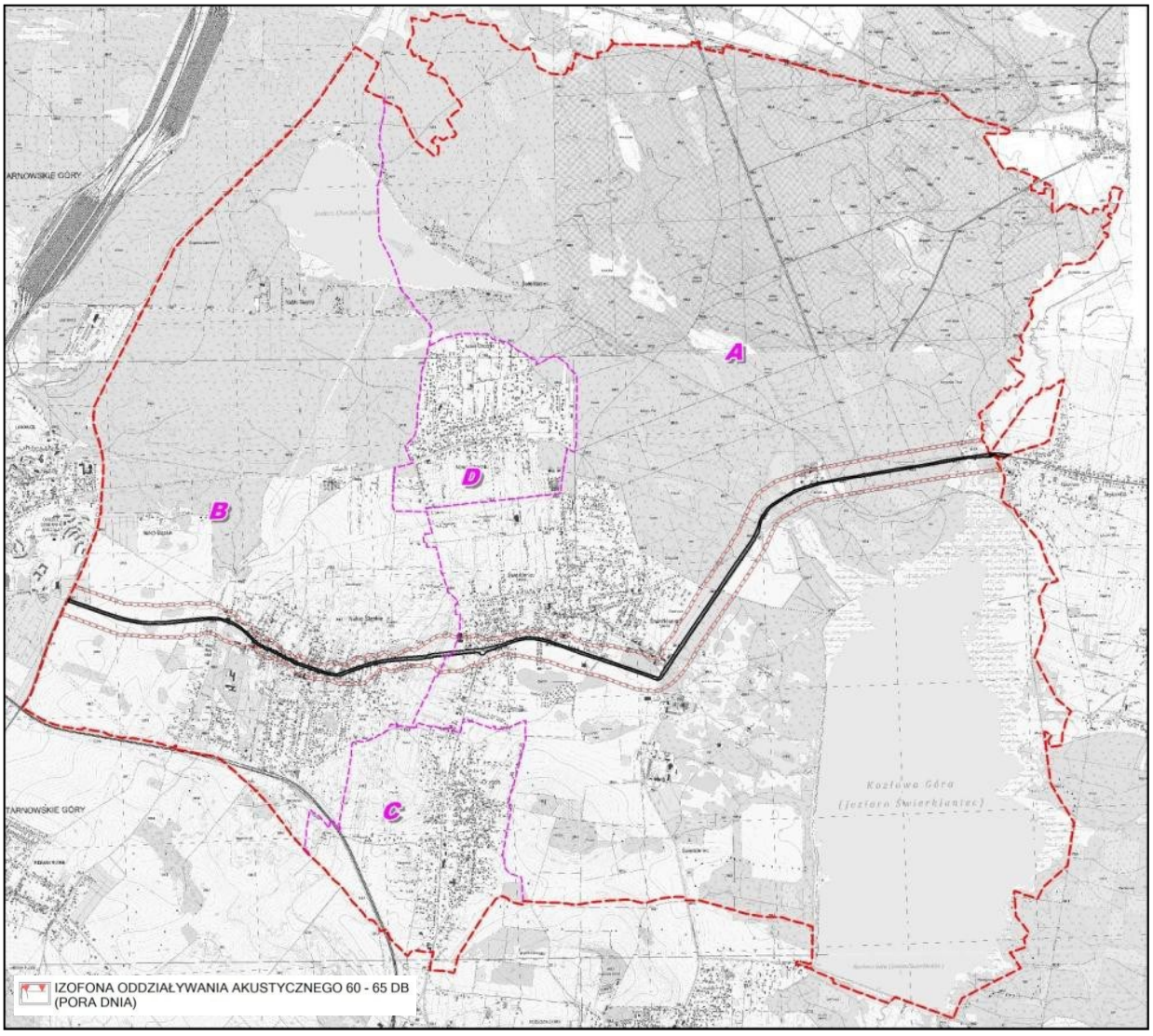

3.5.2 Zaopatrzenie w wodę

Gmina zaopatrywana jest w wodę z kilku kierunków z poza granicy przy niewielkim uzupełniającym poborze z własnego terytorium. Trwają prace nad stabilizacją prawidłowego ciśnienia w sieci poprzez budowę hydroforni. Sieć końcówkowa winna być w miarę możliwości przekształcana w układ pierścieniowy oraz wyposażona w hydranty do zewnętrznego gaszenia pożarów zgodnie z przepisami przeciwpożarowymi. Należy podkreślić, że na obszarze gminy położony jest zbiornik wody „Kozłowa Góra"i jest to rezerwuar wody dla ujęcia „Bobrowniki". Z tego ujęcia prowadzą też wodę tranzytem rurociągi ø 1000 i ø 600 biegnące południkowo przez wschodni obszar gminy i mogą być zwiększonym źródłem poboru wody.

Uzupełniającą formą zasilania do celów gospodarczych i pitnych po przebadaniu wody pod względem przydatności do celów spożywczych może być pobór wody ze studni przydomowych.

3.5.3 Gospodarka ściekowa

Gmina posiada własną oczyszczalnię ścieków, która po przebudowie może przyjąć ścieki z niewielkimi wyjątkami z obszaru całej gminy. Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej pozwoli na przyłączenia kolejnych odbiorców. Na terenach nie należących do aglomeracji, jak i tam gdzie w chwili obecnej brak jest sieci kanalizacyjnej, należy stosować zbiorniki okresowo opróżniane lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

3.5.4 Zaopatrzenie w gaz

Utrzymuje się dalsze zaopatrzenie gminy w gaz ziemny z sieci średnioprężnej i niskoprężnej dostarczanego poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe. Zewnętrzna dostawa następuje z tranzytowego gazociągu wysokoprężnego relacji Tworzeń - Tworóg, co pozwala regulować ilość dostarczanego gazu na obszar gminy. Jako dodatkowe źródło pozyskiwania gazu utrzymuje się dostawę gazu płynnego propan-butan.

3.5.5 Zaopatrzenie w ciepło

Zapewnienie ciepła do celów ogrzewania oraz przygotowania posiłków i ciepłej wody użytkowej utrzymywać się będzie w oparciu o indywidualne i grupowe systemy grzewcze. Dominująca forma spalania paliw stałych uzupełniana będzie o spalanie paliw płynnych, gazowych, z energii elektrycznej lub tzw. niekonwencjonalnych źródeł energii. Całość działań winna być zgodna z ustaleniami Uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego.

Drugim kierunkiem działania w zakresie ciepłownictwa jest ograniczanie jego zapotrzebowania poprzez ocieplanie budynków i wymianę stolarki okiennej.

3.5.6 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Utrzymuje się jako kierunek dostawy energii elektrycznej zaopatrzenie siecią średniego napięcia z sąsiednich miast. Energia dostarczana jest do stacji transformatorowych, na których następuje obniżenie napięcia i dostarczenie energii do odbiorców. Wzrost zapotrzebowania może być pokryty poprzez wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy lub poprzez budowę nowych stacji.

Utrzymuje się przebieg linii 110kV prowadzącej prąd tranzytem bez odbioru mocy na terenie gminy.

3.5.7 Telekomunikacja

W okresie kierunkowym oczekuje się dalszego rozwoju sieci telekomunikacyjnych jak i teleinformacyjnych tak w technologii przewodowej jak i bezprzewodowej umożliwiającej dostawę połączeń telekomunikacyjnych oraz Internetu.

3.5.8 Gospodarka odpadami komunalnymi

Utrzymuje się obowiązujący na obszarze gminy system selektywnej zbiórki odpadów z ich wywozem poza obszar gminy poprzez wyspecjalizowane firmy. Gminny punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych zlokalizowany jest w Świerklańcu przy ulicy Wiosennej (w sąsiedztwie terenu oczyszczalni ścieków).

3.5.9 Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Możliwość stosowania odnawialnych źródeł energii (OZE) jest na obszarze gminy Świerklaniec silnie ograniczona (potencjał odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego oceniany jest w specjalistycznych opracowaniach jako niski). Zasoby i cechy środowiska nie sprzyjają rozwojowi odnawialnych źródeł energii. Na terenie gminy dopuszcza się stosowanie odnawialnych źródeł energii o maksymalnej mocy 500kW. Dla wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych maksymalna moc wynosi 1000kW. Na terenach produkcyjnych i usługowych dopuszcza się stosowanie odnawialnych źródeł energii o mocy bez ograniczeń.

3.6 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Inwestycje o znaczeniu lokalnym mają na celu wytworzenie nowych środków trwałych lub rozwijania istniejących, służących społeczności gminy. Przewiduje się zatem następujące obszary lokalizacji inwestycji o znaczeniu lokalnym:

- obszary mieszkaniowe wyznaczone dla zabudowy, wymagające realizacji dróg lokalnych i dojazdowych oraz ciągów pieszojezdnych,
- obszary wymagające budowy lub rozbudowy sieci infrastruktury technicznej,
- obszary wskazane dla nowych działalności gospodarczych.

3.7 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1

W planie zagospodarowania województwa śląskiego dla obszaru gminy zapisane są zadania służące realizacji celu publicznego p.n. "Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej DW 908", zlokalizowanej poza granicami Gminy Świerklaniec, ale przylegającej do północno - zachodniej granicy gminy. Droga ta przebiega wzdłuż obszarów leśnych w oddaleniu od terenów zabudowanych, nie powodując negatywnych wpływów na jakość życia mieszkańców. Ponadto zapisano zadania p.n. "Budowa sieci dróg/tras rowerowych" oraz wskazano przebieg kolei wąskotorowej zlokalizowanej poza granicami Gminy Świerklaniec. Ponadlokalnymi inwestycjami będą również inwestycje związane z realizacją dróg krajowych nr 78 i 11.

3.8 OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M^2 ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W granicach Gminy Świerklaniec, na mocy obowiązujących przepisów prawa, nie występują tereny, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy przewiduje się możliwości lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 w obrębie skrzyżowania drogi krajowej DK 78 i drogi powiatowej 3245S zgodnie z oznaczeniem graficznym na rysunku studium.

W studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

3.9 OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Na terenie gminy obowiązuje kilkanaście punktowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla pozostałych terenów wydawane są decyzje o warunkach zabudowy. Takie działania prowadzą do chaosu przestrzennego i rozpraszania zabudowy. Dlatego za wskazane uznaje się sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec dla poszczególnych sołectw.

Gmina zamierza dodatkowo sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu Parku Świerklanieckiego,

Jak wynika z pkt 3.8 wskazane jest sporządzenie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych gminy. W związku z tym proponuje się, że poza już uzyskanymi zgodami (w ramach obowiązujących i sporządzanych planów miejscowych) potrzebne zmiany przeznaczenia terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne jako wymagające uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na takie przeznaczenie wyznacza się obszary, obejmujące grunty rolne klas I–III. Łączna powierzchnia tych obszarów wynosi blisko 45 ha.

3.10 KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Wyznacza się tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obejmujące kompleksy użytków rolnych. Na tych terenach proponuje się następujące sposoby zagospodarowania i użytkowania terenów:

- prowadzenie zrównoważonej i ekologicznej gospodarki rolnej,
- utrzymanie łąk, pastwisk i zadrzewień,
- ochrona gleby i wód,
- tworzenie ciągów zadrzewień śródpolnych,
- tworzenie stref buforowych na styku z terenami przeznaczonymi do zabudowy.

Gospodarkę leśną na terenie gminy należy prowadzić według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji,
- powiększenia zasobów leśnych gminy,
- zachowania różnorodności biologicznej lasów,
- ochrony zasobów wodnych w lasach,
- utrzymania produkcyjnej zasobności lasów i żywotności ekosystemów leśnych.

3.11 OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, ani obszarów podatnych na występowanie lokalnych podtopień i powodzi.

3.12 OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

1. Na terenie gminy nie ustanowiono filarów ochronnych. Na terenie gminy na dzień dzisiejszy nie występują formy eksploatacji kopalin, które powodowałyby konieczność wyznaczenia filarów ochronnych.
2. Niezależnie od ustaleń studium, w procesie rozwoju gminy filary takie mogą być wyznaczone w zależności od potrzeb, w koncesji na wydobycie, a na etapie późniejszym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego. Plan terenu górniczego możew szczególności określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego, ze względu na ochronę oznaczonych dóbr, wydobywanie kopalin nie może być prowadzone albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr.
3. W przypadkach zamierzonej w przyszłości eksploatacji występujących na obszarze gminy złóż węgla kamiennego filarami ochronnymi należałoby objąć koncentracje terenów zabudowanych oraz planowanych do zabudowy.

3.13 OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWYZ DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

Na terenie gminy nie występują obszary pomników zagłady wymagające ustanowienia ich stref ochronnych.

3.14 OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na terenie gminy w Lokalnym programie rewitalizacji Gminy Świerklaniec na lata 2017-2023 wyznaczono obszary wymagające rewitalizacjii oraz obszary zdegradowane. Nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rahabilitacji oraz remediacji.

3.15 GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

W granicach administracyjnych gminy występują tereny zamknięte wyznaczone decyzją Ministra Infrastruktury. Jako tereny zamknięte zostały wyznaczone linie kolejowe. Listę terenów zamkniętych można odnaleźć w załączniku do Decyzji Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 roku (ze zmianami w 2015 r.) w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych.

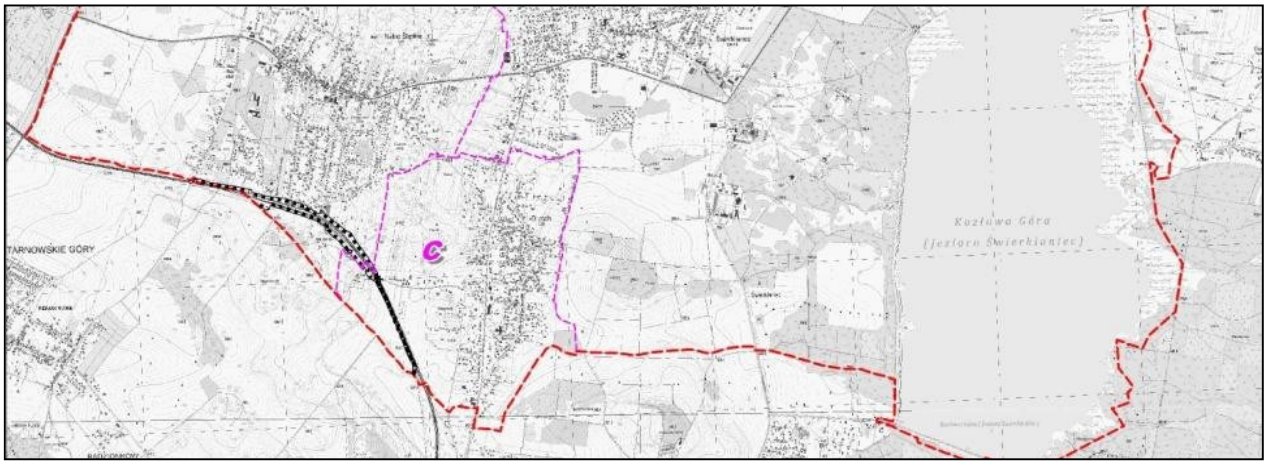

3.16 INNE OBSZARY PROBLEMOWE ORAZ OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM

Obszarami problemowymi w procesie rozwoju gminy będą te rejony, w których realizacja polityki rozwojowej napotykała będzie na bariery środowiskowe lub własnościowe.

Do takiego obszaru należy zaliczyć ograniczenia wynikające z funkcjonowania w sąsiedztwie gminy lotniska w Pyrzowicach, a w szczególności:

- ograniczenia wysokości obiektów budowlanych (budynki i budowle, w tym inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej) oraz naturalnych, określone w dokumentacji rejestracyjnej lotniska Katowice - Pyrzowice,
- ograniczenie wysokości obejmuje także umieszczone na nim urządzenia, a w szczególności anteny, reklamy, a w przypadku dróg lub linii kolejowych - również ich skrajnie,
- obiekty o wysokości większej bądź równej 100 m nad poziom terenu muszą być zgłoszone Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz oznakowane zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w odległości do 7 km od punktu odniesienia lotniska Katowice – Pyrzowice zabrania się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych sprzyjających występowaniu zwierząt stwarzających zagrożenie dla statków powietrznych.

Ograniczenia te należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Obszarami problemowymi w rozwoju gminy będzie realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej przy braku akceptacji przez właścicieli nieruchomości budowy zbiorczych dróg dojazdowych, a nie służebności przejazdów.

Na obszarze gminy Świerklaniec można wyróżnić wiejski obszar funkcjonalny rozumiany jako obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego (Plan 2020+) na powyższych obszarach ustalone są zasady zagospodarowania przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego:

- ochrona historycznych układów ruralistycznych;
- utrzymania tradycyjnej skali i form zabudowy;
- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- kształtowanie oraz poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych z uwzględnieniem ograniczeń i potrzeb osób z różnymi dysfunkcjami, utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni lub jej percepcję, osób starszych oraz osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi;
- wprowadzanie rozwiązań przestrzennych poprawiających bezpieczeństwo publiczne;
- ochrona obszarów o wysokim potencjale glebowym przed ich nierolniczym użytkowaniem;
- utrzymywanie i przywracanie mozaikowatości krajobrazu rolniczego;
- zachowanie walorów przyrodniczych dolin potoków, w tym o charakterze zielonych użytków (m. in. łąki i pastwiska) oraz utrzymanie pełnionej funkcji korytarza ekologicznego;
- wprowadzanie stref ekotonowych cieków wodnych;
- stosowanie różnorodnych form retencji technicznej i nietechnicznej, w tym ochrona przed spływem zanieczyszczeń do wód;
- prowadzenie efektywnych prac melioracyjnych na obszarach wiejskich uwzględniających wymagania ochrony środowiska;
- wykluczenie możliwości uprawy roślin energetycznych obcych gatunków inwazyjnych lub potencjalnie inwazyjnych, stanowiących zagrożenie dla różnorodności biologicznej, a w szczególności: słonecznika

bulwiastego, rdestowca sachalińskiego i ostrokończystego, miskanta olbrzymiego i cukrowego, barszczu Sosnowskiego i Mantegazziego, ślazowca pensylwańskiego, nawłoci kanadyjskiej i późnej, robinii akacjowej;

- kultywowanie lokalnych tradycji, w tym tworzenie markowych produktów turystycznych;
- ograniczanie niskiej emisji i minimalizowanie zapotrzebowania na energię oraz zmniejszanie emisji zanieczyszczeń,
- oszczędnego gospodarowania przestrzenią,
- strefa mieszkaniowa i strefa aktywności gospodarczej mają mieć zwartą strukturę, a wielkość strefy musi być rezultatem kompromisu pomiędzy opłacalnością ekonomiczną i wymogami kształtowania przyjaznej przestrzeni,
- decyzje o zmianie użytkowania terenu trzeba podejmować ostrożnie, tak aby nie utracić wartości przestrzeni.

Powyższe zasady, które zostały uwzględnione w niniejszym dokumencie studium wymagają również uwzględnienia przy innych działaniach organów mających wpływ na planowanie przestrzenne gminy Świerklaniec.

CZĘŚĆ C - IV. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

W planowaniu rozwoju przestrzennego gminy Świerklaniec, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego jej poszczególnych terenów, po sprawdzeniu w części "A" dokumentu występujących w gminie uwarunkowań rozwoju - utrzymano obowiązujący aktualnie główny cel jej rozwoju. Jest to dążenie do następującego obrazu jej przyszłej sytuacji:

GMINA WYKORZYSTUJĄCA DLA ROZWOJU POŁOŻENIE W POBLIŻU WAŻNYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH, DOGODNE POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNE ORAZ WALORY KULTUROWE I PRZYRODNICZE

Zakłada się następujące cele strategiczne zmierzające do realizacji celu głównego:

C1
- Rozwój funkcji rekreacyjnej i wypoczynkowej w oparciu o obszar Parku w Świerklańcu i kompleks wokół "Zalewu Nakło - Chechło" z uwzględnieniem ochrony wartości kulturowych i przyrodniczych, poprawa ich atrakcyjności poprzez tworzenie różnych form wypoczynku i rekreacji.

C2
- Wskazanie obszaru dla kształtowania centrum gminy z atrakcyjnym obszarem przestrzeni publicznej.

C3
- Wzmocnienie i zachowanie powiązań struktury przyrodniczej gminy z terenami otaczającymi o tej samej funkcji oraz ochrona terenów rolnych w południowej i południowo - zachodniej części gminy przed zabudową.

C4
- Wykorzystania bliskości lokalizacji portu lotniczego Katowice - Pyrzowice, węzła autostradowego „Pyrzowice" na autostradzie A1 oraz położenia i powiązańw Metropolii Górnośląsko - Zagłębiowskiej dla rozwoju terenów mieszkaniowychw uzupełnieniu struktury osadniczej w obszarach urbanizacji gminy oraz umożliwienie rozwoju obszarów i stref różnych działalności usługowych i gospodarczych.

C5
- Rewitalizacja obszaru zbiornika wodnego "Kozłowa Góra" jako ponadlokalnego źródła zaopatrzenia w wodę i obszaru o wartościach krajobrazowych z ograniczoną dostępnością dla rekreacji.

C6
- Wykluczenie lub ograniczenie urbanizacji na kierunkach powiązań struktury przyrodniczej gminy z terenami otaczającymi o tej samej funkcji w celu zachowania walorów bioklimatycznych gminy i przeciwdziałania skutkom jej urbanizacji.

Zgodnie z przyjętą metodą sporządzania studium, stan struktury przestrzennej oraz kierunki jej zmian projektowane są w układzie obszarów polityki przestrzennej. Obszary polityki przestrzennej tworzone są poprzez wydzielające się przestrzennie tereny o podobnych cechach funkcjonalnych i podobnych uwarunkowaniach rozwoju, na których zakłada się rozwój różnych nie wykluczających się funkcji przy założeniu funkcji podstawowej.

Porównując zestawienia dotyczące obszaru istniejącego oraz planowanego, stwierdza się:

- tereny wskazane dla rozwoju funkcji mieszkaniowej gminy, przy założeniach przyjętych w studium są odpowiadające potrzebom, gdyż w studium wskazano około 26 ha terenów dla realizacji tej funkcji,

- tereny wskazane dla funkcji usługowej gminy są odpowiadające potrzebom, gdyż na około 180,92 ha terenów istnieje możliwość lokalizacji nowych obiektów związanych z tą funkcją, a na około 158,27 ha wskazano tereny dla zabudowy sportowo-rekreacyjnej,
- zgodnie z projektem strategii rozwoju gminy na lata 2030 jednym z jej najbardziej uzasadnionychkierunków rozwoju jest jest rozwój w oparciu o zasady ładu przestrzennego,
- tereny wskazane dla nowych działalności produkcyjnych i usługowych wynoszą około 29,25 ha co wraz z terenami dla nowej zabudowy usługowej bilansuje się z potrzebami w zakresie zapewnienia miejsc pracy w gminie,

Na powyższym schemacie pokazano układ poszczególnych obszarów polityki przestrzennej ustalony generalnie w studium, na których realizowane będą następujące cele rozwoju:

Cel ***C1*** realizowany będzie w głównej mierze w obrębie obszarów polityki przestrzennej: **US** - rekreacyjno - wypoczynkowych, **OP1 -** parku historycznego**, ZL -** leśnych i zadrzewień. Utrzymanie wartości przyrodniczych i kulturowych, harmonijne kształtowanie przestrzeni, utrzymanie charakteru i strefowanie przestrzeni oraz rozwoju bazy dla rekreacji, wypoczynku i sportu dla mieszkańców regionu przyczyni się do rozwoju ponadlokalnej atrakcji turystycznej, jaką jest Park Świerklaniec oraz Zalew Nakło - Chechło. Wzmocnieniem rozwoju gminy w kierunku rekreacyjnym będzie również realizacja celu **C5**, gdyż obszar zbiornika wodnego "Kozłowa Góra" może być również rozwijany w tym kierunku.

Cel ***C2*** związany jest w głównej mierze z kształtowaniem centrum gminy z atrakcyjnym obszarem przestrzeni publicznej **U1.** Realizacja tego zamierzenia ma na celu stworzenie w długookresowym rozwoju gminy nowego i czytelnego w układzie przestrzennym centrum gminy poprzez realizację zespołów usługowych i mieszkaniowych, w których kształtowane przestrzenie publiczne umożliwią większą integrację mieszkańców i identyfikację przestrzenną. Powinien to być obszar, na którym dominował będzie ruch pieszy i rowerowy.

Cel ***C3*** i **C6** realizowany będzie w ramach obszarów polityki przestrzennej **BR** - rolniczych. Wydzielenie jednostek, na których możliwość zabudowy jest mocno ograniczona lub wykluczona, ma na celu ochronę (bądź wzmocnienie) walorów przyrodniczych gminy, jak również ochronę gruntów rolnych przed zabudową. W związku tym przyjęto zasadę powstrzymania procesów urbanizacyjnych na obszarach o wysokich wartościach przyrodniczych, znaczne ograniczenie (wykluczenie) urbanizacji na terenach rolnych (za wyjątkiem zabudowy rolniczej) i w obrębie enklaw leśnych oraz dążenie do krystalizacji obecnego układu osadniczego gminy i maksymalnego wykorzystania terenów już zainwestowanych (zabudowanych, uzbrojonych). Obszary BR pełniły będą funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych o zasadniczym znaczeniu dla klimatu Świerklańca.

Cel ***C4*** realizowany będzie w ramach obszarów polityki przestrzennej **MU1, MU2 i MU3** - mieszkaniowych, **U2** - usługowych, **UM** - usługowo - mieszkaniowych, **PU** - produkcyjno - usługowych. Realizacja tego celu związana jest więc z wykorzystaniem potencjału, jaki stwarza lokalizacja w bliskiej odległości węzła autostrady A1 i portu lotniczego Katowice - Pyrzowice, a ich korzystna pod względem komunikacyjnym lokalizacja ma stanowić zachętę do inwestowania.

Funkcja mieszkaniowa gminy rozwijała się będzie w obszarach **MU1, MU2 i MU3** - rozmieszczeniu funkcji mieszkaniowych z towarzyszącą infrastrukturą społeczną i techniczną, w tym tereny istniejącej zabudowy z możliwością jej uzupełnienia.
Wskazano również możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej w poszczególnych sołectwach, jako uzupełnienie istniejącej struktury osadniczej przy stosowaniu zasady unikania powiększenia tego obszaru zabudowy na zewnątrz istniejącego układu.
Rozwój gminy zaplanowano na okres najbliższych 30 lat prognozując, że liczba ludności w roku 2046 wynosiła będzie około 13 tys. mieszkańców.
Dla tej liczby mieszkańców wyliczono następujące zapotrzebowanie terenów, na nową zabudowę:

- zabudowa mieszkaniowa - 215,0 ha

- zabudowa usługowa - 125,0 ha
- zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej - 84,0 ha

W układzie całej gminy zaplanowano jej rozwój w poszczególnych obszarach polityki przestrzennej, których bilans powierzchni przedstawia się następująco:

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	Powierzchnia [ha]	% powierzchni ogólnej gminy
U1 - kształtowania centrum gminy, w tym obszar przestrzeni publicznej	14,50	0,32
U2 - usługowe	77,90	2,13
U2/OP2 – usługowe z terenem parku	3,2	0,7
UM - usługowo - mieszkaniowe	84,17	1,83
MU1 - mieszkaniowo - usługowe	83,30	1,86
MU2 - mieszkaniowe	445,84	9,45
MU3 - mieszkaniowe z zabudową rolniczą	76,18	1,55
PU - produkcyjno - usługowe	21,31	0,48
US - rekreacyjno - wypoczynkowy	209,19	4,70
WS - zbiornika wodnego "Kozłowa Góra"	611,42	14,01
OP1 - parku historycznego	187,94	4,20
ZL - obszarów leśne i zadrzewień	2004,23	44,60
BR - obszary rolnicze	567,7	12,69
ZC - tereny cmentarzy wraz z terenami w odległości 50 m od ich granic	5,21	0,10
KD - główne arterie drogowe	80,72	1,80
IK – tereny infrastruktury komunalnej	0,5	0,01
razem	4472,81	100,0

Porównując wydzielone powierzchnie obszarów poszczególnych polityk przestrzennych z prognozowanymi potrzebami w zakresie rozwoju mieszkalnictwa, usług i działalności produkcyjnych stwierdzono, że zapewniają one możliwości terenowe rozwoju gminy biorąc pod uwagę możliwości przekształceń terenów zabudowanych gminy oraz możliwość łączenia nie wykluczających się funkcji zabudowy na obszarach **MU1, MU2, MU3** i **PU**.

W zaplanowanym poprzez wydzielenie obszarów polityki przestrzennej - układzie, można wskazać, że obszar urbanizacji gminy obejmuje powierzchnię około 1017,72 ha (obszary **U1, U2, UM, MU1, MU2, MU3, PU, US**), tj. 22,74 % powierzchni ogólnej gminy. Obszar wyłączony z urbanizacji (obszary **WS, OP1, ZL, BR, ZC**) obejmował będzie 3374,44 ha, tj. 75,47 % powierzchni ogólnej.

W porównaniu z bilansem stanu roku 2013 może nastąpić:

- wzrost powierzchni urbanizacji gminy o około 27,6 % (z 775 ha do 1017,72 ha),

- zmniejszenie powierzchni dotychczas wyłączonej z urbanizacji gminy o około 0,3 % (z 3376,65 ha do 3374,44 ha),

Zaplanowany w studium układ rozwoju przestrzennego wskazany został na podstawie długookresowej prognozy, której spełnienie uzależnione jest od wielu czynników i zjawisk, które mogą się pojawić w najbliższych 30 latach, a mogą mieć znaczący wpływ na rozwój gminy. Sprawdzenie się prognoz studium zależne jest więc od wielu zmieniających się w czasie czynników. Stąd niezbędny jest stały monitoring rozwoju przestrzennego gminy i sprawdzania prawidłowości rozwiązań i prognoz określonych w niniejszym dokumencie studium.

V. BIBLIOGRAFIA

Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu tarnogórskiego na lata 2011-2018. AT GROUP S.A., 2011 r.;

Biernat S. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Bytom, PIG, Warszawa, 1955 r.;

Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu 31.XII.2016 r. MŚ, PIG, Warszawa 2017 r.;

Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, http://baza.pgi.gov.pl/;

Czternasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2015 rok (i starsze) WIOŚ Katowice, 2016 r.;

Jakóbczyk S., Kowalczyk A., 2010: Skład chemiczny wód podziemnych węglanowego kompleksu wodonośnego triasu w rejonie ujęcia Bibiela w świetle badań modelowych. Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego 442: 79-84, 2010 r.;

Klasyfikacja jakości wód podziemnych w 2015 roku według badań monitoringowych sieci regionalnej. WIOŚ Katowice, 2016 r;.

Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979 r.;

Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986 r.;

Kropka J. i in., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Bytom, PIG, Warszawa 1998 r.;

Jochemczyk L., Wilk S., Mapa Geośrodowiskowa Polski ark. Bytom, PIG, Warszawa 2002 r.;

Kondracki J., Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa 2001 r.;

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.;

Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012. Raport końcowy. IUNG, Puławy 2012 r;

Ocena jakości środowiska w zakresie hałasu w województwie śląskim, na podstawie badań monitoringowych WIOŚ w Katowicach w latach 2010-2014 oraz map akustycznych opracowanych w ramach drugiego etapu mapowania. WIOŚ Katowice, 2015 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Świerklaniec, Ekoid, Katowice, wrzesień 2004 r.;

Ostański Mariusz, Kościelny Henryk: Ptaki lęgowe zbiornika Świerklaniec. w: "Przyroda Górnego Śląska" nr 58, zima 2009, s. 8-9

Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Świerklaniec na okres 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2022 r., Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu, Brzeg, 2012 r.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie o odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie. EKKOM, Katowice 2015 r.;

Skrzypczyk L. [red], Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa, 2003 r.;

Stan jakości powietrza w województwie śląskim w 2015 roku (i starsze) WIOŚ Katowice;

Stan środowiska w województwie śląskim w 2014 roku. WIOŚ Katowice 2015 r.;

Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w 2010 r. Transprojekt-Warszawa Sp. z o.o., na zlecenie GDDKiA w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 r.;

Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych w 2015 r. Transprojekt-Warszawa Sp z o.o., na zlecenie GDDKiA w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 r.;

Wstępna ocena ryzyka powodziowego. KZGW Warszawa 2013 r;

Wyniki badań i klasyfikacja wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej monitoringu operacyjnego stanu wód podziemnych w 2015 roku. WIOŚ Katowice, 2016 r.;

Wyniki badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2015 roku w sieci regionalnej. WIOŚ Katowice, 2016 r.;

Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w województwie śląskim w 2015 roku (i starsze – od 2008 r.). WIOŚ Katowice;

Wyniki badań wód powierzchniowych prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2015 roku, wartości minimalne, maksymalne i średnioroczne wskaźników – rzeki. WIOŚ Katowice, 2016 r.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SWIERKLANIEC

RYSUNEK NR 1 - UWARUNKOWANIA STAN ISTNIEJĄCY
UŻYTKOWANIA TERENÓW

ZAŁACZNIK NR 2 DO UCHWAŁY.....

SKALA 1:10000

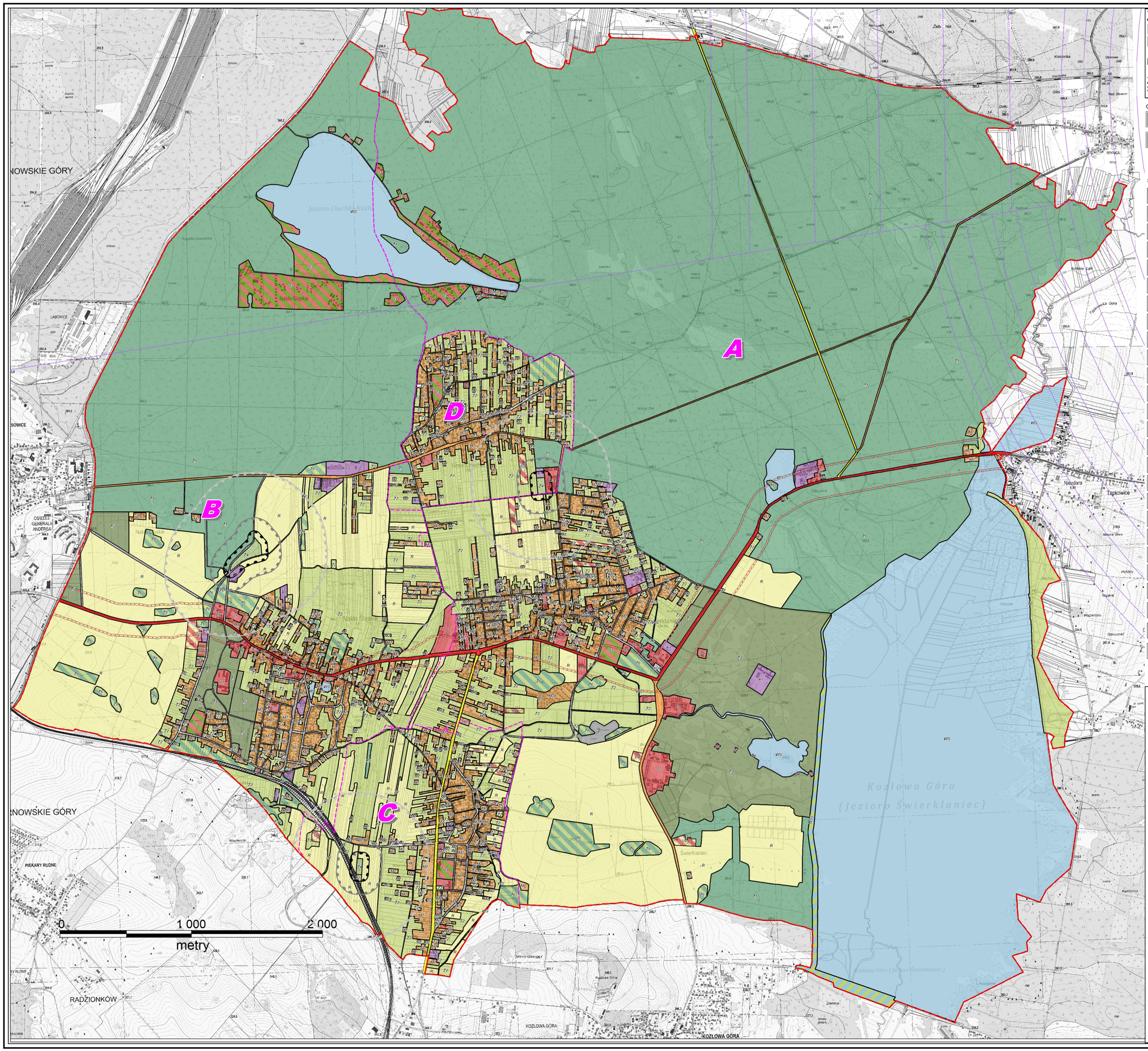

OZNACZENIA NA PLANSZY:

- GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY
- GRANICE WYDZIELENIA I OZNACZENIA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH GMINY - SOŁECTWA:
  - A - ŚWIERKLANIEC
  - B - NAKŁO ŚLĄSKIE
  - C - ORZECH
  - D - NOWE CHECHŁO

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINY:

- M1 - TERENY MIESZKANIOWE WIELORODZINNE
- M2 - TERENY MIESZKANIOWE JEDNORODZINNE
- U1 - TERENY USŁUG
- U2 - TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO - USŁUGOWEJ
- U3 - TERENY SPORTOWO - REKREACYJNE
- U4 - TERENY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ
- P1 - TERENY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
- R - TERENY ROLNICZE
- Z1 - TERENY KOMPLEKSÓW ZADRZEWIEŃ
- Z2 - TERENY ZIELENI NISKIEJ
- Z3 - TERENY PARKOWE
- Z4 - TERENY CMENTARZY
- Z5 - TERENY OGRODÓW DZIAŁKOWYCH
- Z6 - TERENY ZADRZEWIEŃ
- WS - TERENY ZBIORNIKÓW WODNYCH
- WS2 - TERENY URZĄDZEŃ HYDROTECHNICZNYCH
- IT - TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- KDP - TERENY PARKINGÓW
- TERENY KOMUNIKACJI DROGOWEJ - DROGA KRAJOWA
- TERENY KOMUNIKACJI DROGOWEJ - DROGI WOJEWÓDZKIE
- TERENY KOMUNIKACJI DROGOWEJ - DROGI POWIATOWE
- TERENY KOMUNIKACJI DROGOWEJ - DROGI GMINNE
- TERENY ISTNIEJĄCEJ KOLEI
- GRANICE TERENÓW W ODLEGŁOŚCI 50M, 150 M I 500 M OD CMENTARZY
- IZOFONA ODDZIAŁYWANIA AKUSTYCZNEGO 60 - 65 DB (PORA DNIA)
- ZASIĘG POWIERZCHNI OGRANICZAJĄCEJ LOTNISKA KATOWICE - PYRZOWICE

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SWIERKLANIEC

RYSUNEK NR 2 - UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWO - KULTUROWE

ZAŁACZNIK NR 3 DO UCHWAŁY.....
SKALA 1:10000

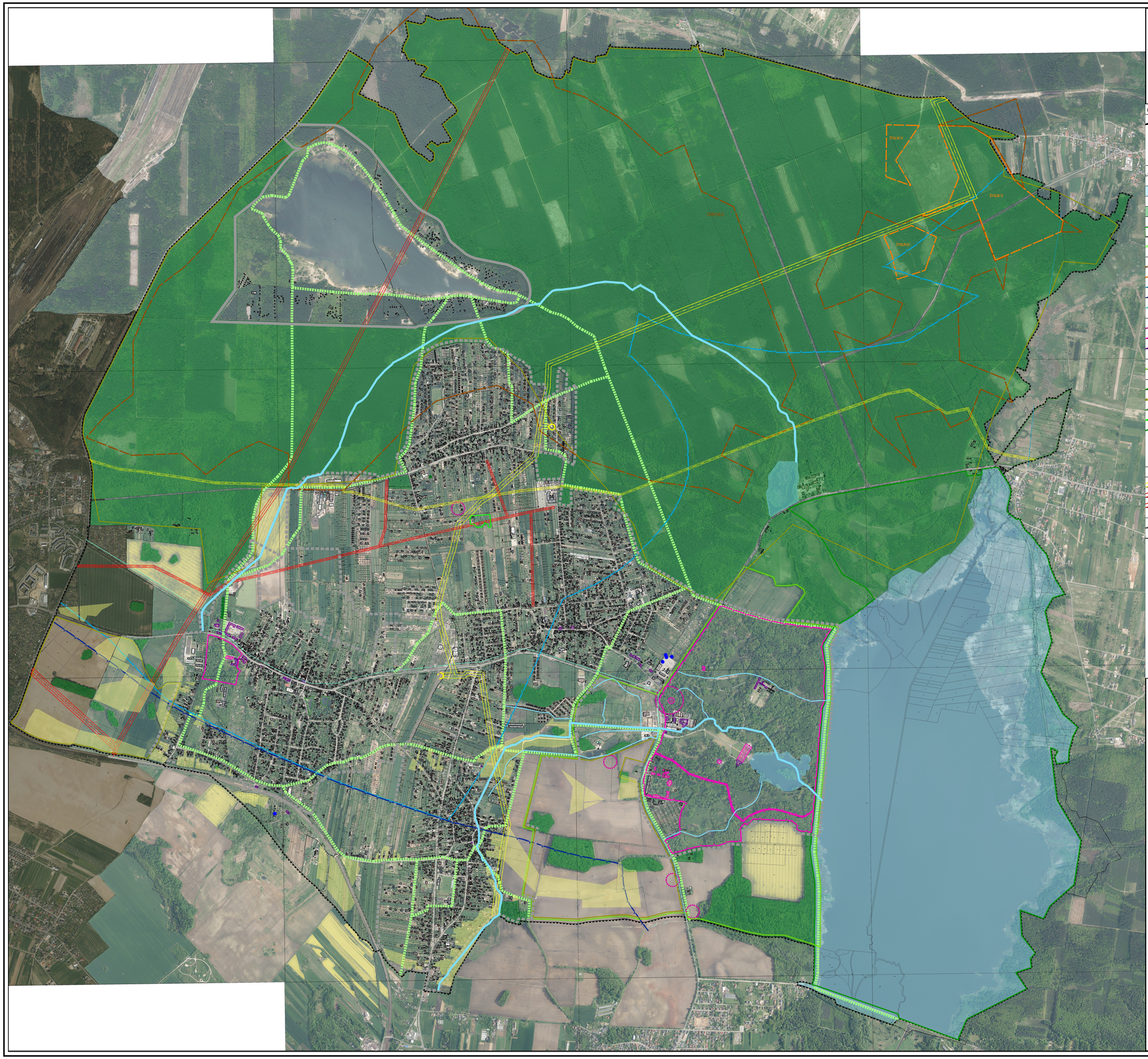

OZNACZENIA

	GRANICA ADMINISTRACYJNA GMINY
	GRANICE WYDZIELENIA I OZNACZENIA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH A- ŚWIERKLANIEC B- NAKŁO ŚLĄSKIE C - ORZECH D - NOWE CHECHŁO
	GRANICE JEDNOSTKI OSADNICZEJ
WS	OBSZAR ZBIORNIKA WODNEGO "KOZŁOWA GÓRA"
OP1	OBSZAR PARKU HISTORYCZNEGO
ZL	OBSZARY LEŚNE I ZADRZEWIEŃ
BR	OBSZARY ROLNICZE WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY
ZC	TERENY CMENTARZY WRAZ Z GRANICĄ TERENÓW W ODLEGŁOŚCI 50m
	PROJEKTOWANA TRASA ROWEROWA
OCHRONA WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH	
	GRANICE ZŁOŻA PIASKU "CHECHŁO" I POLE BRYNICA"
	GRANICE ZŁOŻA KRUSZYW NATURALNYCH "ŻYGLIN IV" I ŻYGLIN VI"
	GRANICE GZWP NR 327 LUBLINIEC-MYSZKÓW
	GRANICE GZWP NR 330 GLIWICE
	GRANICE PROJEKTOWANEGO OBSZARU OCHRONNEGO GZWP NR 330 GLIWICE
OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH	
	STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE WRAZ ZE STREFĄ OW
	OBIEKTY I OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
	OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
	POMNIKI PRZYRODY
	STREFA "K" - OCHRONY KRAJOBRAZU
PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY	
	OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU - PROJEKTOWANY
	ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY - PROJEKTOWANY
	UŻYTKI EKOLOGICZNE - PROJEKTOWANE
	STANOWISKA DOKUMENTACYJNE - PROJEKTOWANE
	ZBIORNIK KOZŁOWA GÓRA - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINA BRYNICY - UŻYTEK EKOLOGICZNY DOLINA POTOKU SPÓD NAKŁA - UŻYTEK EKOLOGICZNY TRIASOWE WZGÓRZA W NAKLE ŚLĄSKIM - ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY TRIASOWE WZGÓRZA W ŚWIERKLAŃCU - ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY WARPIA NA CHECHELSKIEJ GÓRZE - STANOWISKO DOKUMENTACYJNE CEJMANOWE DOLY - UŻYTEK EKOLOGICZNY
POZOSTAŁE OZNACZENIA	
	SIEĆ GAZOWA WYSOKIEGO CIŚNIENIA WRAZ ZE STREFĄ
	SIEĆ ENERGETYCZNA WN WRAZ ZE STREFĄ
	SIEĆ ENERGETYCZNA SN WRAZ ZE STREFĄ
	UJĘCIA WODY
	TERENY ZABUDOWANE
IG	STACJE REDUKCYJNO POMIAROWE

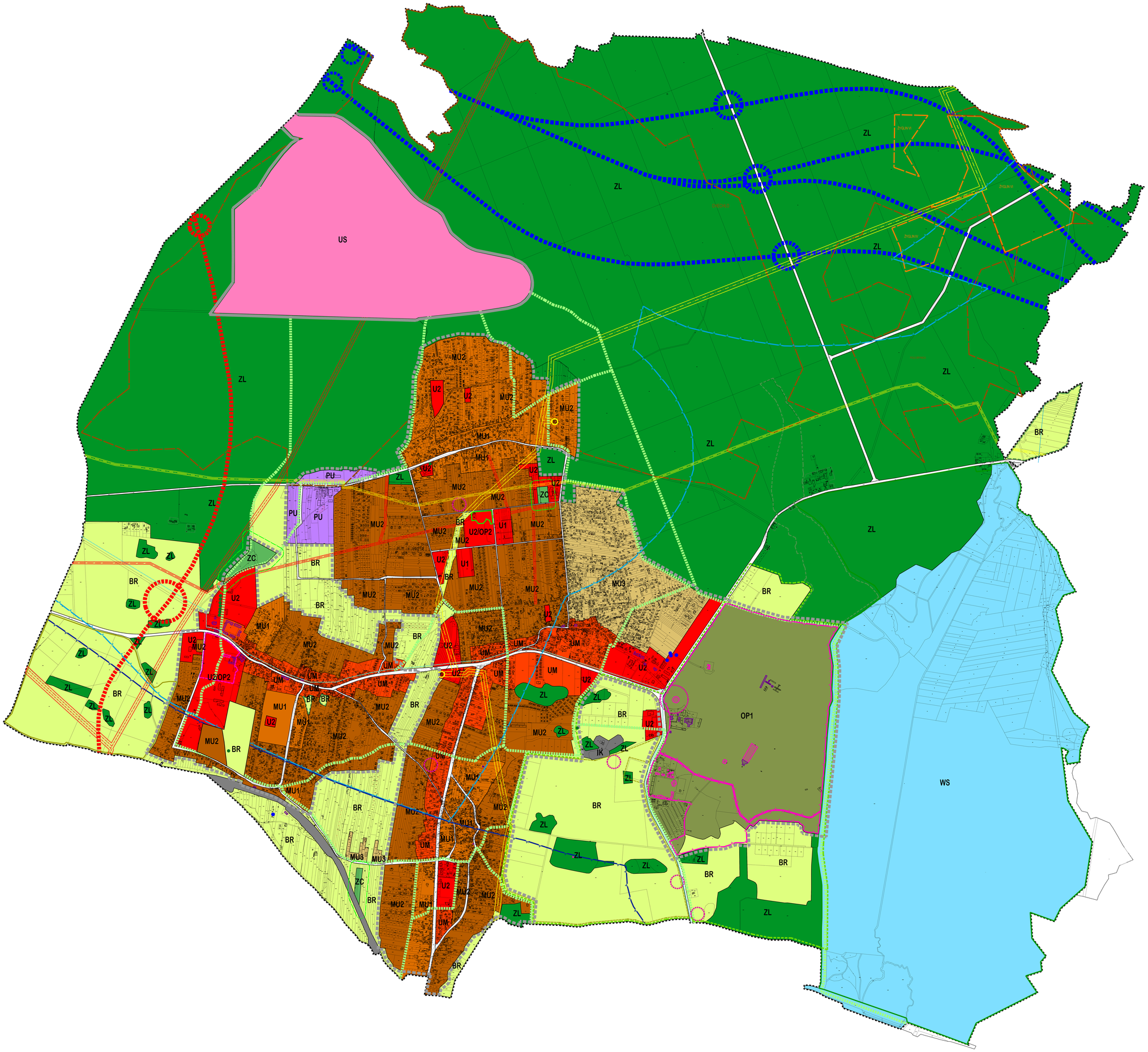

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SWIERKLANIEC

RYSUNEK NR 3 - USTALENIA STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZAŁACZNIK NR 4 DO UCHWAŁY.....

SKALA 1:5000

OZNACZENIA

- GRANICA ADMINISTRACYJNA GMINY
- GRANICE WYDZIELENIA I OZNACZENIA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH
  - A- ŚWIERKLANIEC
  - B- NAKŁO ŚLĄSKIE
  - C - ORZECH
  - D - NOWE CHECHŁO
- GRANICE JEDNOSTKI OSADNICZEJ

OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- OBSZARY KSZTAŁTOWANIA CENTRUM GMINY
- OBSZARY USŁUGOWE
- OBSZARY USŁUGOWE Z TERENEM PARKU
- OBSZARY USŁUGOWO-MIESZKANIOWE
- OBSZARY MIESZKANIOWO-USŁUGOWE
- OBSZARY MIESZKANIOWE
- OBSZARY MIESZKANIOWE Z ZABUDOWĄ ROLNICZĄ
- OBSZARY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE
- OBSZAR REKREACYJNO-WYPOCZYNKOWY
- OBSZAR ZBIORNIKA WODNEGO "KOZŁOWA GÓRA"
- OBSZAR PARKU HISTORYCZNEGO
- OBSZARY LEŚNE I ZADRZEWIEŃ
- OBSZARY ROLNICZE WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY
- TERENY CMENTARZY WRAZ Z GRANICĄ TERENÓW W ODLEGŁOŚCI 50m
- TERENY KOLEJOWE, ZAMKNIĘTE KOLEI
- TERENY INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ
- UKŁAD KOMUNIKACJI
  - KDGP - DROGA KLASY GŁÓWNA RUCHU PRZYSPIESZONEGO
  - KDG - DROGA KLASY GŁÓWNA
  - KDZ - DROGA KLASY ZBIORCZEJ
  - KDL - DROGA KLASY LOKALNEJ
  - PROJEKTOWANE WARIANTY DK 78 ORAZ S11
- PROJEKTOWANA TRASA ROWEROWA

OCHRONA WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH

- GRANICE ZŁOŻA PIASKU "CHECHŁO" I POLE BRYNICA"
- GRANICE ZŁOŻA KRUSZYW NATURALNYCH "ŻYGLIN IV" I ŻYGLIN VI"
- GRANICE GZWP NR 327 LUBLINIEC-MYSZKÓW
- GRANICE GZWP NR 330 GLIWICE
- GRANICE PROJEKTOWANEGO OBSZARU OCHRONNEGO GZWP NR 330 GLIWICE

OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH

- STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE WRAZ ZE STREFĄ OW
- OBIEKTY I OBSZARY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW
- OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
- POMNIKI PRZYRODY
- STREFA "K" - OCHRONY KRAJOBRAZU

PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY

- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU - PROJEKTOWANY
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY - PROJEKTOWANY
- UŻYTKI EKOLOGICZNE - PROJEKTOWANE
- STANOWISKA DOKUMENTACYJNE - PROJEKTOWANE
- ZBIORNIK KOZŁOWA GÓRA - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
  - DOLINA BRYNICY - UŻYTEK EKOLOGICZNY
  - DOLINA POTOKU SPÓD NAKŁA - UŻYTEK EKOLOGICZNY
  - TRIASOWE WZGÓRZA W NAKLE ŚLĄSKIM - ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY
  - TRIASOWE WZGÓRZA W ŚWIERKLANCU - ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY
  - WARPIA NA CHECHELSKIEJ GÓRZE - STANOWISKO DOKUMENTACYJNE
  - CEJMANOWE DOŁY - UŻYTEK EKOLOGICZNY

POZOSTAŁE OZNACZENIA

- SIEĆ GAZOWA WYSOKIEGO CIŚNIENIA WRAZ ZE STREFĄ
- SIEĆ ENERGETYCZNA WN WRAZ ZE STREFĄ
- SIEĆ ENERGETYCZNA SN WRAZ ZE STREFĄ
- UJĘCIA WODY
- TERENY ZABUDOWANE
- IG STACJE REDUKCYJNO POMIAROWE

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr .....

Rady Gminy Świerklaniec

z dnia.....2025 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych na podstawie art. 11 pkt. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do wyłożonego projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec

Uwagi złożone w trakcie pierwszego wyłożenia do publicznego wglądu

§ 1. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 3040/102 w miejscowości Orzech na działkę mieszkaniową jednorodzinną z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym pełniącym funkcje korytarza ekologicznego oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 2. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 3040/102 w miejscowości Orzech na działkę mieszkaniową jednorodzinną z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym pełniącym funkcje korytarza ekologicznego oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 3. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 459/56, 460/56 w miejscowości Nowe Chechło na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym pełniącym funkcje korytarza ekologicznego oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 4. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany linii zabudowy wyznaczonej dla działki numer 191/41 w miejscowości Orzech z uwagi na brak takich ustaleń w wyłożonym do publicznego wglądu projekcie zmiany studium….

§ 5. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 1119/179, 1134/380 w miejscowości Nowe Chechło na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym pełniącym funkcje korytarza ekologicznego oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 6. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie częściowego nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki numer 4553/69 w miejscowości Nakło Śląskie na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym pełniącym funkcje korytarza ekologicznego oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 7. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 768/18, 769/18, 770/18, 760/18, 761/18, 762/18, 763/18, 764/18, 765/18, 766/18, 767/18, 753/18, 754/18, 755/18, 756/18, 757/18, 758/18, 499/18, 759/18 w miejscowości Świerklaniec na działki mieszkaniowe jednorodzinne w zabudowie rezydencjonalnej, sportowo – rekreacyjne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, w sąsiedztwie obszaru objętego ochroną na mocy wpisu do rejestru zabytków będących jego kontynuacją oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 8. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej usunięcia wyznaczonej drogi w ramach działek o numerach 3258/47, 3260/38, 3259/47, 3261/38 w miejscowości Orzech z uwagi na konieczność zachowania ciągłości połączeń komunikacyjnych oraz strategiczny charakter przyjętych rozwiązań, których ostateczny przebieg zostanie ustalony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

§ 9. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 768/18, 769/18, 770/18, 760/18, 761/18, 762/18, 763/18, 764/18, 765/18, 766/18, 767/18, 753/18, 754/18, 755/18, 756/18, 757/18, 758/18, 499/18, 759/18 w miejscowości Świerklaniec na działki mieszkaniowe jednorodzinne w zabudowie rezydencjonalnej, sportowo – rekreacyjne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, w sąsiedztwie obszaru objętego ochroną na mocy wpisu do rejestru zabytków będących jego kontynuacją oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 10. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 768/18, 769/18, 770/18, 760/18, 761/18, 762/18, 763/18, 764/18, 765/18, 766/18, 767/18, 753/18, 754/18, 755/18, 756/18, 757/18, 758/18, 499/18, 759/18 w miejscowości Świerklaniec na działki pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne niskoemisyjne, sportowo – rekreacyjne oraz instalacje fotowoltaiczne o mocy powyżej 100kW z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, w sąsiedztwie obszaru objętego ochroną na mocy wpisu do rejestru zabytków będących jego kontynuacją oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 11. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 768/18, 769/18, 770/18, 760/18, 761/18, 762/18, 763/18, 764/18, 765/18, 766/18, 767/18, 753/18, 754/18, 755/18, 756/18, 757/18, 758/18, 499/18, 759/18 w miejscowości Świerklaniec na działki mieszkaniowe jednorodzinne w zabudowie rezydencjonalnej, sportowo – rekreacyjne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, w sąsiedztwie obszaru objętego ochroną na mocy wpisu do rejestru zabytków będących jego kontynuacją oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Uwagi złożone w trakcie drugiego wyłożenia do publicznego wglądu

§ 12. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie częściowego nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2928/92, 2929/92 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 13. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie częściowego nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 2928/92 w miejscowości Orzech na działkę mieszkaniową jednorodzinną z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 14. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2930/92, 2931/92 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 15. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2942/735, 2945/72, 2946/72, 2938/32 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 16. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2950/72, 2949/72 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 17. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 2533/56 w miejscowości Orzech na działkę mieszkaniową jednorodzinną z usługami z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 18. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 412/57, 1729/60, 3997/56, 3998/56, 1562/56, 2533/56 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z usługami z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 19. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2944/72, 2941/735 w miejscowości Orzech na działki budowlane z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 20. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2944/72, 2941/735 w miejscowości Orzech na działki budowlane z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 21. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 2952/72, 2951/72 w miejscowości Orzech na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 22. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie częściowego nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 4190/349, 4187/349 w miejscowości Nowe Chechło na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 23. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej usunięcia wyznaczonej drogi w ramach działek o numerach 3258/47, 3260/38, 3259/47, 3261/38 w miejscowości Orzech z uwagi na konieczność zachowania ciągłości połączeń komunikacyjnych oraz strategiczny charakter przyjętych rozwiązań, których ostateczny przebieg zostanie ustalony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

§ 24. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie częściowego nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 3413/26, 3425/27, 3402/26, 3403/26, 3414/26, 3428/27, 3450/28, 3452/28 w miejscowości Nowe Chechło na działki mieszkaniowe jednorodzinne z uwagi na lokalizację w obszarze strefy 50m od granic cmentarza i obowiązujące przepisy w tym zakresie eliminujące możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej.

§ 25. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 44/12 w miejscowości Nakło Śląskie na działkę mieszkaniową jednorodzinną z usługami z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 26. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 686/6, 685/6, 684/6, 683/6 w miejscowości Świerklaniec na działki mieszkaniowe jednorodzinne z usługami z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

§ 27. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 608/10, 609/10 w miejscowości Nakło Śląskie na działki produkcyjno – usługowe z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 28. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 676/6, 677/6, 678/6, 681/6, 682/6, 687/6, 688/6, 689/6, 690/6, 691/6, 692/6, 693/6 w miejscowości Świerklaniec na działki produkcyjno – usługowe z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 29. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 618/513, 183/5, 184/55, 185/56, 186/57, 189/58, 155/2, 933/63, 934/62, 939/61, 190/3, 322/6, 324/6, 325/6, 326/6, 786/136 w miejscowości Nakło Śląskie na działki produkcyjno – usługowe lub usługowe z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, planowany przebieg drogi S11 oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 30. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 249/6 w miejscowości Nakło Śląskie na działkę usługową z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 31. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 679/6, 680/6 w miejscowości Świerklaniec na działki usługowe z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

§ 32. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działki o numerze 316/8 w miejscowości Nakło Śląskie na drogę wewnętrzną z uwagi na brak tak szczegółowych przesądzeń w dokumencie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

§ 33. Przyjąć stanowisko Wójta Gminy Świerklaniec w zakresie nieuwzględnienia uwagi dotyczącej kierunku przeznaczenia działek o numerach 251/6, 248/6, 250/6, 327/6, 323/6, 319/8, 247/6, 181/9, 75/12, 73/11, 38/6, 37/3, 36/10, 8, 217/182 w miejscowości Nakło Śląskie na działki produkcyjno – usługowe lub usługowe z uwagi na lokalizację w obszarze otwartym, planowany przebieg drogi S11 oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr .....

Rady Gminy Świerklaniec

z dnia ..... 2025 r.

Zalacznik6.xml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

UZASADNIENIE

Przedmiotem uchwały jest zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec. Zmiana ma na celu wprowadzenie nowych kierunków zagospodarownaia terenów, których potrzeba zmian wyniknęła ze złożonych wniosków mieszkańców i właścicieli nieruchomości. Z uwagi na brak uzgodnienia z właściwymi organami oraz bilans zagospodarowania terenów nie wszystkie obszary, dla których złożono wnioski, możliwe były do uwzględnienia i realizacji, a istniejące uwarunkowania decydują o kierunku przeznaczeń. Do końca 2025 r. lub do czasu przyjęcia planu ogólnego studium jest podstawą do stwierdzenia nienaruszenia jego ustaleń w miejscowych planach, a przygotowane projekty miejscowych planów mają na celu realizację zamierzeń właścicieli czy mieszkańców. Przekazany do uchwalenia projekt zmiany studium jest więc wypadkową pomiędzy istniejącymi uwarunkowaniami, wnioskami mieszkańców i właścicieli a stanowiskiem właściwych organów.